

Manuscritos Teológicos Postridentinos de la Biblioteca de la Universidad de Granada

I I

Por

EDUARDO MOORE, S.I.

Caja B-4

[DOCUMENTOS DE TRENTO]¹

1. *Index tractatum qui in hoc continentur.*

Inc. (f. 1) l. Acta Tridentini .

Des. (fb.) 35 Circa potestatem Romani Pontificis.

2. *[Una tabla de los Concilios en la que figura el año, el concilio de que se trata, años transcurridos desde el anterior, Romano Pontífice, Emperador, herejes y las causas por las que celebró en Concilio, del Niceno I al Tridentino; (f. 2).*

3. *[Sobre si los sufragáneos están obligados a conformarse en los oficios divinos con la Iglesia Metropolitana; (f. 3)².*

1. Este es uno de los tres códices de esta Biblioteca que contienen documentos sobre la tercera etapa del Concilio de Trento. Los otros dos se encuentran en Caja B-5 y Caja B-29. Véase al final de la descripción de este códice lo que decimos sobre su procedencia.

2. Tercera cita de mano de D. Pedro Guerrero. El fol. 4 está en blanco.

4. *Bulla iubilaei indulgentiarum concessarum a Sm.o D. N. Pio Papa IV orantibus pro felici successu Concilii*³.

Inc. (f. 5) Cupientes ex nostri pastoralis officii

Des. (f. 6) .. adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.
Datum Romae

5. *Bulla Smi. D. N. Pii Pp IV Indictionis seu prosecutionis Concilii in Civitate Tridentina ad Festum Paschalis resurrectionis D. N. anno 1560*⁴.

Inc. (f. 6v) Ad Eclesiae regimen, licet tanto oneri impares.

Des. (f. 9) Ego Carolus. Card. Borromaeus.

6. *Bulla constitutionis Legatorum et Praesidentium Concilii Tridentini sub Pio Pp. IV*⁵.

Inc. (f. 9v) Regibus et curae universalis gregis Domini...

Des. (f. 12v) .. felicitatis aeternae gloriam consequi valeatis
Datum Romae Caesar Gloriosus.

7 [Breve Pii pp. IIII super exceptionibus et privilegiis concessis Praelatis et aliis in Concilio existentibus]⁶.

Inc. (f. 10v) Circumspecta Romani Pontificis providentia.

Des. (f. 13) .. de eis fides facienda fuerit, loca deferre nolumus, .. Datum Romae Caesar Gloriosus

8. *Sessio prima. Decretum primum publicatum in sessione prima sacri Concilii Tridentini sub Pio Quarto Pont. Max., die 18 Ianuarii 1562*⁷.

Inc. (f. 13v) Placeat vobis ad laudem...

b) *Decretum secundum publicatum in sessione prima sacri Concilii Tridentini sub Pio IV Pont. Max., die 18 Ianuarii 1562*⁸.

c) *Responsio Rmi. Archiep. Granatensis ad primum decretum*⁹.

Des. (ib.) mihique authenticum illius instrumentum exhibeat.

3. Al margen: «Publicatur Tridenti die 29 novembris». CT 8, 256a

4. CT 8, 119-147.

5. CT 8, 178a.

6. CT 8, 259a

7. CT 8, 291, 10-22.

8. CT 8, 292, 3-7

9. Este documento comienza (f. 13v): «Verba illa Decret: 'proponentibus Legatis ac Praesidentibus' mihi non plerant. mihique authenticum illius instrumentum exhibeat. Cit. CT 8, 291, 28-33.

9. *¡Sessio secunda! Primum decretum publicatum in sessione secunda sacri Concilii Tridentini sub Pio quarto, die XXVI februarii MDLXII^o.*

Inc. (f. 14) Sacrosancta oecumenica et generalis¹⁰.

b) *Decretum secundum publicatum in eadem 2.^a sessione¹¹.*
Des. (f. 15) ... erit dies XIII mensis maii.

10. *¡Salvoconducto!¹² (f. 16).*

11. *Decretum publicatum in Sessione tertia s. Concilii Tridentini sub Smo. D. N. Pio pp. IIII, die XIII Maii 1562¹³ (f. 17v).*

12. *Sessione 4.^a Decretum publicatum in sessione quarta Conc. Tridentini sub Smo. D. N. Pio pp. IIII, die IIII iunii 1562¹⁴.*

13. *Sessione 5.^a Doctrina de communionem sub utraque specie et particularum publicata in sess. 5.^a Conc. Tridentini sub Smo. D. N. Pio pp. IIII, die XVI Julii 1562¹⁵ (fols. 18-23).*

14. *Sessio 6.^a Doctrina de sanctissimo Sacrificio Missae, publicata in sessione VI Concilii Tridentini, 17 septembris 1562¹⁶.*

15. *Decretum de observandis et evitandis in celebratione Missae promulgatum in eadem sessione VI, die 17 sept.¹⁷ (f. 27v-28).*

16. *Decretum de Reformatione publicatum in eadem sessione VI s. Concilii Tridentini, die XVII septembris 1562¹⁸ (f. 28vs y continua en el 35ss)*

10. CT 8, 358, 5-44.

11. En el margen inferior del fol. 14v: «Rogus D. Arch. Granatensis Respondit verbo primum decretum sibi non placere quoad duo...» Cfr. CT 8, 259, 12.

12. CT 8, 359, 18-23. En el fol. 15, margen superior, se lee: «Ad secundum decretum Respondit idem Rmus. D. Arch. Granatensis sibi placere dumtaxat in hoc temporis intermedio tractentur tristernae reformationis». Cfr. CT 8, 359, 29-30.

13. Cfr. CT 8, 368s.

14. CT 8, 492, 49 — 493, 6.

15. CT 8, 521, 8-18. En el fol. 17, al margen: «Rmus. D. Arch. Granatensis Respondit ad hoc decretum quae sequuntur: Hec in Generali Congregatione dicta decretum placere sub certis conditionibus, quae in mea voce addibui; scio et video eas nec dari nec adimpleri, ideo nunc, displicet.

16. CT 8, 698ss.

17. CT 8, 959-962.

18. CT 8, 962, 25 — 963, 31. En el fol. 27 se lee: «Ad quos canones respondit Rus. Archiepus. Granatae: Anathema illud servandum non placet, in quantum definit Christum crescere Apostolos Sacerdotes in coena per illa verba. Hoc facile in meam commemorationem... (f. 27v) ... cum sancti Doctores assenserent illum semel hoc scripsisse». Cfr. CT 8, 963, 37 — 964, 2.

19. CT 8, 965-960

17. *Capita XII Reformationis proposita considerata Patri-
bus. die XI martii 1562*²⁰ (l. 30s).

18. *Erempium Scripti de auctoritate Sum. Pont. in Ecclesia
universali regenda per Nuntiam Apostolicum exhibiti,*

Inc. (f. 31) Romano Pontifici plenariam.

*Des. (f. 33v) . sed Galliarum et Hispaniarum episcopos eius
nomine mandet commonefieri*²¹.

19. *Decretum super petitione concessionis calicis, publicatum
in eadem sessione VI sub S. D. N. Pio PP. IIII, die 17 sept. 1562*²²
(f. 37).

20. *Sequantur Decreta quae publicata fuerunt in Septima
Sessione eiusdem sacri Conc. Trident. die XV mensis Iulii
M D L X I I I*²³ (l. 37v-48).

21. *Sessio octava. Doctrina et Canones cum alijs concernen-
tibus sacramentum Matrimonii, publicata in sessione octava sa-
crosancti c. Tridentini sub S. D. Pio pp. IIII, die undecima no-
vembri 1563*²⁴ (f. 48v-62).

22. *Decreta reformationis generalis, publicata prima die ses-
sionis novae et ultimae Tridentini sub Pio pp. IIII, die III decem-
bris M.D.LXIII*²⁵ (f. 63-72v).

23. *Decretum de Regularibus, publicatum in prima die sessio-
nis novae s. Conc. Trident. sub S. D. N. Pio Papa IIII, die tertio
Decembris M.D.LXIII*²⁶ (f. 72v-82v).

24. *(Versos latinos en honor de D. Pedro Guerrero).*

Inc. (f. 83) Cur adeo miraris tu advena Iezui?

Des. (86.) .. Hunc ego et genui, gloria parva mea est?

25. *(Certificado que en las tres cajas se contienen ropas del
arobispo de Granada)* (f. 84).

26. *Decretum de Residentia conjectum a card. Lotharingue
et Madruco cum XIII Patribus deputatis*²⁷.

*Inc. (f. 85) Cum precepto divino mandatum sit omnibus qui-
bus arimerum cura commissu est*

*Des. (f. 86) ...neque quoquo modo infringi vigore cuiuscum-
que prurisionis, etiam ex causa resignationis, aut derogationis,
aut suspensionis.*

20. CT 8, 378s.

21. Sigua más de medio folio de letra de D. Pedro Guerrero.

22. CT 8, 968.

23. CT 9, 820-830.

24. CT 9, 866-871.

25. CT 9, 1082-1084.

26. CT 9, 1079-1085.

27. CT 9, 367s.

27. *Confirmatio Concilii Tridentini*²⁸.

Inc. (f. 87) Nos Alexander S. Laurentii in Damaso
 Des. (f. 119.) Ita est, Alexander Cardinalis Farnesius Vice-
 cancell.

28. *Catalogus Legatorum, Patrum, Oratorum et Theologorum
 qui ad sacrosanctam oecumenicam Synodum Tridentinam conve-
 nerunt sub Smo. Dno. PP. Pio Quarto celebratam et finitam*²⁹.

Inc. (f. 87v) Hercules Gonzaga, Mantuanus, obiit Tridenti...
 Des. (f. 95v) Cursores Sanctiss. D. N. et s. Conc., Nicolaus
 de Mattheis et Jacobus Carrus Allobroges.

29. *Acta ab episcopis Galliae Pisciaci congregatis ad refor-
 mandam ecclesiam gallicanam, M.D.LXI prid. Id. Octobris.*

Inc. (f. 98) Cum a Christianissimo Rege ad XIII Calendas
 Augusti convocati Gallicanae Ecclesiae Episcopi, ut de maximis...
 Des. (f. 113) Eis autem omnibus, quicumque sint beatissimus
 Paulus ant) hanc regulam seculi fuerint pax super illos, et super
 Israel Dei Amen. Acta Pisciaci, quod est Urnetum oppidum ad
 Sequanarum amnis ripam Anno humanarum salutis 1561 pridie Id.
 Octobris.

30. *Exemptum libelli de reformatione missi a S. C. M. Ferd-
 nando ad Rmos. Patres Sacri Concilii Tridentini, quem (sic) lu-
 men Legati non praesenturunt. 1562*³⁰.

Inc. (f. 114) Sacratissime Imperator, clementissime domine,
 articulos eos, quos Rdm. in Christo Patres S. D. N. Legati
 Des. (f. 134v) qui nunquam cessant pro felici successu Is-
 raelis a. Concilii ardentes preces ad Deum fundere suspiris atque
 sanctis votis aliquando satisfecisse videantur. Eiusdem S. Caesa-
 ronic Maiestatis vestrae Fidelissimi et humillimi servitores depu-
 tati ad Consultationem de articulis reformationis in Concilio Tri-
 dentino propositis.

31. *Materiae excerptae ex petitionibus propositis a consiliariis
 Caes. Mtis.; quarum ratio haberi posset aut a sua Beatitudine aut
 a Stu. Synodo cum aliquibus tamen moderationibus.*

Inc. (f. 126) Prima, pag. 13 et 33 conquerruntur de tot Regu-
 larum exceptionibus, et quod non servari portum instituta...
 Des. (f. 139) Resp. ista pertinent tantum ad loca particu-
 laría Germaniae quarum maior instructio a Synodo habenda
 esset Poterit Sanctissimus Dominus ois providere

32. *Summarium scripti per Dnos. Oratores sacrae caesareae
 maiestatis die 17 Junii 1562, Urbis, et Rmis. D. Legatis et Reve-
 rendissimis Patribus exhibitis*³¹.

28 Cf. 9, 1152, 1338: «Confirmatio per instrumentum cardinalis Vice-
 cancellarile».

29. Cf. Cf. 8, 877-881 Los nombres de los Cursores están añadidos con
 otra letra.

30 Cf. Cf. 9, 1112, VI Es la respuesta de los Legados.

31. Puede referirse al escrito presentado por los Oradores del Empera-
 dor en la Congregación General del 27.6.1562. Cf. Cf. 8, 827, 6-30.

Inc. ff. 140) Quod quae Domini Oratores S. Caes. Mtis. pro-
posuerunt, omnia eo pertineant, ut Christi fidelium salutem, atque
S. Romanae Ecclesiae auctoritati, et potestati, prospectum sit
Des. ff. 141) ... ut verendum sit ne brevi ad Paganismum re-
deatur. Quod haec omnia DD. Oratores Illustrium, D. Legatorum
ac Rectorum, Patrum iudicium, ne pietati subiecta esse velint.

33. [Apuntes de Guerrero con textos de Torquemada, Cayetano, Praepositus... sobre la reforma, prohibición de libros; decreto de los superintendentes de Heidelberg. Apuntes para respuestas y votos. Sugerencias en cartas a Guerrero, etc.] (fols 142-152, en formato de 210 x 160 mm.).

34. *Exemplum petitionum Oratorum Regis Galliae propositarum...*

Inc. (f. 153) Constitutum est iam pridem nobis Oratoribus,
ex officii nostri ratione...
Des. (f. 156) ... et ut Concilia Generalia, nisi aliquid obsistat
impedimentum, decimo quoque anno celebrentur.

35. *Litterae Ferdinandi Imperatoris legatis Concilii Tridentini.*

Inc. (f. 158) Ferdinandus etc. Rm. etc. Etsi hucusque in eo
quo benigna Dei Opt. Max. voluntate constituti sumus loco mag-
nopere semper cavendum, nobis consuevimus ne laudem potius
humanam
Des. (f. 163v) ... Plura ad excitandum VV. Romanum, studium
et curam amplectendi optatum... quam durissime salves et in-
colomas conservent Datum, Pragae, 12 Augusti 1562. Legatis in
Conc.

36. *Exemplum litterarum S. C. Maiestatis ad suos Oratores quos Tridenti in sacro Concilio habebat.*

Inc. (f. 164) Ferdinandus Redditae fuerunt nobis litterae
vestrae ad diem quintam praesentis mensis datae, unde intel-
leximus...
Des. (f. 164v) ... Sic etiam falluntur Rm. Legati opinione sua...
... in civitate nostra Constantia, die XVII mensis Ianuarii Anno
Domini M.D.LXIII, Pignorum nostrorum Romanorum XXX, abiturus
voto XXXVII. Ferdinandus...

37. *Exemplum litterarum S. C. Maiestatis ad Serenissimum Regem Catholicum in negotio Concilii... 25 Jun. 1563.*

Inc. (f. 165) Ferdinandus... Serenissimo... Philippo Regi Hisp.
Accipimus... litteras die XX mensis sup. octobris...
Des. (f. 165v) ... Atque haec quidem sunt quae in hoc publico
negotio candidè et sincerè cum Serenitate vestra communicare
volumus. Serenitatem V^m quod reliquum est rocesissime valere
optantes Datum

38. *Summa rerum quas illustrissimus Cardinalis a Lotaringia proposuit Cesareae Maiestati...*

Inc. (f. 170) *Ex me verbis intellexi V. Mias. quis esset rerum Gallicarum status in causa Religionis...*

Des. (f. 173) ... postularent, nec desiderarent quosque id effectum sit, ut scilicet in pace et fide subditi sui retinerentur sub Sedis Apostolicae auctoritate, et in una sancta universali ecclesia matre nostra, extra quam nulla salus esse potest.

39. *Exemplum litterarum Caesaris ad S. Pontif., dat. VIII Idus Martii 1563.*

Inc. (f. 173) *Secundo congressu inter duos nuncios S.V. et nos, super negotio huius sacri Concilii...*

Des. (f. 173v) ... Nam multo plura sunt quam litteris his contineri possint, quibus et litterarum copias quas Principum aliquot Oratores in Concilio, et nobis, dedere annecti volumus. Datum Oeniponti, VII Idus Martii M.D.LXIII. Ferdinandus primus Imperator.

40. *Exemplum aliarum litterarum Caesaris ad Sum. Pont.*

Inc. (f. 174) *Beatissime etc Cum proxime praeteritis diebus divina benignitate feliciter confectis gravissimis illis negotiis, quae partim cum Electoribus ac Principibus...*

Des. (f. 177v) ... primo quoque tempore benignum et paternum responsum expectavimus, quam Deus misericors Ecclesiae suae quam diutissime salvam, et incolumem conservet. Datum Spruch, III Martii MDLXIII. Ferdinandus primus Imperator.

41. *Praefatio Cardinalis Seripandi facturi suum Testamentum, qui obiit Tridenti 17 Martii 1563 in concilio Tridentino cuius erat legatus.*

Inc. (f. 178) *In nomine Domini nostri Jesu Christi Salvatoris mundi, die X Martii 1563. Quia mihi, Hieronymo Seripando Cardinali ex privilegio S. Sedis Apostolicae et benignitate Pont. Pi III liberum ius faciendi testamenti sine scrupulo conscientiae concessum est.*

Des. (f. 178v) ... sed ibi quiescat usque dum simi. cum caelestis audiet vocem Patris Dei.

42. *Litterae Principis de Condé ad Caesarem Malestatem.*

Inc. (f. 179) *Invicissime Caesar. Si fere tempore sic fieri accipimus ut Regum afflictis casus multorum animos facile alliciant ad misericordiam, et maxime eorum qui Reges sunt...*

Des. (ib.) ... et late dominantem ducibus incolumem tueatur spirita fortitudinis, prudentiae et constantiae confirmet. et clarissimis victoriis semper magis, ac magis exornet. Aureliae, Cal. Octob. 1562. Vestre très humbl et très obeissant serviteur. Louis de Bourboun.

43. *Litterae legatorum Sacri Concilii Trid. ad Regem Poloniae.*

Inc. (f. 180) *Serenissime Rex. Rdoro. Patrem d. Valentianum, episcopum Praesnelensem, virum gravem, doctum, prudentem. quem Regia Malestae V. ad e Synodum duxit mittendum...*

Des. (f. 180v) ... et pacem tuendam, et s Dei ecclesiae dignitatem propagandam dñi incolumem servet.

44. *Card. Moroni, successi in locum card. Mantuae Sum. Pontif., ad Concilium legati. Oratio habita ad Patres in generali congregatione tertio a quo advenerat die qui erat 13 aprilis 1563.*

Inc. (f. 101) Quo statu sit Respublica christiana. Patres Rom. omnibus perspicuum est

Des. (f. 102) ... et vos eiusdem laudis participes eritis in hac vita, et post hanc vitam gloriam: immortalitatis inmarcescibilem percipietis.

45. *Petito Talmud Iudaeorum exhibita hebraeorum nomine Romis. Patribus deputatis a S. Sto. Synodo Tridentina ad examen librorum prohibitorum.*

Inc. (f. 102) Non me lateat Rom. amplissimique Patres, hoc nomen Talmud tantam secum adferre nauseam, ut cum primum auditur...

Des. (f. 103v) ... quid novi in medium adferrem, sed ut nostras non negligenter rationes, quas una cum nobis ipsis submittimus saniori iudicio Rórum, atque amplissimorum DD.VV., quas Deus Opt. Max. feliciter conservet. Pro Hebraeis.

46. *Responsio Gallorum ad scriptam oblatam Caesari nomine Summi Pontificis negantium Papam esse maioris auctoritatis quam Ecclesia universalis vel Concilium Generale*³³.

Inc. (f. 104) Nemini dubium esse arbitramur nationem Gallicam ab initio susceptae fidei semper fuisse christianissimam et primatum Romanae Apostolicae Sedis agnovisse...

Des. (f. 102) ... Quam vero inepta sit ratio, quae ab ipsis subiungitur ex loco b. Gregorii, verba eiusdem immediate sequentia indicant, scilicet: Tunc ego honoratus sum, cum singulis quibusque honor debitus non negatur [A continuationem, de mano de Fonseca:] Finis autem scripti praedicti oblato Caes. Magti. a nuntio suae Sanctitatis. Quia vero his non obstantibus, conatur nunc aliqui in Concilio Tridentino efficere ne dicatur summum Pontificem plenariam potestatem a Christo in B. Petro regendi et pascendi universalem Ecclesiam obtinuisse, vehementer etiam atque etiam petit Sanctitas Sua, enixe rogat, paterneque hortatur Caesarem Malestatem velit ut advocatus, defensor ac procurator auctoritatis et iurium Apostolicae Sedis partes legitime suas ita interponere, ut eorundem impetus omnino propulsetur, sanctaeque Sedi quod suum fuit semper et est, integre conservet. Id autem praestabit facile Mtas. sus si non modo ea de re Oratores admoneat suos, sed Galliarum et Hispaniarum episcopos eius nomine muret commonefieri.

47. *Róma. Pi. Alphonso Salmerón Societatis Iesu sodali, Gentianus Heruetus.*

Inc. (f. 102v) Cum tu me aegrotantem, quod laue fuit humanitatis, mihius certius invisisses...

Des. (f. 200) . Ad hoc persuadendum ut fuit si omnes vires ingenii et doctrinae nervos intenderis ea quae vos deest feceris, et a Deo maximum mercedem, nempe immortalam gloriam referetis. Vale. Tridenti, in meo cubili, V Cal. Apr. 1563.

48. *Epistola F. Petri Soti, quam moriens dictavit, et ad Summum Pontificem mitti mandavit XVI Calend. Maii 1563*³⁴.

33. CT 9, 472s.

34. Al margen: «Obiit XX Aprilis 1563. Sepultus apud D. Laurentium, Ordinis Praedicatorum, Tridentis.

Inc. (f. 200) Beatissime Pater post beatorum pedum oscula. Nuper scripsi quaedam ad Rómum. Cardinalem Annatum, quae mihi visa sunt maxime pertinere ad honorem et gloriam Dei...

Des. (f. 201) ...testatus me semper iuxta conscientiam Dei gloriam, Sedis Apostolicae auctoritatem, Sanctitatis tuae bonum desiderasse, et quaesivisse pro mea tenuitate. Datum Tridenti, XVII Apr. M.D.LXIII, Beatissimae Sanctitatis Vestrae humillimus servus Fr. Petrus Sotus³⁵.

40. *Francisci de Vargas, catholicae Maiestatis apud Sum. D. N. Pium 4° oratoris. responsum.*

Inc. (f. 202) Die Jovis proxime elapso, qui fuit 4° Nonas Julius, cum ad se accessivisset Sum. Pont. Cardinales eos, quae ad ea, quae sacrosancti Concilii sunt, adhibere solet, me.

Des. (f. 214v) Erunt igitur quae circa doctrinam hanc annotavimus, accurate perpendenda, ne vel viceatque quicquam velle habere commune cum haereticis, vel tacere quaequam quo cessationis, aut timiditatis alculus insimulemur. Haec habui quae super hac materia dicerem, quae tamen Ecclesiae censurae et cuiuslibet melius sentientis libenter submittimus. Actum VII Nonas Julii 1563. FRANCISCUS VARGAS

50. *Oratio Ferrerii, oratoris Regis Galliae, ad Patres in Congregatione Generali die XXII sept. 1563³⁶.*

Inc. (f. 215) Liceat, Patres Sanctissimi, vobis Oratoribus Regis Christianissimi, eisdem nunc verbis vobiscum agere, quibus olim egerunt Judaeorum oratores cum Aggaeo.

Des. (f. 217v) ... Idque nos etiam facturos illorum exemplo speramus, atque ut brevi faciat oramus Patrem omnipotentem Domini nostri Jesu Christi.

51. *[An expedit concedere conjugium sacerdotibus Germaniae]³⁷.*

Inc. (f. 218) Non expedit concedere conjugium sacerdotibus Germaniae etiam ad petitionem Principum illius provinciae, etiam Imperatoris.

Des. (f. 227) Succurrat nobis summa Dei misericordia ut et declinet nostrae cogitationes et labores quo sua voluntas in omnibus et semper sanctissima. Amen.

52. *Confirmatio Concilii³⁸.*

Inc. (f. 228) Nos Alexander, S. Laurentii in Damasco diaconus cardinalis de Furnesio, S. R. E. vicecancellarius...

Des. (f. 230) ... et inviolabiliter observari mandamus. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen. Ita est. A. Cardinalis Furnesius, vicecancellarius.

53. *Alia confirmatio Concilii*

(*Inc.* y *Des.* como en la copia anterior).

35. En los márgenes de los fols 186v y 187 hay una larga nota, de la misma letra, con citas de Papas, Concilios y Padres. En los fols. 187v, 188, 188v, 189v, 190, 190v y 191, notas de mano de Guerrero con referencias de Concilios.

36. CT, 3, 841-844.

37. Letra de D. Pedro Guerrero.

38. CT 9, 1152 C.

54. *D. Francisci Torrensis, hisp., Rationes ex Scripturis et Apostolicis Traditionibus de promptae ad demonstrandam potestatem jurisdictionis ecclesiasticae a Deo proprie et vere et immediate proficisci per pontificem Episcopum Episcoporum, et B. Petri Principis Apostolorum successorem.*

Inc. (f. 200r) l. Si quia Aaron erat mediator sermonis Moisis apud Pharaonem ut tradit Scriptura...

Des. (f. 334v) ... qui dixit: Nemo sibi sumit honorem, sed qui vocatur a Deo tanquam Aaron.

55. *Sententia episcopi Asturicensis dicta 27 novemb. 1562.*

Inc. (f. 235) Memor illas gravissimae admonitionis bestemmiae non vagabor, et infra duritiae et excoecum fines me continebo...

Des. (f. 242v) ... In his vero quae pugnant sequor sententiam domini Segovicensis Haec dix: Quae omnia subiecto censurae Patris.

56. *Sententia R. episcopi Ustinensis super quatuor prima capita praedicta*

Inc. (f. 243) Video, Patres, sanctissimi, quae ad expirationem propositionum questionum humano ingenio excogitari poterunt, dictis tot gravissimis sententiis

Des. (f. 248v) ... In quo certe eum evangelici praecepti ratio, ac fides, et veritas ipsa facile convincet

57. [*Rationes quae occurrerunt ad ostendendum non expedire, ut tractetur in Concilio an Residentia sit de iure dictio*].

Inc. (f. 349) Cum super in conventu Patrum de Episcoporum officio deliberante rationem inirentis, quatenus Episcopi sine vacatione ulla aut munere sui intermissione in Ecclesiis manere cogentur...

Des. (f. 271v) Haec habui, quae pro defendenda veritate, et pro meo perpetuo erga illam augustam Sedem studio atque observantia illa scriptis consignata atque testata esse volui. Quae tamen omnia Apostolice sedis, et huius sanctae Synodi iudicio et correctione subiecto et unmitto [sic].

58. *Rationes quae occurrerunt ad ostendendum non expedire, ut tractetur in Concilio An Residentia sit de iure divino*

Inc. (f. 271) Primum, quia tot abhinc saeculis Ecclesia Catholica non habuit huiusmodi decisionem sive declarationem, quamvis in hoc semper fuerit Praelatorum magis usus

Des. (f. 274) ... pararent illam decisionem eo factam esse, quod praecepta Ecclesiae (ut dicitur) tenent, credunt atque scribunt) tenentur non facere hominem obnoxium peccato, sed tuteliter praecepta Dei.

59. *Capita XII Reformationis consideranda a Patribus, proposita die XI Martii M D LXXII.*

Inc. (f. 377) l. Considerent Patres, quae rutin mihi possit, ut Patriarchae, Archiepiscopi...

Des. (f. 377v) l. Denique magnopere considerandum esset, quid constituendum sit, circa quaeestionum rui parvis usus.

60. *Sententia Rmi. Episcopi Mutinae ad praedicta capitula itij prima*⁴⁰.

Inc. (f. 270) Prisci Patres David et Salomon, quorum sententiae se subscripsere Aristoteles et D. Thomas, duo aculearum genera docuere, quibus homines ad observandas leges impellerentur.

Des. (f. 280) ... Concinne itaque et commodissime in hoc loco haec res tractari possent. Haec de primo genere. Quo ad secundum genus, ne Soli lumen addam, aut acta iam agam, vel subscribam.

61. *[Notas, de mano de J. de Ponceca, a lo anterior].*

Inc. (f. 280) Licet omnes duodecim illi Articuli fuerint simul propositi tanquam in 3.^a sessione omnium eorum materiae essent definiendae, visum est tamen super quatuor primos dicendum esse a Patribus Concilii primum. Et non super octaves simul...

Des. (f. 284) ... Quare videbant Legati vix posse hunc rem praetermitti absque scandalo magno et Patrum turbatione, qui pro eadem instabant.

62. *[D. Pedro Guerrero. Tratado sobre la Residencia]*⁴¹.

Inc. (f. 285) In Congregationibus, quae factae sunt super quatuor primos illos articulos,

Des. (f. 345) ... Tempus eximendi, reservandi, iam fuit; venit iam tempus ordinandi omnia, susciendi, concedendi aut melius resuscitandi ab ista.

63. *[Circa matrimonium clandestinum]*⁴².

Inc. (f. 346) Inter multa, quae in Tridentina Synodo sub Pio III dum de matrimonii sacramento ageretur, in controversiam consultatoremque venerunt

Des. (f. 383v) ... per quam intelligi idem las et praecipuum posse dici et vocari solent et humanura vere iuxta varias nominum significationes

64. *Loca Lutheri ubi pessime sentit de Episcopatu.*

Inc. (f. 384) In lib. de capt. Babulo, ubi agit de sacramento poenitentiae ait sicut in illis verbis Qui crediderit et baptizatus fuerit...

Des. (f. 388) ... a se plebe insolentius quam alias solent fuisse.

65. *[Carta de fr. Hernando de Custillo al Rey sobre el tributo de los clérigos].*

Inc. (f. 389) C. R. M. En esta facultad que S.^a ha cometido para vender la jurisdicción y vasallos de las Iglesias y monasterios, quanto la causa es más pia y las ocasiones...

40. Cfr. CT II, 437, 24-28.

41. Editado por J. LÓPEZ MARTÍN, *La imagen del obispo en el pensamiento teológico-pastoral de don Pedro Guerrero en Trento* Roma 1971, páginas 201-301.

42. Publicado por J. LÓPEZ MARTÍN, *El voto de don Pedro Guerrero sobre el sacramento del matrimonio en el Concilio de Trento: ArchTeoGran 14 (1981) 107-219. El texto en las págs. 155-219.*

Des. (f. 393v) . porque de mi intención y deseos en esta parte no quiero otro testimonio sino a Dios y a vuestra Majestad, cuya vida .. D. V. C. y Real Magestrad, vasallo y capellan, frai Hernando de Castillos.

56. [*Circa potestatem Romani Pontificis*].

Inc. (f. 394) Romani Pontificis Clemens. Quare, episcopo, studio munditie operibus excellere cognoscens locum ac dignitatem tuam, tanquam locum Dei obtinens...

Des. (f. 414v) ... S. Thomas. In commentario e Joh. Ostium nemo se dicit.

Códice del siglo XVI. 295 x 300 mm. 414 folios (Foliación muy posterior).

Encuad. reciente.

Tejuelo; Concilio de Trento.

Olim: E-2 T-5 N-9.

Proced. En el fol. 1 aparece: «Del Collegio de la Compañía de Jesús de Granada. Archivo». Allí debieron de pasar por donación del señor Arzobispo (Cfr. J. López Martín, *Don Pedro Guerrero como obispo del tiempo de la contrarreforma*: ArchTeolGran 31 (1968) 225 y nota 88)⁴³.

Observaciones: Los papeles «oficiales» del Concilio están escritos, sin duda, por amanuenses del Concilio. Otros, como los tratados de Guerrero, por su secretario y teólogo Juan de Fonseca. Algunas notas, e incluso, trazos, con la letra inconfundible de don Pedro Guerrero.

Caja B-5

[*Documentos de Trento reunidos por D. Pedro Guerrero. II. Otros del tiempo de sus estudios en Salamanca*].

I.

1. *Articuli propositi a Patribus sacri Concilii Tridentini, examinandi per Theologos 10. junii, sub Pio iii*⁴⁴.

Inc. (f. 1) Ar. 1. An ex Dei precepto ad salutem necessario omnes et singuli.

Des. (ib.) Incepta fuerunt disputationes die 10ª mensis junii 1562 post prandium, usque ad diem vigesimum tertium. Et dicebant theologi his in die. Incepti Rodus. P. Magister Salmerón, Hispanus, ordinis Jesuitarum, missus a Summo Pontífice. Dixerunt⁴⁵ Theologi inter seculares et monachos

2. *Mea sententia, quam dixi 22 junii 1562*⁴⁶.

43. Véase nota 1.

44. CT B, 528, 30-41.

45. Hay un espacio en blanco. Cfr. CT B, 537...

46. Letra de Juan de Fonseca. Cfr. CT B, 612. 1-34.

Ius (f. 1v) *Video Illustrissimi et Reverendissimi Domini, oratoris clarissimi, sanctissimi Patris, video, inquam praecipuum modum et difficultatem...*

Des (f. 9v) *Unus non est cur meam sententiam et iudicium desideratis, quia inexperius nimis sum. Ego subscribo melius sententi; et in his aliis quidem omnibus quae dixi, me vestras censuras et correctioni submitto. Hactenus dixi*

3. *Expositiones loci illius Joa. 6: Nisi manducaveritis, etc. intellecti sacramentaliter*⁴⁷.

Ius (f. 10) *Quamquam Lutherus declarat locum illum Jo. 6: Nisi manducaveritis, etc. spirituales, ut dictum est, tamen Bohemii illum declarant sacramentaliter ad probandum ex illo communicationem sub utraque specie necessariam esse et de praecipuo divinis...*

Des (f. 13v) *tum quia sic interpretantur fecerunt omnes doctores istius contra quos aliquid asserere temerarium est (Sed in materia de sacramento Missae tractabitur hoc amplius).*

4. *De intelligentia illorum verborum Joa. 6: Nisi manducaveritis carnem Filii hominis et biberitis... etc*⁴⁸.

Ius ff. 19) *H. Augustinus, lib. 1 De baptismo parv., c. 15 ait ad parvulum extendi illud: Nisi manducaveritis, etc. Et nisi manducaverit carnem filii hominis neque ipsi habebunt vitam.*

Des (f. 23) *non ergo convenit illud Christi dictum adducere tanquam rationem praecedentium verborum in quo sensu ponitur in doctrina*⁴⁹

5. *Decreta Sancti Concilii Tridentini de Eucharistia*⁵⁰.

Ius (f. 24) *Sacrisancta Synodus etc. Cum de tremendo et sacrosancto Eucharistiae sacramento...*

Des (f. 25) [Nota a pie de pagina] 3 sess. de Eucharistia, c. 2, sub Julio III. Summi autem voluit sacramentum hoc tanquam spirituales alimentum cibum quo alantur et confortentur viventes vita illius qui dixit: Qui manducat me et ipse vivet propter me (Et tanquam antidotum quo liberentur a culpis quotidianis).

6. *Articuli de sacrificio Missae per Theologos examinandi. Dati fuerunt Theologis 19 Julii 1562*⁵¹

Ius (f. 26) 1. An Missa sit sola commemoratio sacrificii in Cruce passivi non autem verum sacrificium...

Des (f. 26v) *Supra dictos articulos non dixerunt omnes Theologi. Ego [Fonseca] non dixi meam sententiam, nec alii mihi me antiquiores tum saeculares tum religiosi.*

7. [Sententia de Fonseca].

Ius (f. 27) *Pro discussione horum articulorum praemittitur supposita necessaria ad eorum intelligentiam. Primum sit quid et quotuplex sit sacrificium...*

Des (f. 32) *Verum tamen est quod sacrificia gentium erant etiam figura sacrificii Christi, iuxta illud Apoca. 13: Agnus qui occisus est ab origine mundi. Et ita dicit S. Thomas. Vnde omnia alibi latius.*

47. En el margen izquierdo superior.

48. Letra de Fonseca. Notas marginales de Guerrero (fol. 20v, 21, 21v, 22).

49. Falta, a continuación, dos folios de la numeración primitiva.

50. CT 8, 605ss; 608ss.

51. CT 8, 719, 1-26.

8. *Articuli de Sacramento Ordinis per Theologos examinandi an haeretici sint, vel erronei, vel schismatici, vel scandalosi, et a s. Synodo damnandi. 19 septembris 1562*⁵².

Inc. (f. 33) Ar. I. Ordinem non esse sacramentum, sed ritum quendam eligendi et constituendi ministros verbi et sacramentorum.

Des. (ib.) Ordinationesque ab ipsis factas sine plebis consensu irritas esse.

(f. 33v) Articuli isti septem de Ordine fuerunt divisi in tres classes. Prima discussis complectebatur tres primos.

Des. (ib.) ... ut clarius poterit cognosci ex lectione mea quae sequitur in hunc modum:

9. *Sententia mea [= Nonseca] super articulis 6 et 7 de Ordinis sacramento quam dixi primo die octobris 1562*⁵³.

Inc. (f. 34) Illam et Rm. Dnl. Oratores clarissimi, sanctissimi Patres. Cui: animadverterem satis superque dictum esse.

Des. (f. 38v) ... haec non est a Christo, sed ab Imperatoribus qui Ecclesiae illas cederunt quando illis civitates et regna⁵⁴.

10. *Loca Lutheri ubi proxime sentit de Episcopatu.*

Inc. (f. 82) In lib. de Capti. Babil. ubi agit de sacramento Poenitentiae, art. 81 ait in illis verbis. [Señala también pasajes de Brentin. Calvino, J.]

Des. (f. 84v) ... opera vixit apertissima ad vacandum genitalibus illis diebus quibus ante sacram suam quadragesimam cum demotata a se plebe insolentius quam alius solent furere⁵⁵

11. *Autiores qui dicunt quod Christus unum tantum instituit Episcopum Petrum, et a Petro deinde alii sunt instituti.*

Inc. (f. 85) 1. Petrus a Psude. De ecclesiastica potestate, art. 2. corol. 4...

Des. (ib.) ... 21. Albertus Pignus. lib. 3, c. 19 infra, De Hierarchia ecclesiastica

12. *(De la potestad del Papa y los Obispos) **

Inc. (f. 65v) Quod Pontifex Romanus habeat plenitudinem potestatis et in eum sit ipse solus vocatus, habetur primo c. Ad honorem.

Des. (f. 68v) sed istos Doctores antiquos aliter docuisse et dixisse Episcopos habere potestatem a Christo, et illius esse vicarios.

13. *D. Franciscus Torrensis, hispanus. Rationes ex Scripturis et Apostolicis traditionibus de promptae ad demonstrandum po*

52. CT 9, 5, 6-26.

53. Editado por Juan López Martín, *La imagen del obispo en el pensamiento teológico-pastoral de don Pedro Guerrero en Trento*, Roma 1971, Apéndice II, págs. 302-345. López Martín sigue la foliación antigua; nosotros la actual que es continua.

54. Los to. 5. 59, 60 y 61, en blanco.

55. En el voto de Guerrero. CT 9, 50s, se ven reflejadas algunas de estas citas. Véase Caja B-4, pieza 64.

56. La letra es de Juan de Finsens

testatem iurisdictionis ecclesiasticue a Deo proprie et vere et immediate proficiaci per Pontificem episcopum episcoporum et B. Petri principis Apostolorum successorem 77.

Inc. (f. 69) l. Si quia Aaron erat mediator sermonis Moisis apud Pharaonem, et tradit Scriptura et Apostolica doctrina...

Des. (f. 72) ... vel potius arguant Apostolum qui dixit: Nemo sibi sumit honorem, sed qui vocatur a Deo tanquam Aaron

14. *De potestate Populi, Rmi. Auriensis* 78.

Inc. (f. 73) Non vresbit violere auctoritates adductas ad probandum Romanum Pontificata habere plenam potestatem regendi, pascendi et gubernandi universalem Ecclesiam...

Des. (f. 74v) quicquid sit ad verbum Scripturæ Sacrae et sententiae Patrum ex pristinis disputationibus constare potest.

15. *Summa disputationis Gallorum et Lusitanorum de Primatu Summi Pontificis.*

Inc. (f. 75) Ut integrè et sincère intelligatur quid actum sit in Concilio Tridentino de auctoritate Summi Pontificis post adventum Gallorum, ita se res habet coram Deo. Post longam et molestam de sacris Ordinibus disputationem.

Des. (f. 77v) et ita rithm explicentur ne ullus relinquatur locus Diabolo, cum, sanctissimi Patres, a dextris et a sinistris non ignorant astutas.

16. [J. DE FONSECA, *Conclusiones y pruebas sobre la sucesión de S. Pedro y los Apóstoles*].

Inc. (f. 78) Prima assertio Episcopi successerunt in locum Apostolorum aliorum a B. Petro, in cuius locum successit Pontifex Romanus. 2.º.

Des. (f. 84) ... Idem fr. Franciscus de Victoria sed addit quod hæc potestas episcoporum potest a Papa coarctari et limitari (intellige, cum causa).

17. *Sententia Rmi. Episcopi Auriensis de articulis Sacramenti Ordinis.*

Inc. (f. 85) Canon 7 mihi multo minus placet, quam ille in cuius locum subrogatus est. Nam ille tacet veritatem...

Des. (f. 92) aut in aliam sessionem reinventur ut post disputationem theologicorum Patres de ea re sententias dicerent. Hæc omnia dicta esse volo sub censura synodi etc.

[Hæc una affididura de mano de Fonseca. Epiphanius, lib. 3, c. 25, contra Arium hæreticum... (f. 92v) ... quia Papa nihil aliud facit quam consecrare ad illam ecclesiam].

18. [FONSECA], *De duobus articulis 4.º et 7.º a sancta Synodo propositis circa Sacramentum Ordinis censura, in qua duæ controversiæ terminantur Altera de sacra unctione deque aliis ceremoniis quibus Ecclesia in ordinandis ministris usa est hactenus:*

77 Esta escrito en una preciosa letra clara y regular, obra, sin duda, de un buen amanuense profesional. Es la misma que que está escrita el número 9 y otros que iremos indicando.

78. Cfr. CT 9, 155s.

*altera de origine episcopalis ac sacerdotalis potestatis, et de comparatione utriusque*⁵⁹.

Inc. (f. 93) Articulus sextus examinandus. Uctionem non solum nos requiri in Ordinum traditione, sed esse perniciosam et contemnendam.

Des. (f. 100v) ... Supererat de effectu sacramenti, ad scilicet tractatur Spiritus Sanctus, quae erat secunda pars illius articuli sexti. Tamen sequenti quaestioni commodius reservatur. Atque haec de prima parte.

19. [FUNKSRE4]. *Articulus septimus. Utrum episcopalis potestas maior sit quam simplicis sacerdotis?*⁶⁰.

Inc. (f. 101) Contendunt lutherani ambitiose a paucis sacerdotibus honorem dignitatemque usurpatum cum ex divina institutione sint pares omnes potestate...

Des. (f. 115r) ... ad huius veritatis demolendos errores mirum potius reformatione quam novis definitionibus opus est, quae via si volueritis uti, reliqua in promptu erunt.

20. *Articuli de Sacramento Matrimonii per Theologos Tridentis coepta disputari die 9 februarii 1563*⁶¹.

Inc. (f. 116) Prima classis. Matrimonium non esse sacramentum a Deo institutum.

Des. (ib.) ... Quarta classis .. causasque Matrimonii spectare ad principes saeculares.

21. *Volo sobre el matrimonio. Parece se referir a la 4ª classis*⁶².

Inc. (f. 117) Res hic nobis est cum haereticis non antiquis illis, qui matrimonium et nuptiae negabant, sed cum illis qui eas volunt, et amplectantur matrimonium ad voluptatem tantum...

Des. (f. 122v) ... Potest ergo respublica vel ecclesiastica vel saecularis omnes contractus naturales cuiusvis naturae sint et conditionis non solum prohibere sub poenis, sed etiam irritare ex causa. Maxime habes hanc materiam alibi disputatam. Vide ibi plura⁶³.

22. *Sententia episcopi Hiprensis, Flandr., de matrimoniis clandestinis*⁶⁴.

Inc. (f. 124) Si certo constaret (quod a quibusdam qui ante nos sententiam suam dixerunt fundamenti loco supponitur) in Ecclesia esse potestatem decreto necessariam, et eam quae allegatur esse sufficientem et legitimam irritationis causam...

Des. (f. 128) ... idque eo magis quod moribus iste praepudore alios operari soleat, et unicuique de seipso tantum sibi manifestus.

59. Cfr CT 9, 5, 20-23. En el fol. 94 cambia la letra: un amanuense. Sigue la letra de Fonseca en el 101.

60. Cfr CT 9, 31.

61. Al margen: *Incepta est disputatio die 9. februarii 1563* Véase CT 9, 381.

62. Al margen con otra letra. En el fol. 123 se repite: *Articuli de sacramento Matrimonii*, como en el fol. 116. Toda esta página está tachada.

63. No hay ninguna indicación sobre el autor. Tiene algún parecido con el informe que hace en las Actas del Concilio de la intervención de Desiderio de S. Marlin, carmeleta salizano: CT 9 440s.

23. *Secunda classis.*

Inc. (f. 128) Articuli duo secundae classis quatuor continent propositiones haereticas. Prima fuit olim satis controversa: aliqui dicebant licere viro ducere secundam repudiata prima uxore...

Des. (f. 138v) praeterea praecipuum de debito reddendo est affirmativum; ergo non obligat pro semper, sed quando ratio postulat.

24. *Tertia classis*⁶⁴.

Inc. (f. 138) Ambo articuli 5 et 6 ut iacet sunt haeretici contra quos loca Scripturae, consensus Patrum, et Conciliorum, et specialiter contra 6 est Conc. Carthagi, Nicen., Chalcedon., Granaten., Toletan., Agaten., Melden., Caesarien., et alia multa...

Des. (f. 141v) ... ex illo Pauli: Qui non iungit matrimonio virginem suam melius facit: tunc ex illo non est dignum ponderatio solutae continentis [Ecto 26. 21].

25. *Quarta classis.*

Inc. ff. 142 Circa 7 et 8 articulos vide Cafetarum, Catharinum, Dominicum a Solo, qui hanc materiam late tractant, et alios scholasticos. Paucas tuerunt dicit praeter illa quae 151 docent...

Des. (f. 148v) Clemens Alexandrinus, lib. 7, Stromatum in fine et lib. 3, fecit pro hac sententia pag. 85. Vide eum. Canon 87 sextae Synodi generalis habet illum, supra fo. 204⁶⁵.

26. *Dispensas del Pape en algunos matrimonios.*

Inc. ff. 149 Quando quis contraxit per verba de futuro, et vult ingredi Religionem, iugitur ab Ecclesia contrahere prius per verba de praesenti...

Des. (f. 149v) ... quod non ligat infideles, ut discernitur lo c. Quaedam, immediate praecedenti; alias ista capitla essent contraria. [A] insigent; Glosa dicit oppositam, ante conversionem ad fidem contraxisse.

27. *D. Pedro Guerrero]. De matrimoniis clandestinis*⁶⁶.

Inc. ff. 150 [214] Inter multa, quae in Tridentina Synodo sub Pio III dum de matrimonii sacramento ageretur...

Des. (f. 161v) ... per quam intelligitur idem ius et praecipuum posse dici et vocari divinum et humana vere iuxta varias nominum significabones.

28. *Capitulum XII Reformationis consideranda a Potribus, proposito die 11 martii M.D.LXII⁶⁷.*

Inc. (f. 169) Considerent Patres quae ratio inire possit.

Des. (f. 169v) ... 12 Denique magis esse considerandum esset, quid constitendum sit circa quaeestionum non parvos abusus

64. Aquí, en el fol. 143.

65. Es el mismo que se contiene en el códice Caja B-4, fols. 346-383v de la Biblioteca de la Universidad de Granada, y publicado por J. López Marín, *El voto de Don Pedro Guerrero sobre el sacramento del matrimonio en el Concilio de Trento* ArchTeolGran 44 (1931) 155-219. Este está escrito con la misma letra caligráfica que los números 9 y 11.

66. CT 8, 378a. Es otra copia de Caja B-4 n.º 53.

29. *[Sententia Rm. Episcopi Mutinae ad praedicta capita illi prima]*⁶⁷.

Inc. (f. 170) Prisci Patres David et Salomon, quodcum sententias se subscribere Aristoteles et D. Thomas, duo aculeorum...

Des. (f. 174) .. Quare videbant legati vixuisse hanc rem praetermitti absque scandalo magno et patrum turbatione qui pro eadem instarent.

30. *[Tratado de Don Pedro Guerrero sobre la residencia]*⁶⁸.

Inc. (f. 174v) In congregationibus quae factae sunt super quatuor illas ..

Des. (f. 216) ... creet eligat tales quibus non sit necesse: tot reservari, tot eximi. Peccantes, subitantes potestate puniat, tollat, privet. Non omnes castiget neque exemptionibus et reservationibus. Tempus relaxandi, reservandi iam fuit; veniat iam tempus ordinandi, omnia subiciendi, concedendi aut melius restituendi ablata.

31. *[Decretum de Residentia]*⁶⁹.

Inc. (f. 217) Cum tam divino quam humano iure omnes praepositi

Des. (f. 218v) ... aut desuetudine aboleatur.

32. *[Decretum de Residentia]*⁷⁰.

Inc. (f. 218) Cum tam divini quam humano iure omnes .

Des. (f. 222) .. aut desuetudine aboleatur.

33. *[Sobre la concesión del culto a los laicos]*.

Inc. (f. 223) Caput primum. Nullo divino praeecepto acstringi laicos ut sub utraque specie communicent. Principio itaque sancta synodus se multum diuque considerata.

Des. (f. 224v) .. ut pulchre et eleganter docuit B. Augustinus.

34. *[Modus qui post hac servandus erit in materiis quae continuabuntur a Theologis minoribus]*⁷¹.

Inc. (f. 225) Primo inter omnes Theologos quos hac misit sinus, D. S. S. ut Concilio intersint ..

Des. (f. 225v) .. ea quae necessarii videbuntur circa materias propositas.

35. *[Padres señalados para diversas comisiones]*⁷².

Inc. (f. 225v) Patres deputati ad colligendos abusos circa Sacrificium Missae. Ad conficiendum Doctrinam et Canones de Sacrificio Missae⁷³.

67. Es la misma que la contenida en Caja B-4, fols 218-220, 220-224.

68. Es otra copia de lo que se encuentra en Caja B-4, fols 225-245v, y editado por J. López Martín (véase nota 10). Este ejemplar tiene las notas de mano de Fonseca (f. 178v), pero no las de Guerrero, que añade después con *.

69. CT 9, 135ss. Tiene notas marginales de mano de D. Pedro Guerrero.

70. CT 9, 242s

71. CT 8, 720, 10-43

72. CT 8, 721.

73. F) f. 226, en blanco.

36. *De duobus articulis Symboli: Inde venturus est iudicare vivos et mortuos.*

Inc. (f. 227) Duos Christi adventus sacrae litterae nos docent, qui a prophetis et apostolis dies Domini appellantur, in quorum altero summam clementiam Christus ostendit...

Des. (f. 235) ... ut communicantes nunc Christi passionibus gaudeat, ut et in revelationibus gloriae eius gaudeatis exultantes.

37. *De nono et decimo Decalogi praecipulis*⁷⁴.

Inc. (f. 237) Praeceptum nonum [Deutero. 5]: Non concupisces uxorem proximi tui. Praeceptum decimum: Non domum, non agrum, non servum, non ancillam, non bovem, non asinum, et universa quae illius sunt quare in lege Dei actus etiam interiores prohibentur. Cum lex his decem praecipulis nobis tradita non mundana aut hominis sit...

Des. (f. 243v) ... Dei et hominis vinculum, haereditatis nostrae pignus, vita aeterna, et tandem Deus ipse est; qui sit benedictus in saeculorum saecula. Amen⁷⁵.

38. *Distribución de los Teólogos en cinco grupos para el examen de los 'articulos' del sacramento del Orden*.

Inc. (f. 249) Ne ex propositis articulis alii omitantur...

Des. ff. 249r⁷⁶.

39. *Oratio episcopi Baiionensis, galib. habita ad Imperit Ordines Francorum Henrici Regis notario in comitiis apud Passau Rudolphi ann. 1552 mense junio, die 3.*

Inc. (f. 251) Neminem vestrum, potentissimi, illustrissimi et amplissimi principes, aliique sacrosancti Romani Imperii Ordines, tantam multo antequam francorum nomen innotuisset...

Des. (f. 253v) ... et cum omnibus qui hic adsunt imperii ordinibus, tum illustrissimi Ducis Maurilio maxime gratificatum esse omnes intelligant. Haec proposita sunt a nobis nomine Regis christianissimi reverendissimis et illustrissimis Sacri Imperii Ordinibus et Principibus praesentibus, et absentibus legatis, die tertia junii 1552. Ioannes Prax [Mouster de Froissac], episcopus Baiionensis.

40. *Curia del obispo de Bayona al Elector de Maguncia*.

Inc. (f. 254) Clarissimo viro, reverendissimo Urmo. Vir clarissime, Puto me heri amice, fratere et ut christianum hominem decet, etisue dignitatis in qua sum Dei et Regis christianissimi beneficio collocatus...

Des. (ib.) ... cogitandum nebuquo si quid mihi sine communi primum germanorum periculis nota, accidere possit Vale Tuus Ioannes Froissac, episcopus Baiionensis.

⁷⁴ Escrito de mano de Fonseca. Hay una nota marginal que dice: *Deus legatis 2. octo. 1553.*

⁷⁵ E. folio 244 está en blanco Hay, despues, unas anotaciones sobre ff 4, 11; ff 5, 30; l Coy 12, 18 20 Y lo mismo se repite en el fol 246. Los folios 247 y 248 en blanco.

⁷⁶ Cf. 9, 6. Termina con una nota de Fonseca: *In materia sacramenti matrimonii datus est postea illis ordo, et disputarunt alii theologi, qui etiam dixerunt de sacramento Ordinis; et galli omnes, qui denuo venerunt.* El l 250, en blanco

41. *Copia de la carta de Felipe Melancton al uncciller arzobispo Moguntino [Latine ex germanico].*

Inc. (f. 254v) Ad electorem Saxoniae Ducem Mauritium. Esi arcana principum negotia neque sciam, neque admodum scire unquam desideraverim.

Des. (f. 256) ... qui gladii ictu confosus interit, et Albertus Lothoringiae rex tormento bellico occisus. Philippus Melancton.

42. *De Eucharistia. [Voto sobre los cánones de la Eucaristía].*

Inc. (f. 257) Veni tuae heri mane eo aratro ut si mihi direndi locus esset postularem fertilius rationem omnino omitti

Des. (f. 258) . Canon igitur si manebit, saltem in hac forma, dabit ansam ut intelligatur de fructu et gratia, quem sensum vitare debemus.

43. *[Romanae censurae in doctrinam et canones de sacramento Ordinis].*

Inc. (f. 259) Circa doctrinam et canones transmissos Romae Domini. Theologi eam haberent considerationem, ut minus quam fieri possent alterentur

Des. (f. 260v) . ita quod eis liceat condemnare, eos absolvere, et privare ad libitum suum, et similiter laicos omnes in spiritualibus indifferenter cum sint ipsis vicariis subditi. Anathema sit.

44. *Libellus articulorum a Principe Conzaeo exhibitus.*

Inc. (f. 261) Nobilibus quibusvis integrum erit domus sua libera conscientia ac religione vivere.

Des. (ib.) ... Sua Maiestas dignabitur declarare omnes et singulos utriusque religionis sub sua fore protectione scriptos.

45. *Libellus a Regina exhibitus.*

Inc. (f. 261) Nobilibus quibusvis, baronibus, castellorum praefectis, et ceteris qui plenum est summum ius in suis habent.

Des. (ib.) . idem religionis exercitium continuabitur, cetera alterius tamen religionis impedimentum

46. *Relación del tratado del artículo de la Residencia de los Pastores de ánimas en el sacro Concilio Tridentino* ⁷⁷.

Inc. (f. 262) A once días del mes de marzo de 1562, los legados propusieron a los Padres doce capítulos de reformation. El primero y cabeza de todos es: Considerent Patres, quae ratio iniri possit...

Des. (f. 265) ... Lo cual escandaliza tanto como negar lo que verdad tan cierta, práctica y necesaria y divina no convenga saberse, como que por ignorancia se pudiesen excusar los que no residen, o los Pontífices en dispensar.

47. *[Parecer de don Pedro Guerrero].*

Inc. (f. 266) Las palabras o cláusulas «Proponentibus legitime es grandemente perjudicial a la autoridad y libertad de los Concilios y contra el uso y costumbre...

Des. (f. 268v) ... Muchas más cosas particulares se pudieran decir que han pasado en ambos puntos, que por evitar prolijidad se dejan, pues de lo dicho se colige evidentemente la necesidad de lo uno y de lo otro.

77. Cfr. OT 9, 231. En nota marginal se dice: *Missae Tridentinae ab Libe.*

78. Letra de Juan de Piusora

II.

[*Lecciones y Relecciones de Francisco de Vitoria y Domingo de Soto, O.P.*] ⁷⁹.

1. [In] *primam partem*, q. 50 *Sti. Thomae de Angelis. Ex magistro Vito.*

[In] (l. 278) Est questio de substantia angelorum absolute. Illud ergo in titulo mei cursus proximi admodum ut res a rebus distingamus [sic] .

Art. 1. (l. 278) An angeli sint incorporei simpliciter.

Art. 2. (l. 278v) An angelus sit corporeus ex materia et forma.

Art. 3. (l. 275) An angeli sint in aliquo magno numero?

Art. 4. (l. 275v) An angeli sint incorruptibiles.

Des. (l. 279) illud quod angelus sit necessarius non colimus quia Deus possit omnia in nihilum redigere.

2. Q. 51. *De substantia angelorum in ordine ad corpora.*

[In] (l. 279) Art. 1. An angeli habeant corpora naturaliter sibi unila. Et forte S. Thomas non probavit supra nisi quod angeli non sint corporei .

Art. 2. (l. 299v) An angeli assument sibi corpora.

Des. (l. 281) non formabatur instrumentalis iustus serpents, sed ab eo formaretur in alio corpore ex aere facto

3. Q. 52. *De substantia angelorum in ordine ad locum.*

[In] (l. 281) Art. 1. An angelus sit in loco. Vide de hac materia argumentum in 2, dis. 7, in qua ponit aliquas conclusiones..

Art. 2. (l. 284) An angelus possit esse in pluribus locis.

Des. (l. 285) plures homines erunt in eadem parte caeli empirei. Breviter de hoc nihil certum potest dici

4. Q. 53. *De motu angelorum.*

[In] (l. 285) Art. 1. An angelus possit moveri localiter.

Art. 2. (l. 286v) Videatur quod angelus in motu non transeat per medium.

Art. 3. (l. 290) An motus angeli sit in instanti.

Des. (l. 292) . de instanti angelorum et non de nostro. Et de ista re, in solutione ad tertium. Unde videtur non vera opinio Cuiusdam.

⁷⁹ Esta segunda parte del código fue ya presentada, aunque sumariamente, por VICENTE BELTRÁN DE HEREDIA, O.P., *Los manuscritos del Maestro Fray Francisco de Vitoria, O.P.* Madrid-Valencia [1928] (Biblioteca de Traductas Españoles. IV) p. 106s.

Más completa es la descripción de JAMES BURBANK PRATS, Domingo de Soto, *Relección "de Domingo"*. Universidad de Granada 1964, pp. 20-23.

5. *Quaestio 54. De cognitione angelorum.*

Inc. (f. 292r) *Art. 1.* An intelligere angelus sit eius substantia
Ista quaestio non est dubia apud philosophantes, sed dato quod
intelligere hominibus non sit eius substantia.

Art. 2 (f. 294) An intelligere angelus sit suum esse

Art. 3 (f. 298) An potentia [intellectiva] angeli sit sua essentia.

Art. 4 (f. 298v) An in angelo sit intellectus agens.

Art. 6 [sic] (f. 297r) An in angelo sit cognitio sensitiva.

Des. (f. 297v) ... cogitatio enim sensitiva fit per aliquid corpus, etc.

6. *Quaestio 55. De modo cognitionis angelicae.*

Inc. (f. 297v) An angelo est eius substantia intellectus species aliquid rei.

Art. 2 (f. 297v) An angelus intelligat per species a rebus acceptas

Art. 3 (f. 299) An angeli superiores cognoscant per universalium res species.

Des. (f. 300) ... quod conclusio istius articuli non est conclusio de necessitate, sed S. Thomas ponit eam tanquam congruentem magis.

7. *Quaestio 56. De cognitione angeli respectu rerum immutabilium.*

Inc. (f. 300) An angelus cognoscat se. Respondetur quod sic
Non est dubia conclusio ..

Art. 2 (f. 300) An angelus cognoscat alium.

Des. (f. 304v) ... potest dici quod videtur speculum et ideo dicitur videri imago, sed species nullo pacto videtur.

8. *Quaestio 57. De cognitione angelorum rerum materialium.*

Inc. (f. 304v) An angeli cognoscant res materiales. Respondetur affirmative, nec dubitari potest, quia sunt gubernatores rerum materialium ..

Art. 2 (f. 304v) An angelus cognoscat singularia.

Art. 3 (f. 306v) An angelus cognoscat futura

Art. 4 (f. 310) An angelus cognoscat cogitationes cordium.

Art. 5 (f. 312v) An angelus cognoscat mysteria gratiae.

Des. (f. 313r) ... ubi enim probes quod cognoverunt de facto, dicentes quod cognoverunt per revelationem et illuminationem.

9. *Quaestio 58.*

Inc. (f. 313v) An [intellectus] angelus sit in potentia, quandoque nihil considerent actu.

Art. 2 (f. 314v) An angelus cognoscat plura simul.

Art. 3 (f. 318) An angeli discurrant.

Art. 5 (f. 320v) An intellectus angeli possit esse falsitas.

Art. 6 (f. 323) An in angelo sit cognitio matutina.

Art. 7 (f. 323v) An cognitio matutina et vespertina sint eadem.

Des. (f. 325) ... ideo habemus prohibitum quod nullo modo discurrant circa naturalia. Unde usi deplantantur.

10. *Quaestio 59. De voluntate angelorum.*

Inc. (f. 325) *Art. 1.* An in angelis sit voluntas. Alii, quia hoc est clarum, nihil dicunt. Est conclusio indubitabilis ..

Art. 2 (f. 325v) An voluntas angeli sit essentia vel intellectus

Art. 3 (f. 325v) An angelus sit liberum arbitrium.

Art. 4 (f. 325v) An in angelis sit transibilitas, etc.

Des. (f. 327) ... et per consequens sint diversa obiecta formalia. Ex quo sequitur quod sint distinctae potentiae.

11. *Quaestio 60. De acta voluntate angelorum.*

Inc. (f. 327) Art. 1. An in angelis sit dilectio naturalis. Non sine causa tractat de istis S. Thomas, quia ex ista materia dependet

Art. 2 (f. 327r) An in angelis sit dilectio electiva

Art. 3 (f. 328r) An angelus diligit se naturaliter et electiva dilectione.

Art. 4 (f. 328r) An angelus naturaliter diligit alium

Des. (f. 331) ... ino ad oppositum est inclinatio naturalis; ita ergo est dicendum.

12. *Quaestio 61. De productione angelorum.*

Inc. (f. 331v) Art. 1. An angelus habeat causam sui. Ponitur conclusio affirmativa, quae est de fide...

Art. 2 (f. 331) An angeli fuerint ab aeterno.

Des. (f. 333) ... an sit aliud eorum praeter istud quod videmus, dicemus

13. *Quaestio 62. De gratia et beatitudine angelorum.*

Inc. (f. 333) Art. 1 An angeli fuerint beati in creatione Illud argumentum quod est in contrarium, facit Augustinus

Art. 2 (f. 334v) An indignetur angelus gratia.

Art. 3 (f. 335v) An angeli creati sunt in gratia.

Art. 4 (f. 336) An beatitudinem meruerint.

Art. 5 (f. 336v) An post unum actum meriti statim facti beati.

Art. 6 (f. 337) An angeli consecuti sint gloriam secundum naturalia.

Des. (f. 338v) non tamen dat sine dispositione aliqua primam gratiam, etiam non propter illam.

14. *Relectio de usu rationis admodum Rdi. Magistri Fratris Francisci de Victoria. Anno Domini 1535⁴¹.*

Inc. (f. 339) Deus ab initio constituit hominem, et reliquit eum in manu cursu sui. Eccl. 15 [14]. Quia de auctore et auctoritate illius libri inter multos dubitatum est, neque desunt adhuc qui arrigant, non erit ab re de hoc ipso praesumere...

Des. (f. 353v) ... est a natura, et sic a principio intrinseco tantum. Sic voluntarium de per se est ab intrinseco principio vel a voluntate cum cognitione praevia rei.

15. *Relectio de dominio Rdi. d. magistri Dominici de Soto. Anno Domini 1535⁴¹.*

Inc. (f. 354) Super quantum Sontontiarum, d. 15, ubi agitur de restitutione. Textus relegendus habetur Gene. 1.º c. [28]: Subiicit terram, et dominabitur...

Des. (f. 364) ... De translatione dominiorum quod propositum in huius conclusione principaliter dicitur in lectionibus ordinaria. cum in praesentiarum tempus nobis non suppetit. Et haec de ista relectione dicta sufficiant.

81 Buena edición, con introducciones y traducción castellana, aunque sin aparato crítico, en *Obras de Francisco de Victoria* (ed. T. Urdanoz, O.P.). BAC 190, Madrid 1960. Citaremos para las *Relecciones* esta edición. El texto de esta primera que ofrece el códice, puede verse en las págs. 1363-1375.

81 Edición crítica de Jaime Erraúu Prágs. Véase la nota 79.

16. *Utrum Papa possit dispensare in statutis Concilii generalis, et adrogare illa. [Francisci de Vitaris, O.P. De potestate Papae et Concilii Relectio]*⁸³.

Inc. (f. 365) Et prorsus videtur quod non, quia Concilium est supra Papam: ergo Papa non potest imutare decreta illius ..

Des. (f. 377) ... quae a Concilio fieri possent, et dividatur Concilium in schisma. Hoc est multum notandum pro omnibus istis difficultatibus de potestate Papae. Finit relectio⁸⁴.

17. *Relectio de Indis a Victoria, anno 1538*⁸⁵.

Inc. (f. 379). Ianus theologicus: Docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, Filii et Spiritus Sancti. In quem locum primo movetur quaestio: An liceat baptizare filios infidelium invitis parentibus. Quae quaestio a Doctoribus tractatur in 1.º d. 4, etiam d. 5...

Des. (f. 396) ... 3.º probatur, quia iam postquam ibi iam facta est conversio multorum barbarorum neque expediret neque liceret principi omnino dimittere administrationem illarum provinciarum. Et sic est finis relectiois.

18. *Relectio Magistri de Victoria [De homicidio], anni 1529 in die Sancti Bernabae apostoli*⁸⁶.

Inc. (f. 397) Num de nihilo dixit Ecclesiastes: Qui addit scientiam, addit laborem. Habent agricolus sua otia, habent omnes opifices.

Des. (f. 408) de Regia vero probabilibus posset excusari, quamvis S. Thomas, 2.2., q. 66, a 5 non excusat illum de qua re est contentio inter Nicolaum et Burgensem, quos videre potes. Dixi. Deo gratias.

19. *Relectio [De matrimonio] admodum Reverendi Patris consecrissimi magistri praeceptorum mei semper observandi Francisci de Victoria pro anno 1530, habita lumen anno 1531 in conversione Sti. Pauli*⁸⁷.

Inc. (f. 407) Annibalem poenam summam illum ducem atque optimum imperatorem, rogatum aliquando ut Formionem, seniculum quendam sophisticum de re militari disserentem audiret...

83. Véase el texto en BAC 198, págs. 430-493.

83. En el f. 377v, sin ningún título ni indicación, prosigue la misma materia.

Inc. (f. 377v): Videtur quod omne tale statutum quod possit facere Concilium aut legem indispensabilem potest etiam Papa.

Des. (f. 378) ... S. Thomas, Opusc. 19, c. 4, tenet quod Papa potest inveni aliquid contra Apostolum, ut dispensare cum bigamo, et in poena quam Canones Apostolorum statuerunt presbytero fornicandi.

La redacción, como es frecuente, no coincide a la letra. El sentido sigue siendo el mismo, y son los distintos párrafos se mantienen cada uno con su contenido.

84. El texto en BAC 198, págs. 642-726.

85. Véase BAC 198, págs. 1085-1130.

86. Véase BAC 198, págs. 820-836.

Des. (f. 417) ... 3.º conclusio Sicut Ecclesia fortissime matrimonium ratum dirimere non potest, ita neque religionis professionem semper dirimit etiam actio matrimonii consummationem. Deo gratias. Benedictus Deus Amen⁸⁷.

20. *Tractatus de magis (p. de Victoria, Relectio de magis)*⁸⁸.

Inc. (f. 418) Quoniam in principio Secundi Sententiarum, quem circa finem huius anni interpretamur, agitur de morte et potestate Angelorum tam bonorum, quam malorum.

Des. (f. 431) et effluces ad vitam humanam propagandam. Et ut alimenta essent malorum vigore. Et citam medicina. et aer, et aqua. et alia que conservant vitam humanam. Finit.

*Index rerum quae hic continentur*⁸⁹.

Inc. (f. 432) 1. Articuli propositi a PP. Concilio Tridentini examinandi per theologos.

Des. (f. 432v) ... 231. Relectio Vieto. die Sct. Barnabae. 232. Tractatus de Magis.

Códice del siglo XVI. 295 x 200 mm. 432 fols. La foliación es posterior.

Seguimos la continua en el estado actual del código. Están en blanco los folios: 14-18, 59-61, 226, 236, 244, 247s, 250 y 369. Están también en blanco muchos medios folios, como: 23v, 25v, 32v, 72v, 84v, 116v, 128v, 143v, 216v, 256v, 358v, 261v, 364v, 396v.

Olim: E-17 T-5 N-13.

Proced. Del Colegio de Granada [de la Compañía de Jesús] (fol. 1).

Encuad. reciente, con lomo en piel.

Tejuelo: Concilio de Trento.

Observaciones: Las lecciones y relectones de la segunda parte del código corresponden a los años en que D. Pedro Guerrero estudiaba y enseñaba en Salamanca (1529-1535)⁹⁰.

87. A continuación está tachado un comienzo que dice así: Relectio magistri de Victoria de potestate publica et privata. Officium ac munus theologi tam late patet ut nullum argumentum, nullo disputatio, nullus locus alius.

88. Véase BAC 198 págs. 1230-1291.

89. Letra posterior a las restantes del código.

90. Véase A. MARTÍN OJEDA, *El arzobispo don Pedro Guerrero y la política conciliar española en el siglo XVI*. Madrid, CSIC, 1970, t. 1, c. 5, págs. 57-86. Documentalmente está probado, vgr., en las fuentes que aduce; E. ESPINOSA ALCÁZAR, *Historia promulgada e impresa de la Universidad de Salamanca*, t. 2, Salamanca 1917, págs. 290, 293 y 308. C. GONZÁLEZ, S.I., *Españoles en Trento*: Valladolid, CSIC, 1951, p. 949.

Nos extraña lo que afirma el padre T. OJEDA, O.P., *Obras de Francisco de Victoria* Madrid, BAC 190, 1960, p. 100 (que corresponde a la Introducción biográfica. 7. Nuestra edición) al hablar de este ms. Supone que las lecciones y relectones de Victoria, que contiene, están escritas después de 1555, fecha que da a la Relectión De domingo de D. Soto. Pero esta relectión es del curso 1534-5 (véase BARRA, o. c., p. 57), es decir, en la estancia de D. Pedro Guerrero en Salamanca. El que esté encuadrada después de los apuntes y documentos de la segunda época de Trento, tampoco creo que sea un argumento válido. Aunque están colocados los pliegos en un

Caja B-7

[Papeles varios del cardenal Toledo] 41.

I. *Hispalensis praecedentiae in Synodo, lunae 17 aprilis 1589* 42.

Inc. Discursus. Illius. et Eius. dominus Cardinalis de Castro archiepiscopus Hispalensis, cum de anno 1588 celebraret synodum dioecesanam in civitate Hispalensi. orta fuit contentio inter eius vicarium seu provisorum generalem et Deputatos a Capitulo super praecedentia...

Des. (f. 4r) dicebant isti domini capitulum et canonicos sedere debere in praeminentiori loco immediate post episcopum.

II. *[Sobre la Usitud de una gabela]*.

Inc. ff. 5) In Roma prima agnatio potera esser sensale, et l'ordinari, che pignavano...

Des. (fb.) ... Nostro Signora vol sapere, an fuerit licitum imponere dictam gabbellam, et an illam locis piis; et an Sanctitas vel possit tollere stante dicta applica 43.

III. *[Copia de un Breve de Clemente VIII a los Abades cistercienses de S. Bernardo para que puedan dar Ordenes menores a sus subditos...]* 44.

Inc. ff. 6) Clemens Papa Octavus ad perpetuum rei memoriam. Ut ea quae pro ecclesiasticarum personarum quorumlibet praesertim regularium quiete et tranquillitate...

Des. (f. 7) ... Quibus omnibus illorum omnium tenores praesentibus pro sufficienter expressis et inseritis habentibus harum serie specialiter et expresse derogamus ceterisque contrariis quibuscumque.

IV. *Dubium. [Si la hija puede gozar de los bienes que usufructuaba su padre]*.

Inc. (f. 8) Quod foemina extantibus masculis secundum legem mosaicam [hom]inem succedat in hereditatem patris, tenet Calder., Const. 30, de testamen. Sequitur Felinus alios referens in C. iudex. nu. 3, de iudaels...

orden cronológico, generalmente, no quita que haya saltos de fechas, alguna vez. Si estas copias las conservaba D. Pedro desde sus años salmantinos, no es extraño que las trajera consigo desde Sigüenza y que en años posteriores se encuadernaran juntas para su mejor conservación. Seguimos pensando, por tanto, que son copias que adquirió durante sus años de Salamanca, fechas que coinciden con las explicaciones de Victoria de esas materias y con las de las telecciones que tuvo por esos años.

91. No todos los papeles son del card. Toledo. Algunos son anónimos; otros de personas que le consultan o escriben cartas; otros son respuestas a consultas hechas por Toledo o pareceres que ha pedido...

92. En el margen hay esta indicación: R. P. D. bubalo. Quizá se refiera a) P. Esteban Del Bufalo que, años más tarde: 1605-1609, fue profesor en el Colegio Romano (véase R. García Villoslada, S.I., *Storia del Collegio Romano*. Roma 1954, p. 324).

93. Hay un boquete en el papel que impide conocer el final de la palabra y de la frase.

94. Parece letra del card. Toledo.

Des. (f. 8v) ... Personis autem non existentibus certis in favorem suscepti baptismatis tanquam in pios usus praedictis ludaeis ad fidem conversis concedi debent.

V. *Utrum falsus testis puniatur poena falsi si eius dictum non habuit effectum.*

Inc. (f. 9) Bald in c. p^o de pac. terenda in verbis feud., quem sequuntur

Des. (f. 9v) ... Jul clar sentent., lib. V, § Falsum, vers. Subtrahuntur testes.

VI. *An quis ob multitudinem vel reiterationem delictorum non capitaliter possit puniri poena mortis.*

Inc. (f. 10) Et quod propter reiterationem delicti seu consuetudinem peccandi in eadem specie delicti possit quis capitaliter puniri.

Des. (f. 10v) Et Jacobus Barringer, Cons. 52. n. X, et Ferrant Gava., Cons. 111. n. 66, 1 p^o criminali.

VII. *Dubia quae fuerunt extracta ex informatione data in Signatura Poenitentiarum per consilium Creme, et a patribus decidenda.*

Inc. (f. 12) Primum statuit Concilium Cremense quod ex eorum territorio clerici

Des. (f. 12v) ... Excepitur autem: quia bona laicorum transeunt in clericos, quia tunc transferunt cum suis primaevis meritis non autem de novo impositis.

VIII. *(Consulta sobre simonia en la adquisición de una canonja).*

Inc. (f. 13) A, sacerdos, fuit requisitus a quodam clerico ut si canonizatum in quodam.

Des. (f. 13v) ... ac ista excommunicatio non fuit effectus resignationis, sed simoniae.

IX. *(Por cuántos testigos se debe probar una confesión extrajudicial).*

Inc. (f. 14) Queritur quibus testibus confessio extrajudicialis probari debeat. Bart. in l. finali, n. 7, ff de quest.

Des. (f. 14v) ... Quam distinctionem sequitur etiam Augus. in additionibus ad Angelum Aretin. loco praecitato, allegat multos doctores.

X. *(Sobre la confesión de Hipólito)*.*

Inc. (f. 15) Dum opponitur D. Hippolyto: unum quod ad fidem alterum, quod ad mores pertinet.

Des. (f. 15v) ... Colantrius [?] autem, qui legitur Heros haere licitorum, debet accurare prius de vehementi

XI. *Gudicensis Canonizatus. Lunae 29 Iulii 1587 (Sobre la validez de la provisión).*

85. Ms: honoribus.

96. La respuesta parece de letra de Toledo.

Inc. (f. 16) Recussaverat Capitulum Cathedralis ecclesie Gaudensis tradere possessionem canonicatus et prebendae D. Alfonso Rodriguez ..

Des. (f. 16v) ... qua episcopus laute, praesens resolutio videbatur carere omni difficultate

XII. *¡Repetición del anterior (ff. 19s) !* *

XIII. *¡Si es capaz una iglesia de poseer lo heredado por su obispo !*

Inc. (f. 22) De monaco facto episcopo qui sit capax hereditatis et acquirat ecclesiae, est textus in c. un., 18, q. 1. Abbas in c. 1 de testam., ubi Ioannes Andreas et Ancaranus, n. 5...

Des. (f. 22v) ... et nihilominus non mendicantes sunt legitimi haerodes et acquirunt ecclesiae.

XIV. *¡Transcripción de l. Si quicumque, C. de episc. et cler., Interp. Leo et Anthemius !*

Inc. (f. 23) Si quicumque nihil in hac regis Urbe, nihil in ceteris provinciis ..

Des. (ib.) ... nisi fuerit ordinatus laicus.

XV. *¡Sobre la manera de absolver un apóstata !*

Inc. (f. 24) Legi litteras ep. Leopoldi. et schedulam contentam in eis, et respondeo: Primo. Non potuit praedictus episcopus absolvere hominem ab apostasia, cum sit absolutio reservata...

Des. (ib.) ... Nec debet esse scrupulus in concessione hac, ne homo iste non facta dispensatione retrocedat a religione. Et in hac suavitate Ecclesiae alii similes convertantur.

XVI. *¡Sobre si deben pagar unas gabelas los clérigos y religiosos !*

Inc. (f. 25) Due sono le difficoltà del caso proposto: La 1.ª, se il Clerico et Religioso siano obligati de contribuire alle gravelle...

Des. (f. 25v) ... pesi personali o al più misti, non saviano obligati se non come di sopra.

XVII. *¡Irregularidad de un tonsurado que hirió a un familiar de la Inquisición ? !*

Inc. (f. 26) Rvdmo. Dno. Jacobus Palafox, seguntinus, clericus simpliciter tonsuratus Seguntinae Dioecesis, in principio Ianuarii 1581 vulneravit quendam laicum familiareto Sanctae Inquisitionis...

Des. (f. 27v) aliter crimen non inducit infamiam etiam post sententiam⁹⁷

XVIII. *¡Si por dispensa de un inferior al Papa pueden los Religiosos poseer !*

Inc. (f. 28) An ex dispensatione inferiorum Summo Pontifici liceat Regularibus possidere.

Des. (ib.) .. Ad fam., licet

97 Falta el fol. 21. En el 20v, solamente: Decissio Rotue pro Alfonso Rodriguez

98 En el (f.) 21: hay una nota, de manu de Toledo, para la solución del caso titulada «Summa» que continúa en 27v. En él también está anotación: Sacre Inquisitionis Congregaliuri Seguntin. capacitatis ad beneficia pro Illmo D. Jacobo de Palafox. Iuris.

XIX. *¡Jorge Calandrus a Toledo. Si pueden los obispos dar a familiares y familiares bienes que vienen a sus manos.*

Inc. (f. 29) Illmo. et Rmo. Donno. Extravag. constitutio tel. roc. Pli Papae 7. imponens poenam suspensionis et excommunicationis episcopis conferentibus suis consanguineis vel familiaribus ..

Des. (f. 29v) et ibi commune opimo, de qua testatur Fel. col 2, n. 9. vers. ult Per istum Merlin exgu etc. Georgius Calandrus⁹⁹.

XX. *¡Respuesta a un franciscano sobre si pueden exigir legadas...!*

Inc. ff. 31) Legata vobis facta non potestis exigere tanquam habentes aliquid decernit aut iuris in illis.

Des. (f. 31v) .. ut legata ipsa sive sint perpetua sive temporalia extra iudicium humiliter et per modum elemosynae petere possitis.

XXI. *¡Quién es el párroco de una capilla que tiene rector ...!*

Inc. (f. 32) An v. 17 loquens de parochialibus habeat locum in parochiali et collegiata seu dignitate in cathedrali..

Des. (f. 32v) ... fuit spoliatus possessione et fructibus licet postea de fructibus perceptis concordaverit cum spoliante cui cessit iura sua.

XXII. *¡Sobre simonía en la profesión...!*

Inc. (f. 33) Vidi praedictas allegationes elaborare satis, ne dicam artificioso conceptas; eius tamen conclusionibus non facile assentior

Des. (f. 34v) .. Et haec sufficere videntur ad hoc ut suadeatur dictae personae ut deponat scrupulum quo videtur auct. Et cum aliis ob praedictum simoniacum ingressum in statum dimissionis versetur.

XXIII. *¡Si se vicia el pacto de retroventa...!*

Inc. (f. 35) Iesus. Dabum. An pactio retrocedenti [sic] vitatur quia dicitur quod non valet talis pactio cum non possit retrocedere, vel vitiat vel vitatur, ut collata in tempus inhabile ..

Des. (f. 35v) ... in ipsonet canone Decret., c. pen.

XXIV. *[(f. 36 y 38va) Otra copia, que completa el final: ... in ipsonet canone Decreti, c. pen., non tanquam simoniacos, sed tanquam male promotos]¹⁰⁰.*

XXV. *¡Caso sobre usura!*

Inc. (f. 37) Usuram solvere nemo cogitur, nisi licet se solutum. c. Debtores

Des. (ib.) ... nec debet absolvere, quia non petit, licet quia non est dignus hoc remedio neque legem contempsit¹⁰¹.

99. El f. 30, en blanco. Sólo está escrito en 30v: Illmo. et Rmo. D. Cardinali Toledo Oauriensi Archipatus. do Calçadilla. Pro episcopo Cautiensis. Iuris

100. Existe otra copia en el f. 38va.

101. El f. 38, en blanco.

XXVI. *¡Si puede el Papa dispensar de una profesión que dice al interesado fue hecha vi et metu!*

Inc. (f. 39) Non potui reperire speciale aliquod de Pontifice, ut possit de vi et metu professionis expresse emissae credere iuratae partis assertioni...

Des. (f. 39v) quae enim singula non possunt, simul iuncta inveniuntur 2. § 1, ff de excus. tut.

XXVII. *¡Pedro Gambacurta, S.I., a Oliverio Manareo, S.I.: ¿Son religiosos los caballeros de las Ordenes Militares?!*

Inc. (f. 40) Rde. admodum in Christo Pater: Ad casum propositum a V.R. tria responderi possunt: 1.º communionem sententiam istorum Patrum fuisse istos milites esse religiosos...

Des. (ib.) ... et nullam videtur posse habere causam, cur sic liberatus a dictis oneribus non possit in religione servare suam professionem. Ex commissione R. P. Rectoris, Servus indignus, Petrus Gambacurta¹⁰².

XXVIII. *De caducitate feudi ob non solutionem censuris, et aut triret bulla Pij V.*

Inc. (f. 41) Supposito investitura censuram feudi in qua disponitur quod propter non solutionem census bona in feudum concessa ad Sedem Apostolicam ipso iure sint devoluta.

Des. (f. 42) ... et sic circa incorporationem, non operatur circa alium, et sic circa devolutionem l. Pater Severus: iam in fin., ff de condic. et demonstrat.; l. fin. ff de calum.

XXIX. *¡Si los hijos de herejes, nacidos antes de la herejía de sus padres, son inhábiles ad officia...!*¹⁰³

Inc. (f. 43) Filii haereticorum nati ante haeresim parentum non sunt inhábiles ad officia et beneficia Calder., Const. 3, de haeret.

Des. (f. 44v) ... Abbas in r. Cum in cunctis, n. B, vers. Hoc ultimum de rest. spoliat. Late Tiriquellus, in l. Quicumque, in verbo Revertatur, n. 292, ubi etiam lo foro puli.

XXX. *¡Si se puede excusar un Prelado de las penas...!*

Inc. (f. 45) Hunc praenotatum a dictis poenis excusandum puto ex rationibus adductis; quibus in terminali potest addi Navarra, De regularibus.

Des. (f. 46) ... Glossa cap. Sacris, extra de sepul. ratione, inquit, dubitantis aliquid adducitur, quod non admitteretur¹⁰⁴.

XXXI. *¡Apuntes sobre unas proposiciones!*

Inc. (f. 47) Ratio naturalis hominis non assequitur sine speciali Dei auxilio, Deum externae se agere libere...

Des. (ib.) ... talis est casus in liberis consensus¹⁰⁵.

102. Pedro Gambacurta, S.I. nació (17.1545) y murió (19.1605) en Palermo. Jesuita desde 1559, enseñó Filosofía y Teología en Sicilia, Francia y el Colegio Romano (1575-1582). Fue también Rector y Preposito de la Casa Profesa de Palermo (Sommervogel 3, 1151).

103. Autógrafo de Toledo.

104. La respuesta, en borrador, en los ff. 46s, de Intra de Toledo.

105. El f. 48 está encuadernado al revés. El 49, en blanco.

XXXII. *(Tres preguntas y sus respuestas).*

Inc. (f. 50) In summa hic lra queruntur: An praelati ecclesiastici sint vere religiosi? ..

Des. (f. 50v) ... qui tali abbati tanquam heri suo inirent servire, donec illi vellet, causa pietatis et obsequii divini. Salva quae iustior fuerit sententia. Ldo. Angelus de Manari.¹⁰⁶

XXXIII. *¿Si el Decreto del Tridentino obliga a la residencia a los Dignidades que no tenían obligación de residir.*

Inc. (f. 62) Queruntur: An decretum Concilii Tridentini obligans Dignitates, quae hactenus non tenebantur residere, ad residendum.

Des. (ib.) ... falsum enim est putare tales dignitates non tenent ad residendum.¹⁰⁷

XXXIV. *¿Súplica a Toledo para que interceda en la provisión de unas parroquias.*

Inc. (f. 53) Illmo. Rvmo. Dno Vacante archiepiscopatus dignitate in ecclesiae mauricensi

Des. (ib.) ... et calumniosis interpretationibus et molestiis stationibus possessionum, et supplantationibus parochiarum, occasio praecelatur.¹⁰⁸

XXXV. *¿Si el matrimonio contraído por un infiel con la condición de libelo de repudio es matrimonio nulo.*

Inc. (f. 55) Difficultas est, an quando infideles contrahunt cum pacto dimittendi uxores iuxta ritum suum, apud quos est libellus repudii, tale matrimonium sit nullum

Des. (f. 58) ... redire iam conversos, seu sit convertendos. Igitur in hoc casu eadem de causa solvi poterit primum vinculum.

XXXVI. *¿Un infiel casado se convierte y deja a su mujer en fex de saber si ella desea continuar con él...?*

Inc. (f. 59) Quicumque infidelis coniugatus ad fidem conversus est, et ab uxore infidelis discescit.

Des. (f. 60) La verdad de la cuestión V.P. me la enseñará y yo tendré cuidado de ir por allá lo más presto que pueda a aprender está y otras cosas de V.P., a quien guarde N.S. como deseo, y es menester Gaspar de Zuñiga.

XXXVII. *Gregorius Papa XIII^{us} Ad futuram rei memoriam.*

Inc. (f. 61) Populus se nationibus nuper ex gentilitatis errore ad fidem catholicam conversis

Des. (f. 61v) ... quae eisdem praesentibus haberetur, si essent exhibitae vel ostensae. Datum Romae apud S. Petrum, sub anulo piscatoris. Die XXV Januarii M.D.LXXXV. Pontificatus nostri anno tertio decimo

106. Faltó el f. 51.

107. La respuesta con letra de Toledo.

108. En el fol. 54 sólo estas palabras: Casus Vost. Mauricensi

109. Puede verse EL FRANCISCO JAVIER HERNÁNDEZ, S.I., Colección de Decretos, Breves y otros documentos relativos a la Iglesia de América y Filipinas, t. I. Bruselas 1919, pp. 77s.

XXXVIII. *Pius Papa V¹² Ad futuram vel memoriam*

Ine (l. 62) Rursum Pontifices aeque et circumspecta providentia.

Des (l. 62v) vel specialibus Constitutionibus, et ordinationibus, caeterisque contrariis quibuscumque Datum Romae, apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die ij Augusti 1551.

XXXIX. *(El P. Vázquez (ul P. Toledo, sobre matrimonios de infieles);¹¹*

Ine (f. 63) Si ex infidelibus conjugibus unus ad fidem convertatur alteri infideli remanente olim quidem in tribus casibus licebat converso...

Des (f. 63v) ... alioquin plus liceret eidem ad fidem converso quam non licuisset si perseveraret in infidelitate

XL. *(Cuatro preguntas sobre el matrimonio de infieles).*

Ine (f. 65) Quaestio I circa matrimonium infidelium: An Titius coniux infidelis conversus ad fidem, et baptismale ablutus..

Des (f. 65v) possit statim contrahere cum secunda vel tertia conversa ad fidem relinquens primam uxorem in sua infidelitate.

XLI. *De Aethiopum iudicium secundis nuptiis, non nuptiis priori coniuge infidelis, dum moreri non potest (f. 68v).*

Ine (f. 67) Quatuor sunt quae in dubium vocari possunt: Titus. An infidelium coniugum sit separabile? Secundum. An altero coniugum ad fidem christianam converso

Des (f. 68) nimirum commune fidei bonam, augmentum fidei, conversio infidelium, conservatio fidei, incontinentia illorum recentis conversum¹².

XLII. *De matrimonii Indorum apud Insulas Philippinas.*

Ine (f. 70) Quamvis valde probabile sit ex pluribus conjecturis, Philippinorum matrimonia non esse vera, cum potius intelligere videantur temporariam et concubinariam cohabitationem

Des (f. 70) Tandem ne acta agere videamur in matrimoniis consummatis infidelium ad fidem conversorum, iam dispensarunt duo Pontifices, Pius V et Gregorius XIII Convenerunt in hanc sententiam quam scriptis etiam quibusdam rationibus plures eorum (f. 79v) morderunt. Societatis Iesu infrascripti Patres: R. P. Augustinus Justinianus, rector Collegii Romani¹³, quamvis prima non esset quod ipse servabat la praexi quotidiana sine ecclesiae.

11° *Ibidem*, p. 76.

12° Los to.5. 68ss son de menor tamaño: 210 x 140 mm.

Creemos se trata de Gabriel Vázquez, S.I. (véase la nota 161).

13° Falla el fol. 69.

14° Siguen nombres de jesuitas: Jacobus Crucius, Joannes Baptista Peruscus; Gabriel Vázquez, Benedictus [Augustinus?] Justinianus, Joannes Azor, Gaspar González, Stephanus Tuccius (Profesores de Teología); Joannes Baptista Costa, doctor utriusque iuris; Jacobus Cisnerus, examinador Vic. D. N.; Alphonsus Sanctus, procurator Indorum. P. Jacobus Ledesma, doctor levanensis, ante quatuordecim annos mortuus [† 1575] qui ea de re loculentam reliquit disputationem. — In eandem quoque opinionem valde propendebant multi graves Doctores quorum aliqui etiam in Europa publice fuerunt professores, qui ante aliquot annos ad disputandum hac de re

XLIII. De matrimonijs Indorum apud Insulas Philippinas.

Inc. (f. 80) Consuetudo est apud Indos infideles, ut unus philes ducat uxores, quas et dotare solet, sed dimittere, quotiescumque voluerit ex antiquo gentis ritu.

Des. (f. 82) Hoc autem quod Philippinis Insulis conceditur, extendendum esset ad Sines, ad Japonios, et ad omnes tam Orientales, quam Orientis Indias sive iam cognititas, sive in posterum cognoscendas. Salvo meliori iudicio.

XLIV. Resolución que el P. Cristóbal de Gouvea, visitador de la Provincia, tomó acerca de los casamientos de los Indios del Brasil, y de los que vienen de Angóla y de otras partes de Guinea, con parecer de algunos Padres Theologos ansí de Portugal, como del Brasil, 24 de julio de 1583.

Inc. (f. 83) Primeramente, quando algún Indio del Brasil, e de los que vienen de Guinea tenía, siendo gentil, muchas mujeres, y después convertido a nuestra santa fe, se bautiza con alguna de ellas.

Des. (ib.) El susodicho caso trató el P. Visitador en Portugal con algunos prelados y pareceres que podían seguirse. Los Padres que siguen esta opinión son Fernán Pérez, Pedro da Fonseca, Francisco de Gouvea, Luis de Molina; Gaspar González dice que es probable. También la siguen otros muchos Theologos de Coimbra. Quirino Caxa aunque dudó, dijo que se podía seguir, y lo mismo concedió Ignacio de Tolosa sin dudar en ello. Ni tamen duo ultimi dixere non videri nostris ea sententia nisi debere ante Summi Pontificis declarationem, que stricti iuris est et magni momenti.

XLV. De matrimonijs apud Insulas Philippinas.

Inc. (f. 84) De his matrimonijs tam breviter notanda sunt: Primum, gentis in contrahendo ritus; secundum, quam difficile ad nostram in hoc nomine reducantur...

Des. (f. 84v 185) Ita namque educantur, qui demum nascuntur ut rebus nostris se faciles ac dociles praebeant.

XLVI. Súplica a S.S. sobre la misma materia!

Inc. (f. 86) Santísimo Padre, Fra l'altre cosa que suppete a V. Santitat quando bascat i sum emi piedi, la più grave et importante fu la Dispensa in alcuni matrimonijs delle Philippine.

Des. (f. 87) ... Ita namque educantur, qui demum nascuntur ut rebus nostris se faciles ac dociles praebeant.

XLVII. [Idem.]

Inc. (f. 88) Por ver a principio que los que trahían de las matrimonijs de las Philipinas.

coram Patre Melchiorre Carnero, Patriarcha Elogorum et Sines, Japoniaequae episcopo convenerunt in insula. — Fuit etiam episcopus apud Novam Hispaniam, doctor utriusque iuris, qui publice affirmabat ex consilio etiam Francisci de Victoria, eximii theologi, nullum hac de re scrupulum Indis esse intendendum, sed relinquere posse cum ea uxore cum qua ad baptismum venerant, quamvis prima non esset; quod ipse servabat in praxi quotidianae suae ecclesiae.

114. Escrio en un cuadernillo, antes sin foliar, de menor tamaño: 205 x 146 mm., que ocupa los fols 80, 81, 82, 82^v-82^v. Es una especie de súplica pidiendo dispensa

Des. (ib.) . . . porque entonces más revestidos están de el amor y deseo de con que se juntan y de las muestras de el y de fidelidad que no de sospechas ni desconfianza".

XLVIII. *{Constitución de S. Pio V sobre los matrimonios de los Indios} ¹¹⁵.*

Inc. (f. 80) Plus pp. V Ad futuram rei memoriam Romani Pontificis

Des (ib.) . . . Datum Romae, apud S. Petrum sub anulo piscatoris die 11 Augusti 1571. A. sexto

XLIX. *{Otra copia del mismo documento} ¹¹⁶.*

L. *{Dificultades (y sus soluciones) para la dispensa dicha}.*

Inc. (f. 95) De illa difficultate matrimonii infidebunt Thomas de Argentina, 4, d. 33, q. 1 n. 1 ad 1, et quidam alii existimant sine novo contractu institutum quod ante baptismum non erat sacramentum statim post baptismum esse sacramentum, quia iam actu significat...

Des. (f. 95v) . . . sicut matrimonium non consummatum natura sua indissolubile, quod non impedit ut auctoritate superioris dissolvatur per professionem solemnem et dispensatione Pontificis.

LI. *De Aethiopum matrimonii.*

Inc. (f. 96) Non reperit quatenus qui dissertis verbis diceret licere coniugi fidelis ex dispensatione Pontificis novum contrahere matrimonium...

Des (f. 96v) . . . vel certe quod Innocentius complectatur eos tanquam eos in quibus fideles conversi absque omni dispensatione nova matrimonia possint contrahere ¹¹⁷.

LII *Deus est unus et unus.*

Inc. (f. 98) Vestigium atque imago Trinitatis in omnibus creaturis et in singulis hoc ordine . . .

Inc. (f. 107) . . . Atque haec dicta sint salis ut Philosophi sustinerent nihil videlicet hoc impossibile erant in Sanctissimae Trinitatis mysterio cum in rebus naturalibus id viderent quod praecipuum illis ei parebat difficultatem. Laus Deo et Domino meo Iesu Christo, et Virgini sanctissimae Mariae, eius Matri gloriosissimae Amen

2. *Pro fide catholica. De mysterio Sanctae Trinitatis obiectiones et rationes aliquot, et praesertim pro Patris productione.*

Inc (f. 108) Jesus. I. Ex Dionisio Carthusiano, lib. 1, cap. XI. Qualiter intelligenda sit generalis Verbi.

Des (f. 108v) . . . In infinitum plura maiora, et mirabiliora potest efficere, quam mens possit humana concipere

3. *Obiectiones Philosophorum circa mysterium sanctae Trinitatis.*

115. Falta el fol. 89.

116. Está escrito a dos columnas, en las que se repite el texto. La de la derecha, con correcciones de estilo, emmiendas, etc. Véase la nota 110.

117. El mismo folio tiene la triple numeración: 92, 93 94.

118. Falta el fol. 97.

Inc. (f. 109) Ex Dialogo Carthusiani, art. XIII. Disputatio Saraceni contra fidem Trinitatis Personarum in simplici Deo. Saracenus: I. Quicquid convenit Deo, et quicquid est in eo est utique perfectio, immo perfectio infinita...

Des. (f. 110v) ... penitus convenire, si in aliqui distinguuntur, hoc oportebit additum esse essentialis et aliud esse ab ea.

4. *Ex Dialogo Carthusiani, art. XV. Rationes probabiles pro sanctissima Trinitate*

Inc. (f. 111) Christianus: I. Quicquid perfectionis in creaturis consistit, certum est in Creatore eminentissime contineri...

Des. (f. 112v) ... sed ex liberalissima, amorosissima et optima exuberantia bonitatis: gloriae et opulentiae suae.

5. *Ratio pro sanctissima Trinitate, maxime pro Filii Dei generatione.*

Inc. (f. 113) Omne bonum est communicativum: sui, et magis magis; ergo et summum, summe...

Des. (f. 113v) ... sic etiam incorporea et purissima et simplicissima et summe spiritualis, qualis non est mundi.

6. *Diluantur obiectiones Philosophorum contra mysterium S. Trinitatis.*

Inc. (f. 114) Ad I. Quicquid est in Deo est perfectio, etc. R; Esse certum et unum est infinita perfectio et nulli personae deest aliquid perfectio, quia eminenter

Des. (f. 114v) ... At persona re vera est essentialis, ratione tamen non radicebus differentia¹¹⁹.

LIII. *(Objeciones del D. Caesariensis sobre la fórmula de la consagración).*

Inc. (f. 117) Obstatum est mihi summum quoddam ex scriptis Domini Caesariensis circa veritatem formae consecrationis desumptum.

Des. (f. 120r) ... Falsitas enim cum nequeat probari veris, necesse est aliis falsitatibus eam sustineri. Falsum enim ex vero non inferitur (intra verum subleto Sm. D. nostri iudicio).

LIV. *(Sobre una opinión de M. de Aspilcueta, Manuale confessoriorum. c. 27, n. 262).*

Inc. (f. 128) Pro responsione advertendum Novarrum, loco citato sui Manualis. cap. 27, dicto n. 262, in prima editione latina tractare quidem propositae questionis materiam

Des. (f. 128v) ... debere servare formaliter omnia ab eodem requisita, aliter nihil obtinebunt, ut satis instruat Navarrus dicto numero 266, ut colligitur etiam ex dicta Clementina, § Statuimus, vers. Si veru¹²⁰.

LV. *Tractatus super circumcommunicationes Papae reservatus a iure¹²¹.*

119. Falta, arrancados, los fols. 115 y 116.

120. Falta el fol. 129, arrancado.

121. Este título está trahado, seguramente porque el escrito quedó muy incompleto. De tema parecido trata la plaza CX. Letra de Toledo.

Inc. (f. 130) Caput I. Quid contra has excommunicationes ob injectionem manuum in clericos. In explicandis aliis excommunicationibus papalibus hunc ordinem observabimus: ut primo loco...

Des. (f. 136v): ... et ita nos creditimus indubie; et absq; a me ut aliquam mihi contrarium persuadeam, aut ut de hac dubitem veritate¹²².

LVI. *Expositio Bullae in Coena Domini lectae Romae anno 1568.*

Inc. (f. 141) Antequam ad explicationem bullae huius accedamus, tria oportet consideremus: Primum, quid sit materia huius bullae; 2.º de ipsius antiquitate...

Des. (f. 157r) sive per eundem pontificem, sive per successorem; unde iuxta hoc non cessat in sede vacante Haec sunt quae circa hanc bullam notanda visa sunt¹²³

LVII. *(Caso sobre la Bula In Coena Domini).*

Inc. (f. 154) Utrum in excommunicatione VII cap., bullae Coenae Domini, incidat qui turcis in terris christianorum existentibus aut vendat aut donat arma

Des. (f. 154v (155): ... Ex quibus arbitror tute questionem propositam posse negative resolveri, videlicet dictam actionem non esse comprehensam sub dicta excommunicatione septima Bullae Coenae Domini

LVIII. *(Opiniones que se rechazan sobre el fruto de la depositado en el Monte);*

Inc. (f. 156) Prima propositio. Et quod Mons donet ex eo patet, quia cum multi religione ducti a Monte, et a serenissimo magno Duce petierint sibi donari fructus perceptos...

Des. (f. 163) ... Lucrum ultra sortem recipi posse¹²⁴. Quare licet propositio falsa sit, temeraria et scandalosa, huius auctoris assertio haeretica tamen aut erronea mihi non videtur. Quae omnia gravissimo Illr. Cardinalium iudicio, ut par est, demisse subicio.

LIX. *Miguel Vázquez. S. J. "An absolutio differenda sit his qui semel aut iterum admoniti ut a peccatis abstineantur, a consuetudine peccandi non recedunt.*

Inc. (f. 164) In illa responsione ad casum de absoluteione conferenda vel differenda his qui ex consuetudine vel fragilitate saepe in eadem peccata dilabuntur, in primis mihi displicet...

Des. (f. 166v (165)) ... ut remediis a confessario praescriptis eius conscientiae melius consulatur, ut docent Caietanus, verbo Restitutio, c. 6, Antoninus et alii, ubi supra. Michael Vázquez.

122. Falta los fols. 137ss. El fol. 140, en blanco.

123. Tachadas las últimas palabras. A continuación: *Viz: expositio Bullae in Coena Domini*. Todo el tratado parece estar escrito por Toledo

124. Hay unas líneas tachadas.

125. Miguel Vázquez de Padilla, S. J., nació en Sevilla en 1559. Ya antes de ser ordenado de sacerdote enseñó Teología en Baeza. Después de su ordenación, en Córdoba y el Colegio Romano (1593-4. Prefecto de estudios: 1594-1599). Al volver a España, enseñó Teología en Salamanca y Granada. Dejó preparada para la imprenta varias obras, sobre todo un tratado sobre la Sta Trinidad. No llegó a publicar nada. Murió en Sevilla a 17.7.1624.

2. *[Otra copia más abreviada o Borrador de lo mismo].*

Inc. (f. 167) In responsione ad illum casum de absoluteione conferenda vel differenda his, qui...

Des. (f. 167v) ... id intelligendum est quando nisi prius impleat obligationem, est in morali occasione peccandi vel ex circumstantiis et solida facilitate redeundi ad eadem peccata, probabiliter dubitatur de firmitate propositi, vel aliis huiusmodi casibus, quos supra inscripsimus Michael Vázquez.

3. *[Borradores para los casos anteriores].*

Inc. (f. 159 [sic]) De casu proposito censeo¹²⁸, 1.º eos qui consuetudine vel fragilitate frequenter labuntur in peccatum...

Des. (f. 160v [161])¹²⁹ ... et tamen non fiat nisi quando pro Monasterii salutari remedio id necessarium iudicaverit in Domino, et ipsa mature considerata.

LX. *[De los pecados reservados en la Religión].*

Inc. (f. 162) Reservatio absoluteionis quorundam peccatorum, ab ecclesia probata, et ab omnibus Regularium conventibus longo temporis intervallo recepta, sicut...

Des. (f. 162v) ... quin deputatus ad audiendas confessiones, possit alicuius peccati non reservati absoluteionem¹³⁰.

2. *[Repetición del caso anterior.]*

Inc. (f. 163) Reservatio absoluteionis quorundam peccatorum ab Ecclesia probata...

Des. (f. 164) ... id tamen non fiat nisi quando pro Monasterii communicacione conservacione, vel ipsius poenitentis salutari remedio id necessarium iudicaverit in Domino, et ipsa mature considerata.

3. *[Pecados que pueden reservarse los Prelados religiosos].*

Inc. ff. 165) Ad continentias in observantia divinarum praeceptorum, ac praesertim regularis disciplinae religiosas personas...

Des. (f. 165v [166]) ... nisi quando peccatum aliquod reservatum admiserint, aut ipsimet subditi sponte ac proprio motu id ab eis petierint.

4. *Decretum Simi. D. N. Clementis pp. VIII super casuum reservatione ab omnibus Regularium superioribus observandum.*

Inc. ff. 167) Simus, D.N. qui iam pridem accurate perpencil, et re ipsa comperil...

Des. (f. 168v) quorum tenore hi: pro expressis haberi voluit, caeterisque in contrarium facientibus quibuscumque. Datum Romae, apud S. Petrum, die XXVI mensis Maii. Anno Dni. 1573.

LXI. *An pro consecratione Altaris necessario requirantur sacrae reliquiae.*

Inc. (f. 170)¹³¹ Quatenus necessario requirantur, et superponatur veteri altari alterum novum

Des. (f. 171v) ... aliud reliquias ad consecrationem altaris adhibere. Haec breviter sicut dicta, salvo tamen meliori iudicio.

128. Tachado; existimo.

129. A veces como en este caso, hay paginación. Seguimos la numeración por folios, común a todo el códice.

128. Así acaba la página y el caso, Letra de Toledo.

129. Falta el fol. 169. El siguiente, 170. El f. 171 está además numerado cum 172 y 173.

LXII. *An sacrae reliquiae necessario requirantur ad consecrationem altaris non collocandi super aliud sub quo sunt reliquiae?*¹³⁰.

Inc. (l. 173) Respondeo aliquot propositioibus, quibus brevissime probabo...

Des. (f. 173^v) ... sed satis est ut sub alijs alteribus vere reconditae inveniantur reliquiae etiamsi alte sub terram positae sint.

LXIII. *Utrum qui ostendit signa contritionis neque potest verbum ullum proferre, possit et debeat absolvi sacramentaliter.*

Inc. (f. 174) Opinio tenens negativam partem in hoc iudicatur.

Des. (f. 174^v) ... aliquid circa propositam difficultatem diffinitum vel habitualum sit.

LXIV. *[Sobre la declaración implícita del cómplice del pecado].*

Inc. (f. 176) Doctores infrascripti tenent quod licet expressio personarum cum quae aliquis peccavit non sit facienda in confessione...

Des. (ib.) ... Caletanus, in Summa, verb. Confessio, in tertia conclusione; Summa Arminiae, verb. Circumstantia, n. 11.

LXV. *[Varios Breves a distintos Principes].*

1. *[A Fernando de Bohemia y Hungría, 20.4.1564. sobre la comunión bajo las dos especies].*

Inc. (l. 177) Charissimo in Christo filio nostro Ferdinando Ungariae ac Bohemiae regi, etc. electo Romanorum Imperatori. Charissime etc. Ex tuae Mis. litteris solita pietate plenis.

Des. (ib.) ... offerentibusque vitatis debita tanto sacramento reverentia tribuantur. Datum Romae, apud S. Petrum in die XX Aprilis M.D.LXIII Pontificatus nostri anno quinto. Ant. Florebellus Lavellinus.

2. *[A Maximiliano rey de Hungría y Bohemia. que tendrá en cuenta sus deseos al nombrar nuevos Cardenales].*

Inc. (l. 177^v) Charissimo in Christo filio nostro Maximo Ungariae et Bohemiae Regi, in Regem Romanorum electo. Charissime etc. Ex litteris Mis. tuae, et ex sermone dilecti filii nobilis viri Prosperi Comitiss...

Des. (ib.) ... ipsius quoque episcopi rationem habebimus. Datum Romae, apud S. Petrum in die XX Aprilis 1564. Anno V. Antonius Florebellus Lavellinus.

3. *[A Alberto, duque de Baviera. Sobre la concesión del cónjia a los laicos].*

Inc. (l. 177^v) Dilerto filio viro Alberto Duca Bavariae. Dilecte fili, tibiis viri, salutem etc. Quid consilii, Dno auctore, coepimus post multam et diligentem deliberationem.

Des. (l. 178) ... pro sua pietate curare debuit, sicut facturam eam esse confidimus. Datum Romae, apud S. Petrum, die XX Aprilis, etc. Ant. Florebellus Lavellinus

¹³⁰. Está escrito en un pequeño cuadernillo: 175 x 100 mm., foliado: 173-178, pero 173^v están en blanco.

4. *[Consideraciones sobre la concesión del cáliz a los laicos hecha por Pío IV].*

Inc. (f. 179) Presupponendo che questa concessione del sacro calice fatta da Pio 4. s.m., non solo sia stata personalí, ma anche conditionall, como si veđi del tenor di essa.

Des. (f. 179v) ... Questo negozio è di tali importanza che merita d'esser¹³¹.

LXVI. *[Breve de Pío IV].*

1. *[Copia del Breve].*

Inc. (f. 181) Plus Paps iij. Dilecto filio, nobili viro, Henrico Iuniori, Duci Brunsvicensi. Dilecto filii, nobili vir, salutem etc. Accipimus litteras a dilecto filio Ludolfo Halverio, oratore tuo...

Des. (f. 182v) ... et didonis esse populos in eadem Ecclesiae ritu et instituto studeat continere: cum haec humilitas, et erga auctora Ecclesiam pietas, ac reverentia in primis Deo grata futura sit. Datum ut supra.

2. *[Minuta del Breve].*

Inc. (f. 183) Expediatur breve eiusdem tenoris, quod iam ad dictum ... Ecclesiae Viennensis, quoad ad tutores eiusdem ecclesiae Episcopos possit adaptari...

Des. (ib.) D. N. Plus pp. iij hanc cedulam mihi, Antonio episcopo Lavellino, secretario suo, manu propria tradidit, mandans ut expedirem supra scripta brevia, praesente rev. D. Ptolomaeo, archiep. Tipontino. Vratislavia est sedes episcopalis in Silesia.

3. *[Borrador del Breve].*

Inc. (f. 184) Daniell archiepiscopo Moguntino, et aliis. Plus Paps Quartus. Anno quinto. De fraternitatis tuae zelo, diligentia et circumspectione confisi, si ita esse, et saluti animarum...

Des. (ib.) ... munere sacerdotalis absolutionis suscepto, ad ipsam sub utraque specie communionem sumendam accedant¹³².

4. *[Copia del Breve al arzobispo de Maguncia].*

Inc. (f. 186) Plus PP. iij. Venerabili fratri Daniell Archiepiscopo Moguntino, sacri Romaní Imperii Principi electore Venerabilis frater, salutem etc. Cum sacrosancta Tridentina Synodus, in sessione de sacrificio Missae habita...

Des. (f. 188) ... Post expedita decem superiora brevia, fuerunt expedita quinque alia, mense Iulio eiusdem anni iussu Dni. Pape... Sub eadem data (29 Iulii) fuit expeditum breve ad Christianum Panvinum electorem Novae Civitatis, eodem exemplo quo ad episcopum Vratislavum¹³³.

LXVII. *[Concesiones Pontificias en materia de sacramentos].*

1. *[Breve de Gregorio XIII para que se pueda consagrar crisma sin balsamo oriental].*

Inc. (f. 190) Venerabili fratri episcopo Lanusensi. Gregorius pp. XIII. Venerabilis pater, salutem etc. Deficiendi istie ad christiana conficiendum orientali balsamo

131 Asi termina, sin completar la frase. El f. 180, arrancado.

132. El fol. 185, arrancado.

133. El fol. 189 no existe.

Des. (ib.) ... qui ex occidente deportatur. Contrariis non obstantibus quibuscumque. Datum Romae apud S. Petrum in die XVIII Februarii 1584. Pontificatus nostri anno XII.

2. [*Breve de Pablo IV sobre la misma materia*].

Inc. (f. 101) Pius pp. III. Licet Ecclesia Romana, caeterarum per universum orbem ecclesiarum mater et magistra, certos antiquitus in sacramentorum confectioe ritus tradiderit . . .

Des. (f. 101v) . . . ac ubique adhibendam esse, quae ipsis praesentibus adhibendae si forent exhibitae vel ostensae. Datum Romae, apud S. Marcum, in die XII Augusti 1602, anno tertio. Sanctus Sua fuit contenta quod expediret Joannes, Cardinalis Sancti Clementis. Caes. Gregorius.

3. [*Otro de Sixto V sobre lo mismo*].

Inc. (f. 192) Sixtus pp. V. Ad futuram rei memoriam. Cum balsamum orientale, quod in valle hiericu terrae sanctae colligitur, et quo Romana Ecclesia caeterarum ecclesiarum mater et magistra . . .

Des. (ib.) . . . et extra adhibentur quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae. Datum Romae apud S. Petrum sub annulo piscatoris, die XXX Aprilis 1590, Pontificatus nostri anno V. M. Vestrius Barbianus.

4. *Supplicante Rege Catholico. Copia facultatis concessae Rectoribus parochialibus ecclesiarum locorum diocesis Cochitensis ad quae episcopus accedere non potest, ministrandi sacramentum Confirmationis; ad decennium (fol. 194v).*

Inc. (f. 193) (Clemens VIII) Ad futuram rei memoriam. Romanus Pontifex, communis christifidelium omnium pater, ea libenter concedit . . .

Des. (f. 193v) in episcopali dignitate constituti non licet, Caeterisque contrariis quibuscumque. Datum Romae, apud S. Petrum sub annulo piscatoris, die XXVIII Februarii M. D. XCIII, Pontificatus nostri anno 3.

5. *Breve Pauli III super facultate concessa Presbytero ministrandi Confirmationis sacramentum (fol. 196v).*

Inc. (f. 195) Dilecto filio Vicario parochialis ecclesiae Scl. Inannis de Maluco, Goanis diocesis. Paulus Pp. III Dilecte fili sal. et ap. ben. Cum sicut charissimus in Christo filius noster Joannes Portugalliae et Algarum Rex Illustris nobis . . .

Des. (f. 195v) . . . Per hoc autem, constitutioni quae reconciliationis huiusmodi praecipit per episcopos tantum fieri, nullum volumus in posterum praedictum generare. Datum Romae, apud S. Petrum XXVIII Octobris M.D.XLVI, Pontificatus nostri anno duodecimo. Pios

Simile dilecto filio Vicario parochialis ecclesiae Insulae de Mulca Goanis diocesis . . .

Simile dilecto filio Vicario pro tempore deputato par. eccl. Insulae de Mozambique. Goanis diocesis.

6. [*Razones para estos breves*].

Inc. (f. 197) Confirmationis sacramentum ex dispensatione Summi Pontificis per presbyteros ministrari potest.

Id enim docet S. Thomas 3 p., q. 72, art. 11, et plurimi alii theologi in 4 Sent., dist. 7 . . .

Des (f. 100: Statutum vero est Diaconum non chrismare, sed presbyterum absente episcopo. presente vero non, nisi ab eo fuerit praeceptum.

7. *[Breve de Pablo III al Vicario parroquial de S. Juan de Maluco para que pueda consagrar Crisma y confirmar].*

Inc. (f. 199) Dilecto filio. . . Tibi et successoribus tuis Parochialis ecclesiae . . .

Des. (ib.) . . . Apostolica auctoritate tenore praesentium concedimus facultatem, etc. . . Simile Dilecto filio Vicario pro tempore deputando parochialis ecclesiae Insulae Mozambique, Conventus Diocesis

LXVIII *[Tractatus De sacramentis].*

[Capit. primum. Quid sit sacramentum].

Inc. (f. 200) Sacramentum est sacrae rei signum. In hac definitione duae partes contribuentur. Altera est signum. Vocamus autem signum eam rem quae representata sensibus inducit ad cognitionem alterius. . .

Cap. 2 De partibus et numero sacramentorum (ib.) [Huius partes in sacramento theologi considerant: materiam et formam. . .

Cap. 3 (f. 200v) De his quae communia sunt sacramentis. Sacramenta, quamvis plura et distincta inter se sint. . . sunt igitur sacramenta et medicinae et caeremoniae spirituales (f. 201v).

Cap. 4 (f. 201v) De materia et forma baptismi. Baptismus est ianus sacramentorum. . . quia illa duo necessario praedicta continet, quamvis latinus peccaret si tamen uteretur forma (ib.).

Cap. 5 (f. 202) De ministro et suscipiente. Minister baptismi duplex est: alter ex officio de illa autem statim dicemus (ib.).

Cap. 6 (f. 202) De effectu baptismi. Effectus baptismi triplex est: primus est character. . . et augmentum maiorum aliarum virtutum infusarum, quibus maior gradus gloriae animae (f. 202v).

Cap. 7 (f. 202v) De institutione et necessitate baptismi. Doctores, quamvis conveniant baptismum a Christo Domino esse institutum. . . unde si moriantur absque baptismo in re suscepto, damnantur (ib.).

Cap. 8 (f. 203v) De solemnitatibus baptismi. In sacramentis quaedam solent caeremoniae adhiberi, quae solemnitates dicuntur sacramentorum . . . et quosdam alios Sed de tali affinitate in materia de matrimonio dicemus (f. 203).

Cap. 9 (f. 203) De confirmatione, et quae ad eam specialiter pertinent. Secundum sacramentum est confirmationis. Huius materia est chrismus . . . licet non sit ecclesia: licet convenientius in ecclesia ministraretur (ib.).

Cap. 10 (f. 203v) De Eucharistia et eius materia. Tertium sacramentum est eucharistiae. Est autem eucharistia species sensibilis panis et vini sufficiens enim pro infinitorum redemptione mundorum (ib.).

Cap. 11 (f. 203v) De forma Eucharistiae, et his quae fide tenenda in Eucharistia. Formae eucharistiae duplex est pars: altera qua fit consecratio panis. . . sed non ratione sacramenti, sed concomitanter, ut dictum est (f. 204).

Cap. 12 (f. 204) De institutione eucharistiae. Sacramentum hoc institutum est a Christo in nocte ultimae cenae, quando sub speciebus panis. . . Christus integer sub una quavis specie et speciebus parte contineatur (ib.).

- Cap. 13 (f. 204) De ministro et suscipiente. Cum Eucharistia sit sacrificium et sacramentum... nec est probanda multum consuetudo, quae in contrarium habetur multis in locis (f. 204v).
- Cap. 14 (f. 204v) De effectu et solemnitate huius sacramenti, et necessitate. Effectus huius sacramenti, ut sacramentum est, est reflectio spiritualis animae... diebus autem singulis dominicis communicare aut frequentius, prout confessor (sic) uniuscuiusque proprius in Domino expedire iudicaverit (f. 205).
- Cap. 15 (f. 205) De poenitentiae sacramento, et eius institutione. Quartum sacramentum est poenitentiae seu confessionis. Est autem hoc sacramentum... hoc debet accedere, etiam si non habeat mortalitatis peccati conscientiam (ib.).

LXIX. *An liceat usus templorum? Circa art. 3^{am}.*

Inc. (f. 206) Fuit aliquando haeresis quae negavit templum et usum illorum.

Des. (f. 207) . . . Respondeo ergo: Nos non erigere templa propter Deum, sed propter nos ipsos, ob fines et rationes praedictas.

LXX. *Q. LXXV. De sacrificiis.*

1. *Inc.* (f. 207) An sacrificium sit de lege naturae? Circa art. 1. Videtur quod non. Nam quod natura dicat, omnibus est commune; sed sacrificia adeo non fuerunt multis communia...

Des. (f. 207va) . . . quibus cognatis facile est postea intelligere, sequum esse recognoscere Deum istis sacrificiis et oblationibus.

2. An sacrificium, id est actus exterior iste, possit alteri offerri quam Deo, sicut genuflexio, prostratio, etc. Circa art. 2.

Inc. (f. 207va) Nihil dicere quod ea ratione homini sit sacrificandum, qua Deo; sicut genuflexio non eodem modo aut titulo fit homini quam Deo.

Des. (ib.) ... 3° Nullus est actus exterior qui per se habeat virtutis rationem, sed debet regulari ex interiori; ergo et iste est indifferens ex se.

LXXI. *Q. LXXXVI. De oblationibus.*

Inc. (f. 207va) Quomodo praeceptum caeremoniale Veteris legis potuit observari per quamcumque obligationem vel consuetudinem in lege evangelica? Est dubium Caetani circa art. 1...

Des. (ib.) sed modi posteriores, non prioris, ideo potuit renovari.

LXXII. *Q. 87. De decimis.*

Inc. (f. 207va) Circa primum articulum, Caetanus ponit aliqua dubia: 1° circa primam conclusionem...

Des. (f. 209) . . . Tertius est Syvestri loco allegato: quando cogitur decimae intercedente autoritate Pontificis, et nolent solvere.

LXXIII. *Circa formam sacramenti Poenitentiae dubios reddunt animos verba Conciliorum Florentini et Tridentini apparenter contraria.*

Inc. (f. 210) Sacrum namque Concilium Florentinum in decreto super unionem Armenorum...

Des. (f. 210v) ... Quidquid vero tenendum sit ab hac sacra Congregatione, cui ius interpretandi datum est expectemus.

LXXIV. *Nam Concilium Tridentinum adversetur Florentino in tradenda forma Baptismi?*

Inc. (f. 211) Antequam ad questionem accedam illud vobis affirmare possum: me nonnullis codicibus vidisse ..

Des. (f. 213v) .. Illa vero et caetera pertinent ad integritatem, hoc est, ad administrationem sacramenti. Haec sunt quae mihi occurrunt de hac quaestione.

LXXV. *[De Missa in collatione sacerdotum Ordinum].*

1. *Quaestio prima: An Missa sit de substantia in sacerdotum Ordinum collatione?*

Inc. (f. 214) Circa hanc quaestionem duae sunt opiniones: affirmativa una, et negativa altera...

Des. (f. 215v) ... ubi ponitur de materia, forma et ministro, et nihil dicitur de Missa dicit hoc argumentum uti negativum facile refelli possit.

2. *Quaestio secunda: An si unus celebret, et alter ordinet, valeat ordinatio seu Ordinum sacerdotum collatio?*

Inc. (f. 216) Et quidem ex his qui tenent affirmativam sententiam

Des. (f. 216v) ... Super his quaestionibus remanent videndi et addendi complures theologi et scriptores tam antiqui, tum recentiores, quos per otium perlegere non licuit.

LXXVI. *An in lege naturae, et scripta fuerit aliquod remedium contra peccatum originale infantium a Deo datum?*

Inc. (f. 217) Affirmativam partem tenent Patres cum auctoritate plurima Scholasticorum sententia...

Des. (f. 220) ... quinquam non participes fuerint circumcissione, nihil ergo valet tunc carnalis circumcisio Haec Epiphanius.

LXXVII. *[Caso: ¿Puede bautizarse un infante cuyo padre ha muerto, no queriéndolo la madre, aunque si el abuelo a cuyo cuidado está?]*

Inc. (f. 221) Pro decisione huius casus nonnulla sunt prius examinanda

Des. (f. 225) ... et tamen non obstante maior potestate statutum est in favorem religionis ut praeponeatur males.

LXXVIII. *[Resolutio super quatuor petitionibus Iudaeorum pro infantibus].*

Inc. (f. 226) Iudaei in Memoriali suo petunt quatuor a Sta. Va

Des. (f. 227) .. Respondeo hoc non esse iuris, sed facti; et factum ignoro, quamvis velius credo nostris, et puto non narrasse Iudaeos verum; tamen facile est veritatem facti scire. Ius enim clarum est

LXXIX. *[Unu duda sobre las palabras del Damasceno, De fide, l. 4, c. 14: si antes o después de la consagración...].*

Inc. (f. 228) Damascenus. lib. 4, De fide, cap. 14, affirmat Basilium dixisse sacramentum Eucharistiae ..

Des. (ib.) ... apud Gregorium, signa; apud Demasacemum, figurata; sed utrobique graecum vocabulum idem est: *antitypa*:¹³⁴.

LXXX. *Tractatus de confessione* ¹³⁵ (f. 229).

Inc. Quaestio 1. An confessio sit a Christo Domino instituta? Inter multa quae de confessione tractanda occurrunt illud primum est, ipsius necessitas. Ut autem haec discutatur.

Quaestio 2. An confessio sit necessaria iure divino? (f. 231).

Quaestio 3. An iure divino obligetur homo statim post peccatum confiteri? (f. 233).

Quaestio 4. An venialia sint de necessitate confessionis? (f. 234v).

Quaestio 5. An occulta peccata sint de necessitate confessionis? (f. 235v).

Des. (f. 236). Sunt ergo de necessitate confessionis. Vide istorum testimonia citata superius, q. 1. de confessione.

LXXXI. *De contritione tractatus*.

Inc. (f. 237) [Quaestio 1.] An contritio sit detestatio? Ante omnia quid sit contritio statuendum est. Ac prima difficultas erga ipsius quidditatem est, an sit detestatio peccati commisit...

Quaestio 2. An ista detestatio debeat esse maxima? (f. 237r).

Quaestio 3. An in contritione debeat esse propositum formale de caetero non peccandi? (f. 237^ov).

Quaestio 4. An ad contritionem requiratur votum confessionis et satisfactoris? (f. 238v).

Quaestio 5. An per hanc contritionem homo consequatur peccati remissionem? (f. 238v).

Quaestio 6. An contritio differat specie ab attritione? (f. 239v).

Quaestio 7. An de omni peccato debeat esse contritio (f. 240v).

Quaestio 8. An singulorum mortalium requiratur specialis contritio? (f. 240v).

Quaestio 9. An contritio per se debeat etiam esse specialis? (f. 241v).

Quaestio 10. An obliorum et ignorantium sit necessaria specialis contritio? (f. 242).

Quaestio 11. An maior debeat esse contritio unius peccati quam alterius? (f. 242).

Quaestio 12. An de peccato per contritionem et confessionem remissum sit necessaria iterum contritio? (f. 242v).

Quaestio 13. Quando obliget praecipuum contritionis de peccato non remisso? (f. 243).

Des. (f. 243v). Haec sunt maxime tempora in quibus hoc praecipuum contritionis obligat. Similiter etiam cum est tempus confessionis et communionis.

134. Después del fol. 228 hay un folio incompleto, sin numerar, con el siguiente caso: «Quidam conversus est ad Christum ex Iudaeo, filio relicto in Iudaeismo. Filius hic duxit uxorem ex qua habuit filium. Postea mortuus est relicto filio aetatis ultra tridentum parua pibus, et maler constituta est turris ipsius. Hoc accidit post viginti duos annos a conversione avi. Querit tunc et petit avus sibi dare negitem ad baptisimum; msiter iudaea reclamant. Controvertitur cui adiacendus sit puer i. e. Accidit casus anno Domini 1577 sub Gregorio XIII. anno pont. 6.to. Es, sin duda, el caso a que se refiere el n.º LXXXVII.

135. Está escrito por la misma mano que el tratado De sacramentis.

LXXXII. *De communiōne sub unica tantum panis specie.*

Inc. (f. 244) Si quis consideret Eucharistiae rationem, Scripturas sacras, figuras veteres

Caput 1. De Eucharistiae ratione (f. 244).

Caput 2. De nonnullis Scripturae locis pro communiōne sub una [tantum] specie, (f. 244v).

Caput 3. De veteribus figuris (f. 245).

Caput 4. De efficacia Eucharistiae (f. 245).

Caput 5. De invaliditate fundamenti oppositi (f. 245v).

Caput 6. De invaliditate alterius fundamenti (f. 245v).

Caput 7. De invaliditate tertii fundamenti (f. 246).

Caput 8. De calusdam obiectiois solutione (f. 246).

Des. (f. 246v) ... nec esse communicandum aut ministrandum sacramentum nisi sub una tantum ¹³⁶.

LXXXIII. *(De poenitentibus).*

Inc. (f. 248) Poenitentes non vocabantur iuniores qui poenitentiam agebant...

Des. (ib.) de habitu vero illorum ¹³⁷ cap. 1X et sequenti ul. 5II, et apud eosdem auctores.

LXXXIV. *(Carta de Ant. Agellius ad P. Franciscum Toledo).*

Inc. (f. 249) Rde. Pater. Locum illum de epistola ad Hebraeos cap. VII [3] ἀγαθός, ἐπιτόμος, ἀγενεαλογέτος, cum diligenter inspicissem.

Des. (ib.) ... sicque Nicetas eius paraphrastes declarat, et Elias Cretensis. Deus te incolumem servet, mei memorem. Pater optime mihi obsequantissime. Tuus in Christo Dominice servus. D. Antonius Agellius, clericus regularis.

LXXXV. *¿Qué es el voto solemne?*

Inc. (f. 250) Votum solemne est quod in quadam exteriori solemnitate ab Ecclesia determinata emittitur. Sicut enim iuramentum solemne

Des. (f. 251) ... ad regular observantium consistit. Ad cuius firmitatem votum est annexum.

LXXXVI. *Professionem religionis factam absque minis, vel verberibus, vel crudelitate, sed solo metu paternae reverentiae nullam esse probant sequentes doctores.*

Inc. (f. 252) Glossa in can. Praesens clericus, verbo Patrem 20. n. 3 et Glossa...

Des. (f. 252v [253]) ... absque vel minis, vel verberibus, vel crudelitate patris, valeat unum; ergo et alterum.

LXXXVII. *Cardinal. Toletus, Quomodo stut cognoscenda miracula ¹³⁸.*

Inc. (f. 254) [Cap. 1] Quamvis consultus fuisset doctores medicos & principio advocare

Cap. 2. In hoc casu esse unum certum, alterum autem dubium et incertum (f. 255).

136. El foj 247 solamente tiene escrito este título: De Eucharistia

137. Español en blanco.

138. Parece ser un borrador (letra de Toledo) de lo que contienen los fols. 313-317va.

Cap. 3. Ex qua causa sit dubium et examinae indiget hoc secundum praedictum (f. 255v).

Cap. 4. Adhuc utrum certum, alterum dubium (f. 255ra).

Cap. 5. De exclusione cuiusdam probationis (f. 256).

Cap. 6. De via cognoscendi seu discernendi verum (f. 257).

Cap. 7. De probabilitate et rationabilitate iudicii retrahendi (f. 258v).

Cap. 8. De resolutione ultima ad casum (f. 260).

Des. (f. 260) .. Non tamen ibi Christus est adorandus quasi praesens ut in hostia consecrata existit.

LXXXVIII. P. Toleti responsio: Cur nonnullorum articuloꝝ concessio per Papam et Sedem Apostolicam fieri debeat Regi Suetiae.

Inc. (f. 262) Inter haec omnia sex sunt quae nulla ratione concedi debent nec leile fieri possunt

Des. (f. 263v) .. ipse in sua iniquitate morietur, tu autem salvum salvam animam tuam.

LXXXIX. P. Toledo. Respuesta a tres preguntas.

1. *An tempore pestis teneatur parochus sacramenta ministrare?*

Inc. (f. 264) Tenetur sub praeepto suum ministrare, maximo..

Des. (ib.) .. corpus pro saluti alterius spirituali.

2. *An teneatur curatus per seipsum, an sufficere alterum loco sui potere.*

Inc. (f. 264) Credo sufficere per alium ministrare. Et ratio est...

Des. (ib.) .. Hic enim adest causa nempe periculum, et cessat necessitas. Aliis enim non est causa sufficiens.

3. *An privandus esset si neutro nec per se nec per alium...*

Inc. (f. 264) Credo quod sic, sicut qui nollet residere...

Des. (ib.) .. si tamen prius admonitus tandem nec per se nec per vicarium ovis consulat.

4. *{Nota}.*

Inc. (f. 265) Curati pestis causa possunt discedere a beneficio ..

Des. (f. 265v) .. et per exemplum Christi qui posuit animam suam etc.

5. *{Otra nota sobre lo mismo}.*

Inc. (f. 265) Necessitati subditorum per vicarium consultatur; prius autem obtinenda esset licentia.

Des. (ib.) .. ut provideat per se aut per vicarium ovis suis. Haec mihi visa sunt salva vobis sententia, vos me submittite.

6. *An tempore pestis teneatur parochus ministrare sacramenta tunc morbo laborantibus?*

Inc. (f. 267) Quamvis non desint qui parochum teneri tali casu sacramenta ministrare negent...

Des. (f. 267v) .. ergo idem facere licet tempore pestis, nam causa adest, nempe periculum etc.

XC. *[No es herético hablar contra los votos de la Compañía de Jesús].*

Inc. (f. 268r) Cum fr. Dilectis Paredo, O. F. Abulue, in conventu S. Thomae, anno Domini 1584, explicans materiam de voto ex S. Thomae. 2.2. q. 88, art. 12

Des. (f. 268v) prouptumque se exhibuit ad humiliter obediendum Apostolicae Sedis, si quando eam bullam aliter declararet.

XCI. *Circa formulam Extravagantis de Instituto Societatis conceptae* (f. 271v).

Inc. (f. 269r) Formula Extravagantis, quae videnda traditur, concepta est ex occasione quam hisce mensibus quidam Theologiar professor docuit.

Des. (f. 270r) et prorsus dubio si scandala data, si pericula imminerant, si clamores proiicitatum, quae scandala passa sunt audivisset [Pater noster Ignatius], supplicem quid petimus, et ipse petivisset

XCII. *Introductio ad librum De fide catholica et Lutheranismus R. D. Gasparis Northausen, Saxoniae.*

1. *[Introductio]* *Inc.* (f. 272r) Ne videat temere tractatum novum scribere de re veteri, de praedicatorum Haereticorum dissidis...

Des. (f. 272v) sed in urbe illa, cui meus desudat labor nondum credita, vixit: audita.

2. *Rev. D. Gasparis de Northausen, Saxoniae, De fide catholica et Lutheranismus, liber unus.* (f. 273r) *[Dedicatoria ad Duquem de Saxonia].*

3. *Praefatio ad Urbem, Urbem* (f. 273v).

4. *Argumentum libri.*

Inc. (f. 274r) Non possum esse Lutherianus, quia Lutheriana lex divisa est.

Des. (ib) quin haec Religio bona est ubi alia mala Ita me Deus iuret.

5. *Caput primum. Quod Lutheriani sint vehementer inter se discordes* (f. 274v).

6. *Caput secundum. Quod Catholici sint inter se concordēs modo quidem potius miraculoso* (f. 275v).

7. *Caput tertium. Quomodo difficultatibus, quae circa res fidei quandoque ingruunt, Catholici possint adhibere certissimum remedia; et quomodo Lutheriani prorsus nulla. Et quod sic sentia labantur in Athesismum* (f. 275v).

8. *Caput quartum. Quod Lutheriani praedicoantes horrendo mentantur, et bonos Auctores corrumpunt. Et quod multi e seductis Catholicis seu Papistas verus non odierint, sed tantum quosdam latens quas haecenus Ministri apud vulgus falso Papistas proclamaverunt* (f. 277r).

9. *Caput quintum. Quod ministri Evangelici valde inepte adspiciantur Traditiones, quin tamen sacram Scripturam non aliunde quam ex traditione habeant. Et quom insulse dicant se Evangelium invenisse sub sacro* (f. 278v).

10. *Caput sextum. Quod Lutheriani Praedicoantes falso asserunt Scripturam sacram esse cuius intellecta faciliu. Et omnia credenda debere esse expresse scripta* (f. 279r).

11. Caput septimum. Quod Lutheriani Ministri nullum (f. 280v) nec catholicum, nec etiam haereticum antiquum habent sibi per omnia consentientem. Et quod omnes principes Patres fuerint catholici.

12. Caput octavum. Quod Ministrorum Lutherianorum Religio sit homini qui secundum Deum vivere vult: inutilis, inuisibilis et minime honorifica (f. 281).

13. Caput nonum. Laus Ecclesiae Catholicae (f. 282v)

14. Conclusio ad Illam Ducem (f. 284).

Des (f. 284) ... et conservet sospitem in beatam aeternitatem. Ratispinae, prima Augusta M.D.XCIV. Vestrae Illustri Celsit. subditus, Gaspar de Northausen, Weimariensis sacerdos catholicius.

XCIII. *[De compositione]*¹³⁹.

Inc. (f. 286) Cap. 1. De ratione nominis. Componere est divisa ac separata coniungere, et in ordinem redigere. Inde similitudine quadam dissidentes et discordes cum ad consensum ac concordiam revocantur componi dicuntur...

Cap. 2. De nominis antiquitate (ib.).

Cap. 3. De iustitia compositionis in genere, ex Scripturae testimoniis (ib.).

Cap. 4. De iustitia compositionis in genere ex canonum et doctorum auctoritate (f. 286v).

Cap. 5. De iustitia compositionis in genere ex rationibus sumpta (f. 287).

Cap. 6. De secundo fundamento pro iustitia compositionum (f. 287v).

Cap. 7. De tertio fundamento pro iustitia compositionum (f. 288v).

Cap. 8. De quarto fundamento pro iustitia compositionum (f. 289).

Cap. 9. De titulis et iuribus quibus Papa potest in spiritualium administratione exigere aliquam pecuniam absque vitio simoniae aut iniustitiae (f. 289v).

Cap. 10. De compositionibus Curiae (f. 290v).

Cap. 11. De iustitia primi et secundi generis (ib.).

Cap. 12. De iustitia compositionis tertii generis (f. 291).

Cap. 13. De primo modo quo compositiones illicitae fieri possunt (f. 291v).

Cap. 14. De modo secundo quo compositiones illicitae fieri possunt (f. 292).

Cap. 15. De tertio modo quo illicitae compositiones fieri possunt (f. 292v).

Cap. 16. De solutione cuiusdam objectionis (ib.).

Cap. 17. De solutione alterius objectionis (f. 293).

Cap. 18. De solutione tertiae objectionis (ib.).

Cap. 19. De solutione quartae objectionis (f. 293v).

Cap. 20. De conclusione (f. 294).

Des (ib.) ... quia quaedam speciem mali saltem respectu iustorum habent, etiam si antiquae sint. Atque haec sunt quae mihi occurrunt dicenda in hac materia de iustitia compositionum. Salvo veriori iudicio.

XCIV. *[Anterior redacción de la misma materia]*.

Inc. (f. 295) Componere est divisa ac separata coniungere. Inde similitudine quadam dissidentes et discordes cum ad consensum et concordiam revocantur componi dicuntur.

Des (f. 296v)¹⁴⁰ ... ut habetur de syno., cap. Non satis, cap. Ea quae. cap. In tantum, cap. in Fecit et aliis multis canonibus.

139. Al parecer, autógrafo.

140. Corresponde al cap. 19: *De responsione ad quartam objectionem*.

XCV. *(Apuntes sobre la misma materia)*¹⁴¹ (fols. 301s).

XCVI. *(Copia, con letra caligráfica, de la mejor redacción: f. 303-310v).*

XCVII. *(Narración del milagro de la sagrada Hostia)*¹⁴².

Inc. (f. 311) A 18 di questo mese d'Aprile 1582, che fu mercoledì in Alhis

Des. (f. 312v) ... o di quel modo che comandera S. Bue. per eseguire humilissimo quanto mi sara ordinato, et a V S I. bascio lo rami reverentemente.

XCVIII. *(Respuesta a la consulta anterior)*¹⁴³.

1. Cap. 1. (f. 313) Multum refert huius facti veritatem invenire...

2. Cap. 2. (f. 313v) In hoc casu esse unum certum, alterum autem dubium, et in controversia.

3. Cap. 3. (f. 314) Ex qua causa sit dubium et examine indigeat hoc secundum praedictum...

4. Cap. 4. (f. 315) Adhuc unum certum, alterum dubium esse...

5. Cap. 5. (f. 315) De exclusione cuiusdam probationis...

6. Cap. 6. (f. 316) De via cognoscendi seu discernendi verum.

7. Cap. 7. (f. 316v) De probabilitate et rationabilitate huius miraculi.

8. Cap. 8. (f. 317ra) De resolutione ultima ad casum.

Des. (f. 317ra)¹⁴⁴ quae quidem adoratio similia est ei, quae reliquis Christi exhibetur. Non tamen ibi Christus adorandus est quasi praesens, ut in hostia consecrata existit.

XCIX. *Honorum ecclesiasticorum dominium penes quem sit, et an ecclesiarum bona pro habitu superiorum auferri valeant etiamque Antistites sine causa retineri. cap. 43, 44, 45.*

Inc. (f. 318) Nunc penes quem sit ecclesiasticorum honorum dominium explicanda est quaestio, quae paucis absolvenda foret nisi variis doctoribus opinionibus...

Quartum pauperibus assignatum omnino illis debet, nec ullo temporis cursu lauari qui eam detinent. Cap. XLIII (f. 321v).

Fructus ecclesiasticorum quo pacto erogandi sint, et an demptis his quae ad honestam vitam pertinent pauperibus assignari debeant (cap. 45 (f. 322v).

Des. (f. 324^r) . Cum et Horatius . Ubi nimirum libi recte semper erud. res? / o maurus post hac blimlets risus¹⁴⁵.

C. *An clerici stante consuetudine generali possint libere totum de bonis ratione beneficiorum quaesitis, l. 6ta.*

141. Están en los fols 301s

142. Véase el tratado sobre este caso en el n.º LXXXVII, fols 254-260; y la respuesta al caso, a continuación.

143. Es una réplica de lo contenido en la pieza LXXXVII, fols 254-260. Por esta razón, anoto sólo los folios en que comienzan los capítulos. Coincide en todo. Parece letra de Toledo.

144. Sin foliar.

145. En blanco y sin foliar el 324ra.

146. Parece el mismo tratado que el anterior, aunque correspondería a capítulos anteriores: 41 y 42.

Ino. (f. 325) Videtur respondendum non posse, quod sic probatur: Cunctetudo contra legem divinam non valet.

Accusatum fuisse Ecclesiam obviare divinis, de qua eius origine et progressu, et qua pacto divisio facta sit. Cap. 41 (f. 324).

Des. (f. 325) .. Clero, lectio fabrice quarta pauperibus fuit assignata, 12, q. 2. c. Quatuor, c. De redditibus, c. Cognovimus, c. Mos est, et Triburum Concilio, cap. 13, cum similibus.

C.I. *De voti simplicis et sollemnis vi, natura et distinctione.*

An semper fuerit harum votorum differentia in Ecclesia¹⁴⁷.

Ino. (f. 326) Caput I. Quidam putant non semper in Ecclesia fuisse voti simplicis et sollemnis differentiam, qualis nunc inter ea cernitur.

Dicit et quare sint differentie voti simplicis et sollemnis. Caput II (f. 326v).

Unde habent votum quod sit sollemne. Caput III (f. 327r).

Unde habuit sollemne votum quod matrimonium postea contraxerit. Caput IV (f. 327v).

An semper in Ecclesia sollemne votum religionis habuerit vim irritandi matrimonium. Caput V (f. 328r).

Quare sit differentia adaequata voti simplicis et sollemnis. Cap. VI (f. 328v).

An tota voti sollemnitatis consistat in hoc quod dirimat matrimonium postea contractum. Cap. VII (f. 329r).

An omnes conditiones requiritur ad sollemnitatem voti sint ex iure tantum ecclesiastico. Caput VIII (f. 329v).

Quod Societas Iesu expediat petere a Romano Pontifice ut statuto firmo reddantur inhabiles ad matrimonium postea contrahendum, qui in Societate peracto biennio probationis emiserint iura voti simplicis quamdiu ab ipsa Societate non fuerint dimissi. Caput IX (f. 330).

Des. (f. 345) .. Et res hæc si modo non petitur alio tempore postulanda videtur, quia in dies experitur Societas majora et plura damna, quæ Deus avertat. Pro hac re quotidie clamabant Provincie, clamabant viri docti et pii. Hæc mihi occurrunt in hac re.

C.II. *[Sobre la invocación a los Santos].*

Ino. (f. 346) Duo sunt articuli præcipui: unus invocationis Sanctorum; alter cultus et venerationis. De prioribus tantum agimus...

Des. (f. 349) .. ob id posuit Deus nobis in exemplum homines sicut tuos, fuerint, viros omnis ætatis, conditionis, ne ullus se excusaret.

C.III. *[Questio de purgatorio igne].*

Ino. (f. 350) Mensis itaque Junii quarto die, cuncta privatim Synodo, disputavere latini de purgatorio igne affirmantes. .

Des. (f. 354) .. Sed sublatus tamen is ritus est, et communis omnium sententia cepimus de duobus hæc questionibus disputare. Anne licet Synodo quidquam addere, et An id quod additum est cum vera religione consentiat.

C.IV. *[Sobre si el niño sin bautizar pueda ir al Cielo].*

Ino. (f. 355) Parvulos in peccato originali decedentes pervenire posse ad regnum coelorum, sententia fuit Vicentii cuiusdam adversus quem scripsit Augustinus.

147. Véase la pieza LXXXV, fols. 290ss.

Des. (f. 356) ... qui non est natus ex Adam, nec ad alios pertineret, si qui tales essent, qui non nascerentur ex Adam.

CV. *Latinius Latinus Francisco Toletus*¹⁴⁸.

Inc. (f. 357) Hec per Fridericum Reginaldum literas tuas accepi, ex quibus prius cognovi egregiam tuam erga me vobilitatem.

Des. (ib.) ... Otiosus tamen nunquam fui, neque, ut spero et opto, futurus sum posthac, donec evocante Christo vitam hanc cum meliore commutavero. Vale et me ama. XVIII kal. Septembris M.D.LXXXIX.

CVI. *Latinius Latinus Francisco Toletus*.

Inc. (f. 358) Quaesitum a me triduo ante coram amicis aliquot fuit, quid esset altare in Pii primi Pontificis sanctione, relata apud Gratianum de cons., d. 2, c. Si per negligentiam...

Des. (f. 359) ... ut eruditorum iudicia coniecturam meam, quanti facienda sit, diligenter expendant, studiumque et conatus meos pro tua humanitate boni consulant. Romae, XIII kal. Augusti M.D.LXXXIX.

CVII. *Franciscus Toletus Latino Latino, S.D.*¹⁴⁹.

Inc. (f. 360) Accepi literas tuas, et quod faciendum in eis mones, feceram. In bonam enim partem interpretatus eram, quae ad me prius scripseras nec quicquam corrigendum existimavi ex eis, quae magno studio iam olim comparaveram, quando theologiae publice profitebar.

Des. (f. 362) ... et canitiam venerari, et quae scribis, ac dicit, in hanc partem accipere, et si quid non recte sentis, condonare. Vale.

CVIII. [*Documentos sobre el «contractus Germanicus»*].

1. [*Exposición del caso*]

Inc. (f. 363) Tichus in Germania pecuniam habens, eandem Sempronio cuiusvis conditionis homini ad pultum certam usum, sed pro arbitrio debitoris.

Des. (f. 363v) ... Respondetur . donec specialis fiat de eo expressio, et consideratio, ut quid de eo sit sentiendum decretatur, sicut de proposito decretum est.

2. *Casus disputati in congregatione habita nomine Rai. Patris Generalis die 22 Junii 1573*, praeside RR. P. Toledo, P. Ledesma, P. Paez, P. Leone. P. Bernal tribus Provincialibus et aliquibus aliis germanis et gallicis¹⁵⁰.

Inc. ff. 364) 1. Quaesitio: An accipere quinque per centum ultra scriptum ex genere sub liceat? ..

Des. (f. 365) ... Quotiescumque dantur pecuniae hac intentione, ut in eodem loco cum lucro solvantur, et si alio illarum instentur, et solutio fiat est usura tentalis.

148. Copia de la carta en la que se contesta a la de Toledo, n.º CVII (f. 360ss).

149. En el margen superior: Cap. Si per negligentiam de consuet., distinto. 2. Parece un borrador de carta, escrito por el mismo Toledo.

150. Los nombres que se dan, corresponden a profesores del Colegio Romano de este año de 1573 (véase R. García Villalada, *Historia del Colegio Romano*, p. 322ss).

3. *Quaestio circa communem Germaniae contractum quo traduntur pecuniae cum lucro determinata quinque pro centum, securo semper ac salvo capitali et lucro.*

Inc. (f. 366) Quaeſtio haec non uno ſolum, ſed multis modis intelligi poteſt...

Art. primus De contractu ſocietatis cum aſſecuratione lucri et capitalis (f. 366v).

Art. ſecundus. De cenſu reali utrinque redimibili cum pacto aſſecurandi pretium (f. 368v).

Art. tertius. De cenſu personali utrinque redimibili (f. 370).

Art. quartus. De personis miſerabilibus quae hoc lucrum accipiunt a non miſerabilibus (f. 370v).

Art. quintus. De eo qui dicit ſe ultra et ſponte ſua dare huiusmodi lucrum (f. 371v).

Art. ſextus. De contractu qui nullo ſpeciali modo fit, ſed tamen datur capitale cum pacto lucri quinaril et capitalis ſalvi, bona tamen intentione et cum clauſula omni meliori modo (f. 372).

Des. (f. 380) ... aut in favorem eius ius dicere poſſunt, tamen ubi opus ſit, id eſt, ad maiora mala vitanda, eum tolerare, id eſt, non puniendo (?) diſſimulare.

4. *Forma contractus in Germania paſſim celebrati, de quo ultima reſolutio petitur*¹⁵¹.

5. *XII aliae quaestiones de quinque pro centum factum commune est omnibus.*

Inc. (f. 381) Circumſtantiæ particulares, quibus hic aut ille contracti ſciri priuſquam ſinguli examinentur, non poſſunt...

Des. (f. 383) ... comperta veritate reſtituere tenetur, niſi conſumpſerit omnino, aut ex lucro non ſit factus debitor.

6. *¡Pauli Hoffaei Censura!*¹⁵².

Inc. (f. 384) Contractus quidam graſſatur per univerſam Germaniam a quo ne aliae quidem nationes dicuntur eſſe immunes.

Des. (f. 388) ... quam univerſis aliis peccatis et haereſibus totius Germaniae. Paulus Hoffaeus.

7. *Pro Cromero, episcopo Vermienſi.*

Inc. (f. 387) Antiqua ſua modo nullorum annorum, ſed etiam aliquot, quemadmodum audio, ſeculorum conſuetudine. cum in hac mea...

Des. (f. 387v) ... quod quidem in ſora palli non licet

8. *Pro Ince Bavariae.*

Inc. (f. 388) Illius in Germania pecuniam habens...

Des. (f. 388v) ... ut quid de eo ſit ſentiendum decernatur. ſicut de propoſito ſecretum eſt.

151. Es otra copia del n.º 1

152. Pablo Hoffaeus, S.I., nacido en Bingen en 1524, fue uno de los primeros alumnos del Colegio Germánico (Roma). Ingresó en la Compañía de Jesús en 1555. Fue rector de los Colegios de Praga, Ingolstadt y Múnich; Provincial, Asistente, Visitador. Murió en Ingolstadt el 17.12.1608.

9. *Duodecim aliae quaestiones de quinque pro centum factum commune est omnibus* ¹⁵³ (f. 389-391).

10. *[Otra copia del n.º 3 (f. 392-400)].*

11. *[Parecer sobre el caso propuesto].*

Inc. (f. 401) Substantialis forma contractus consensualis de quo agitur, talis est: Titius.

Des. (f. 406v) ... sique immediate et iniuste currunt usurae. Salvo semper D.V. Illmae. ¹⁵⁴, atque horum Reverendissimorum Doctorum meorum ac venerabilium principum meliori iudicio ¹⁵⁵.

12. *Maceratensis societatis. Bernardus Biscia.*

Inc. (f. 409) Contractus iste societatis fuit illicitus, quia fuit conventum quod pro lucro darentur decem pro centenario et promissa restitutio capitalis. Quae conventio...

Des. (ib.) ... Unde cum capitale sit securum, et sit taxatum lucrum, contractus est illicitus, et fructus non debentur, et solutio tanquam indebita repeti potest Roma. cons. 402, Decl. cons. 1, ib. n. 2 Bernardus Biscia.

13. *Bernardus Biscia. Maceratensis societatis.*

Inc. (f. 410) R^m Pater. De [?] dicto scribens facit plures casus, et in quarto capite fatetur quod quando nihil est conventum de capitali.

Des. (f. 410v) ... Unde quae res non habet aliquam difficultatem, cum omnes improbant taxationem, ulterius non insistam. Bernardus Biscia

14. *An pactum inter socios quod lucrum sit commune, non autem damnum, sed capitale unius sit saltem, faciat contractum illicitum et usurarium.*

Inc. (f. 411) l. Pro parte negante facit primo 1. Si non fuerit, si pro socio, et instat de societate.

Des. (f. 412v) Dico rursus quando apponitur pactum de salvo capitali sive lucro sive parte 1ª pacisci de lucro sive certo sive incerto, usura est, nisi probaverit %.

153. Como el n 5.

154. 'Pachado noticia.

155. Es un borrador de parecer o censura que comienza en el fol. 402, y que tenía foliación especial (1-4 [+ 5])

Los fols. 407 y 408, en blanco. En el 408v hay un resumen o nota que dice así: «Primum mihi contractus consensualis cuius confirmatio, et declaratio, quod sit legitima, petitur a S. D. N. ab his, qui ingentem pecunie quantitate differunt in emptorem huiusmodi censuum ob publicam utilitatem, his praesertim difficillimis temporibus, et propterea de eiusdem Stis. ordine in Congregatione coram Illmo. Cardinali Toledo discutiendum, an sapiat aliquo pacto usurariam pravitate, an ab omni eius suspicione sit penitus immunus, et ideo approbandum».

156. Sive toto sive parte, al margen.

157. Letra de Toledo

15. *Contratto en Macerato.*

Inc. (f. 413) Die VI mensis Aprilis 1500, dominus Dominicus Bernabo, mercator maceratensis ex una, et dominus Horatius Patricius, maceratensis, ex altera, sponte interunt et contraxerunt ad invicem...

Des. (ib.) ... Pro quibus observandum etc. obligant se ipsos et omnia eorum bona etc. In forma Cumerar Apostolicae etc. ... Actus Macerate etc.

16. *Summa responsionis ad contractum propositum¹⁵⁸.*

Inc. (f. 414) Opinio communissima Doctorum est contractum illum societatis esse illicitum et usurarium, in quo duo simul pacta interveniunt nimirum ut capitalis periculum...

Des. (f. 416) ... Sunt etiam aliae praesumptiones ex quibus deducitur dentem pecunias voluisse dare eas ad lucrum salvo casu, non autem veram inire societatem.

17. *Ottavio Giardino, advocatus. [Estudio y respuesta al caso].*

Inc. (f. 417) Malestatis Jesu Christi.. In causa heredum domini Dominici Bernabo mercatoris in civitate Maceratiae Pro lucida relatione omnium que in praesenti causa sunt alleganda videtur oportere praeter nonnulla praemittere...

Des. (f. 423v) ... quia plus valet quod agitur quam quod simulate concipitur. Et sic cessant omnia in contrarium allegata Ottavio Giardino, advocatus.

18. *[Respuesta a la consulta de Tiberius Cerasius]. Maceratensis societatis.*

Inc. (f. 424) Reverende Pater. Ut cognoscatur quod se vera contractus societatis de quo agitur non sit usurarius, distinguendi sunt casus. Primus

Des. (f. 426v) ... Concludendum est contractum esse licitum non autem foenerativum neque usurarium. Et sic plura salva meliori sententia, Tiberius Cerasius.

19. *[Parecer de Vicente Parenti], Maceratensis societatis.*

Inc. (f. 427) R. P. Ad ostendendum quod contractus societatis inilus per D. Horatium non sit illicitus nec foenerativus

Des. (f. 431) ... et ex supra dicta distinctione casuum quam supra posui, resultat responsio ad omnia quae commulata ex addito (?) adducta fuere, cum non faciant ad casum nostrum, ut supra distinxi, Vicentius Parentis, advocatus.

CX. *[Varios estudios y apuntes sobre Excomuniones].*1. *Cap. Significavit, de sent. excomm.*

Inc. (f. 432) Multiplex est opinio doctorum in sensu huius capituli. Quidam primo loco censent non esse novum ius ..

Des. (f. 434v) ... Unde excommunicatio haec non est ipso iure lata, sed tenenda admonitione praemissa, secus in minori excommunicatione quam sine admonitione quae communicat contrahit ipso facto¹⁵⁹

158. Autógrafo

159. El fol. 436, escrito en su mitad, contiene notas y citas.

2. *[Sin título, Incompleto. Conferencia:]*

Inc. (f. 436) ... si excommunicatus si percutiatur postea clericus? Resp. Dico 1.º...

Des. (f. 437) . 6. Ductum An fratres et sorores tertii Ordinis S. Dominici et Francisci gaudeant hoc privilegio? Sylvester, verbo Excommunicatio, 8, § 3, respondet gaudere, quia habent privilegium Sixti.

3. *Sequuntur nonnullae excommunicationes reservatae et Decretalibus.*

Inc. (f. 437) 1. Habetur in cap. Querendū de off. iud, delig. Quando aliquis.

Des. (f. 437v) Notandum duo esse necessarios: spollationem et efractorem.

4. *Sequuntur excommunicationes papales in Sexto.*

Inc. (f. 437v) In Sexto continentur quatuor praecipuae excommunicationes...

Des. (f. 438) ... Rursus qui aliquid horum faciunt ex se sine licentia.

5. *Excommunicationes reservatae in Clementinis.*

Inc. (f. 438) 1. In Clementina unica de Haereticis § Verum, excommunicat...

Des. (ib.) ... qui sic cincti non acquiescunt

6. *Excommunicationes reservatae in Extravagantibus.*

Inc. (f. 438v) 1. Extravagante Etsi Dominici, de poenitentia...

Des. (f. 439v) ... Rursus qui affirmant esse peccatum mortale vel haereticum asserere esse conceptam in originali

7. *[Sobre lo mismo].*

Inc. (f. 440)¹⁶⁰ Bonifacius octavus in Extrav. de sent. excomm., excommunicat eos qui pactis aut promissionibus iustitiam vel gratiam ab Apostolica Sede obtinent.

Des. (f. 441v) ab ipso Pontificatus nostri etc. Tomo II, p. 122.

8. *[Sin título y encuadernado fuera de sitio].*

Inc. (f. 442) Quod electo eius qui minori excommunicatione irridatus existit...

Des. (ib.) et hoc voluit Covarruvias, in c. Alma mater, part. 1 coler. § 2, n. 3.

9. *[Sin título e incompleto].*

Inc. (f. 443) ... et caetera quae iure exprimentur, ut quando suspensus vel excommunicatus...

Des. (f. 457v) non esse irregulares, si non liberent, quia eo casu non tenentur...

160. Hay folios encuadernados fuera de sitio, como el 442 detrás del 457. Diversas letras.

10. *Carta de Gabriel Vázquez¹⁶¹ a Miguel Vázquez, S.I.¹⁶².*

Inc. (f. 458) Pax Christi. Mucho me ha pasado de la indisposición de V. R. y veo que si ha vuelto a Valladolid...

Des. (ib.) ... si yo hubiera tenido aparejo para imprimir. Envíeme V. R. los Agnus Dei lo más presto que pudiere. Y en sus santas oraciones y sacrificios me encomiende a Ntro. Señor. De Alcalá y de abril a 22 de 800. Gabriel Vázquez

11. *[Caso de un sacerdote excomulgado y absuelto in articulo mortis lejos de donde cometió el crimen. ¿Puede dársele sepultura eclesiástica?]*

Inc. (f. 459) Presbyter N. fuit publice excommunicatus ab episcopo suo.

Des. (f. 458r) ... Itaque non est exhumandus praedictus presbyter; sed heredes eius possunt ad satisfaciendum compelli.

12. *Paulores haereticorum ipso iure esse excommunicatos.*

Inc. (f. 460) constat ex cap. Sicut ait, de haereti excomm., et in cap. Quicumquo.

Des. (ib.) ... Quantum autem scandalum vitari debet ipse Dominus docuit Matthaei 18: Vae homini illi, per quem scandalum venit.

13. *Ex c. Degradatio, de poenis, in 6. Utrum degradatus verbaliter amittat privilegium fori et canonis.*

Inc. (f. 463) [In hac quaestione Glossa. Ine scilicet, habet partem negativam declarando opinionem...]

Des. (f. 463) ... absque alia traditione pugnari, ut dicit. Prunciscus loco superioris citato sub n.º 3.º

CXI. *[Sobre irregularidades].*1. *An Episcopus deformis celebrare debeat.*

Inc. (f. 464) Quantum colligi potest ex huiusmodi scriptura videtur auctor eius sentire praedictum episcopum...

Des. (f. 464v) ... et cum deberet laborare huic casui nostro comprehendendi, in hac parte nihil efficit.

1. *[Sobre el mismo caso].*

Inc. (f. 465) Qui scripsit ea quae in charta mihi data continentur, in ea videtur esse sententia nempe Episcopum praedictum nullo teneri canonico impedimento...

Des. (f. 466v) ... non tamen audivi cum aliquo eorum fuisse sic dispensatus¹⁶³.

161. Gabriel Vázquez, S.I., nació en Villaseca de Haro (cerca de Belmonte, Cuenca) el 18.6.1549. Ingresó en la Compañía de Jesús el 9.4.1569. Enseñó Teología en los Colegios de Ocaña, Madrid, Alcalá, Colegio Romano (Roma) y de nuevo en Alcalá, donde murió el 30.9.1604. (Véase Hentrich, LTK 10, 511ss. J. Hellín, DTC 15, 2601-10.)

162. Miguel Vázquez de Padilla, S.I., nació en Sevilla en 1559. Jesuita desde 1574, enseñó Teología en los Colegios de Baeza, Córdoba y Romano, donde fue Prefecto de estudios (1594-99). Vuelto a España, enseñó en Salamanca y Granada. Por indicación médica se trasladó a Sevilla, donde murió en la Casa Profesa el 17.7.1624.

163. El fol. 467, en blanco.

2. *An homicida sit ipso iure privatus beneficio quod habebat sit irregularis.*

Inc. (f. 468) Videtur quod sic. Primo ex cap. In quibusdam, de poenis excomm., ubi haec: Qui ausu temerario...

Des. (f. 469) ubi una ex causis propter quas admittitur episcopo renuntiatio episcopatus est omnimoda illiberalitas.

3. *An qui prius defloravit virginem, et postea duxit eam uxorem sit irregularis?*

Inc. (f. 470) l. Pro parte affirmante facit primus can. Nemo, d. 32, ubi nemo admittitur ad sacrum ordinem...

Des. (f. 471) ... Tamen quia Irregularitas haec est de iure positivo, ut recte dicit Panormitanus, et cum sit odiosa, et communis opinio sit in contrarium nempe non contrahi, inclinor in eam.

4. *Quid sit homicidium voluntarium quantum ad irregularitatem, quod solet excipi in facultatibus dispensandi concessis episcopis, munitis seu aliis personis a Sede Apostolica **.*

Inc. (f. 472) Caput 1. Quid sit homicidium et quotuplex. Multiplex esse homicidium ex sacris canonibus constat. Accipitur enim tripliciter...

Caput 2. Exponitur definitio proprie dicti homicidii (f. 473).

Caput 3. Quot modis dicatur iniusta interfectio (f. 474).

Caput 4. De iniusto homicidio ex defectu potestatis (f. 475).

Caput 5. De cuiusdam dubii solutione (f. 476).

Caput 6. De homicidio iniusto ex defectu causae (f. 477).

Caput 7. De homicidio iniusto ex defectu ordinis (f. 477v).

Caput 8. De homicidio iniusto ex defectu debita intentionis (f. 478).

Caput 9. Quid et quotuplex voluntarium sit (f. 479).

Caput 10. Quod sit homicidium voluntarium (f. 480v).

Caput 11. De homicidio in rixa seu ex ira et furore (f. 483).

Caput 12. De intelligentia tituli de homicidio in Decretalibus (f. 483v).

Des. (f. 483v) ... propterea communissime doctores distinguunt homicidium quod casu etiam interveniente culpa committitur, ab alio quae voluntate aut necessitate sunt.

5. *An ad professionem iuxta cap. Praelatis, de hom. in 6. requiratur consentiens animus.*

Inc. (f. 484) Controversa est inter doctores an quando clericus protestatur exterius iuxta cap. Praelatis, de hom. in 6., si aliud in corde habet nisi irritum quia intendit mortem...

Des. (f. 484v) ... et hoc non consideravit Covarruvias nec qui eius opinionem affirmarunt.

6. *An per ratihabitionem homicidii facti ab altero qui ratum habet, fiat irregularis.*

Inc. (f. 485) l. Videtur quod sic. Primo, ex cap. Si quis, de sent. excomm. in 6, ubi qui ratum habuit iniuriam illatam clerico nomine eius...

Des. (f. 485v) ... his quatuor modis expressis in textu, sex addidisse quibus committitur homicidium consensu, studio, exhortatione, instigatione, upe, dissimulatione.

7. *Quid sit homicidium voluntarium secundum doctorum opiniones;*

Inc. (f. 487) I. Prima opinio est id dici voluntarium homicidium quod est casuale...

Des. (f. 487v) ... ut qui vult id, ex quo mors sequitur semper aut frequenter, velit etiam mortem quantum ad hoc, ut dicatur homicidium vere voluntarium de quo nunc quaerimus.

8. *An irregularitas ex homicidio iniusto sit ex defectu sacramenti?*

Inc. (f. 488) I. Panormitanus, cap. Nisi, de renunciat, irregularitates ad duo reducitur capita: ad eas quae sunt ex defectu...

Des. (f. 489) ... si enim ad defensionem rerum proximi licet, multo magis ad defensionem honoris.

9. *An qui potuit liberare proximum a morte iniusta cum ad id teneretur, si non liberet, et proximum moriatur, ille sit irregularis?*

Inc. (f. 490) Pro parte affirmative multa faciunt. Primo ex cap. Quantae, de sent. excomm. ubi sic habetur...

Des. (f. 493v) ... nam qui dat causam aut occasionem licitam homicidii non semper est reus homicidii, ut videre poteris 23, q. 1, can. Cum homo, ex Augustino.

10. *(De irregularitatibus) ¹⁶¹*

Inc. (f. 494) Cap. De irregularitate ex homicidio. Obscura est et varia irregularitas quae oritur ex homicidio tractatio, quam in ultimum locum ideo distulimus, quia partim ex defectu, partim ex delictu est...

Cap. [2] De irregularitate ex mutilatione (f. 496v).

Cap. [3] De casibus nonnullis in quibus non incurritur irregularitas (f. 496v).

Cap. [4] Quotuplex homicidium et mutilatio (f. 497).

Cap. [5] Quando ex mutilatione vel homicidio non inducatur irregularitas (f. 500).

Cap. [6] De irregularitate ex homicidio voluntario (f. 501).

Cap. [7] De irregularitate homicidii ex necessitate (f. 502v).

Cap. [8] De modis quibus eadem irregularitas contrahitur (f. 503v).

Cap. [9] De irregularitate homicidii necessitate facti (f. 503).

Cap. [10] De irregularitate ex homicidio casuali (f. 508).

Cap. [11] De nonnullis aliis circa huius irregularitates (f. 511v).

Cap. [12] De homicidio lingua perpetrato (f. 516).

Cap. [13] De irregularitate ex mandato (f. 517).

Cap. [14] De irregularitate ex consilio (f. 519v).

Cap. [15] De irregularitate ex defensione (f. 523).

Cap. [16] De aliis modis contrahendi irregularitatem homicidii (f. 525).

Cap. [17] De dispensatione irregularitatis ex homicidio (f. 530).

Cap. [18] Quid bigamia et quotuplex (f. 533).

Cap. [19] De speciebus et modis bigamiae in particulari (f. 534).

Cap. [20] De aliis bigamiae speciebus (f. 536).

Cap. [21] De nonnullis differentiis inter bigamiae species (f. 538).

Cap. [22] De dispensatione in bigamia (f. 538v).

¹⁶¹. Pueden ser los forisdores primitivos.

Cap. [23] De irregularitate ex defectu quae tollitur ex homicidio quod ipso facto fit (f. 541)

Cap. [24] De irregularitatibus circa Ordinis ministerium (f. 543v)

Cap. [25] De irregularitate ex delicto in scientia discenda vel docenda (f. 547).

Cap. [26] De irregularitate ex criminis notorietate (f. 549).

Cap. [27] De modis quibus irregularitas tollitur (f. 549v).

Des. (f. 551v) ... poenae autem illae a quibus in iudicialibus absolvendi datur facultas sunt quae per absolutionem solam tolluntur.

CXII. *Dr. Marquina (?) Inhabilitates canonicae ex libro Sententiarum Decretalium.*

Jug. (f. 552) Rmo. Sr. Dñe la l. Plenum, § Equitii, ff. de usu et habil. que: verba semper intelliguntur secundum qualitatem personae ad quae referuntur. Asi, yu como inhabil. tomé las inhabilitades.

Ex libro primo. Inhabilitates legales ex lib. 1.º Decretalium: (f. 555).

Des. (f. 553v) Inhabilis est ad prebendam qui illam impetrat a Papa contra aliquam particularem ordinationem Papae, et illud impetratione tacet, tr. in c. Cum olim, de sent. et re jud. ibi. Romanae Sedis sententia cum aliquid est subreptum in malis debet computari.

Códice de los siglos XVI-XVII 290 x 215 mm.

Escritura: pergamino. Trazado: ilegible. En la portada: Toledo.

Proc. (f. 1r): Archivi Granatensis Societatis Iesu. Procedo, por tanto, del Colegio de S. Pablo de la Compañía de Jesús.

Observaciones: Es una colección de papeles que de una u otra manera se refieren al cardenal Francisco de Toledo, S.I. (Véase nota 91). No tenemos ninguna indicación para aventurar una hipótesis sobre la llegada de estos papeles al Colegio de Granada. Se corresponde con el otro Códice Caja E-31, que ha reunido y encuadernado todos los papeles referentes a la Sagrada Escritura. En éste son consultas, estudios, apuntes, etc., sobre temas morales y jurídicos. Sin duda, como apunta el P. Aldama, para los de Escritura (J. A. DE ALDAMA, S. I., *Un códice de la Biblioteca Universitaria de Granada con autógrafos del cardenal Toledo*: ArchTeolGran 3 (1940): 35s) pertenecen a la época de la vida de Toledo en que vivió en el Palacio Apostólico (1568-1593) o en su casa, siendo ya cardenal. No están puestos por orden de fechas. Ni son todos de su mano. Hemos ido indicando algo de la procedencia de cada uno por los mismos documentos. Alguno se refiere muy indirectamente a Toledo, como la carta de Gabriel Vázquez a Miguel Vázquez (Pieza CX, 10), cuando ya Toledo había muerto (14.9.1596).

Caja B-9

[Documentos sobre las controversias de auxilios entre Dominicos y Jesuitas].

I. *Summa Apologiae fratrum Praedicatorum Provinciae Hispaniae sacrae Theologiae Professorum, adversus quasdam assertiones Ludovici Molinae de Societate Iesu, quas defendit in Concordia liberi arbitrij cum gratiae donis, et contra alios eiusdem Concordiae sectatores, et defensores de eadem Societate.*

Inc. (f. 1) Ad Illm. et Revmum. Dominum D. fratrem Michaelen Bonellum, S.R.E. card. Alexandrinum ex Ordine Praedicatorum assumptum, atque eiusdem Ordinis protectorem vigilantissimum In qua, primum referuntur, et impugnantur quaedam assertiones Molinae et sectatorum illius...¹⁶⁶

Des. (f. 37) Nunquid propterea diciari sumus, quod illa esse perspicimus, non ita esse, quodam car ita sit, non possumus occurrere? Nunquid ideo negandum est, quod apertum est, quia comprehendit non potest quod occultum est?¹⁶⁷

II. [Luis de Molina] ¹⁶⁸ *In Dominici Bannes nonnullas propositiones quas in eius Commentariis in Primam Partem et in 2am. Pae. Sancti Thomae notata sunt, censura.*

166. No es éste el lugar para indicar las fuentes que pueden ambientar todo este asunto. Muchas, sin embargo, de las piezas que contiene este código pueden verse copiadas en partes o aludidas por los historiadores de esta controversia. Citáremos tan sólo por parte dominicana a AUGUSTINUS DE BLANCK (Jacobus Hyscalthus Seiry, O.P.), *Historia Congregationum de Auxiliis* (Opera omnia, Lyon 1770) Trata en concreto de esta Apología en el t. I, p. 131. LUTIVUS DE MERIS S.I. [Theodorus Eleuthero] *Historia contra versicrum de donis gratiae auxiliis*. Venecia 1742.

Esta Apología, como indica su Prólogo, fue compuesta por los PP Diego Alvarez y Domingo Bades, O.P. comisionados por el Capítulo de Segovia (aoril 1565), que estuvieron trabajando en ella durante cuatro meses. Tuvieron a su disposición los pareceres de los Maestros y Profesores de Teología, especialmente de Salamanca y Valladolid. Los que firman la Apología son: «Fr. Joannes della Puente, Magister. Fr. Dominicus Bannes, Magister et in Universitate Salmanticensi primarius Sacrae Theologiae Professor. Fr. Didacus Yanguas, Magister. Fr. Petrus de Herrera, Magister et in eadem Universitate publicus Theologiae professor. Fr. Petrus de Ledesma, Magister, cathedrae salmanticensis. Fr. Didacus Alvarez, Magister et lector Theologiae S. Pauli Vallisoletani. Fr. Christophorus Rodriguez, Praesentatus et Prior. Et Fr. Didacus Nugno, Praesentatus, et Regens Collegii S. Gregorii Vallisoletani».

167. Los fols. 37v-40, en blanco.

168. La atribución a Luis de Molina, S.I. viene dada por el cotejo con lo publicado por FR. STEGMÜLLER, *Censura contra propositiones vigintitres Patris Fratris Dominici Bannes* en: *Geschichte des Molinismus* (Beiträge zur Geschichte der Philosophie und Theologie des Mittelalters, 32) Münster in

Inc. (f. 91) Illius, et Rmo. DD. cardinalibus Congregationis Sancti Officii Inquisitionis. Non dolore aliquo animi commotus, quod mea doctrina sit a R. P. Domenico Bañes antea reprobata, atque ad hoc Sanctum Tribunal delata, nonnulla de multis, quae in eius Commentariis theologicis animadversione digna esse censul. .

Des. (f. 91v) ... praesertim ex Concilio Chalcedonensi, cn. 9; Agatensi, cn. 32; Carthagenensi, Tolitano et alijs, et ex decretis Summorum Pontificum Cui, Marcellini et Gregorii, quae errorum contentum in illa Bañes propositionibus perspicue refellunt.

III. *Controversiae inter Patres Dominicanos, et Societatis Iesu.* Ratio huiusmodi est: An danda sit aliqua praedeterminatio Dei, et motio physica, adeo efficaciter determinans voluntatem nostram ut illi existenti voluntas nec dissentire possit, nec illam abijcere? ¹⁶⁹

Inc. (f. 92) Patres Dominicani auctores sunt quaedam hae in re praeveniendum determinationem, seu physicam praemotionem ita necessariam esse . .

Des. (f. 92v) quippe qui illam abijcere potest, et potest dissentire si velit; quibus verbis sententiam quam tumentur Patres Societatis, definitur Quae etiam in Concilio typis expresso habentur ¹⁷⁰.

IV. *Rationes quae persuadent oportere ut a Smo. D. N. Gregorio XV postuletur ac fiat potestas edendi typis excussam materiam de auxilijs divinae gratiae.*

Inc. (f. 98) Rationes praecipuae quae id probant ad quatuor capita revocantur. Primum spectatim attinet ad causam propriam Societatis Iesu, doctrinam, ministerio et bonum de his existimationem.

Des. (f. 101v) ... item: peius est permittere res publice doceri de suggestu et excubiti et manuscripta vulgari et publici in disputationibus agitari atque adeo ¹⁷¹ impressis conclusionibus circumferri ad disputationem.

W. 1926, pp. 474-447, sobre ediciones existentes en la Bibl. Angelica (4), Vaticana y Vulturio Emanuele de Roma.

Esta copia coincide a la letra con lo publicado por Stegmüller. Tan sólo hemos acrescentado una pequeña adición, con otra letra, a la censura de la Proposición 4.ª (f. 53v). Son unas citas de T. Stapleton.

Existe en esta Bibl., Caja C-88, fols. 281-307, otra réplica de esta Apología.

169. Al margen. Duplic El original, en el n.º V, fol. 132.

170. Este final es como un apéndice a la exposición; lleva por título: «Ex parte secunda Actuum Concilii Tridentini sub Paulo III. Anno 1546» Contiene la discusión conciliar sobre la gracia eficaz. Los fols. 96-98, en blanco.

171. Dos palabras tachadas: typis excussis, que sustituye por otra en tre líneas, que no he podido descifrar.

V. *Controversiae inter Patres Dominicanos...* (fol. 102) ¹⁷².

Des. (f. 113v) Haec opinio videtur mihi aut esse omnino eandem cum errore Galvani, et Lutheranorum, aut parum ab illis distare.

VI. *Quid senserit D. Ludovicus Molina in materia de auxiliis, quae inter PP. Dominicanos et Jesuitas controversatur.*

Inc. (f. 113^r) Primo, Molina contra Pelagium, necessitatem gratiae simpliciter constituit et late probat esse de fide, disp. 6, art. 13, quaestio 19, pag. 24. ¹⁷³

Des. (f. 114v) Ex his omnibus aperte colligitur propositioes contra Molinam exhibitas Sti Viri tanquam pelagianae aut semipelagianae, vel meras esse calumnias vel hominibus qui aut eius doctrinam non legerunt aut qui fuerunt Pelagii aut semipelagianorum errores ignorarunt.

VII. *(Borrador de suplica al Papa).*

Inc. (f. 115) Beatissimo Pater Sententiam Patrum Societatis Iesu de gratia et libero arbitrio quam plerique Dominicanae familiae Patres in controversiam vocant ab ea plurimum abesse quae inter ipsos et doctorem Ludovicum Molinam agitata in Hispania est.

Des. (f. 127v) confutandam aptissimam atque alicui temporibus maxime necessariam: proximè ad Deum auctori auctoritate pronuntiet, et cui haec et omnia nostra semper subiecta volumus ¹⁷⁴.

VIII. *Controversia, An ad actus supernaturales eliciendos necessario ponenda sit in humana voluntate aliqua gratia adeo ex se efficax ut eidem positae voluntas repugnare non possit nec illam abicere.*

Inc. (f. 124) Caput primum. Quoniam sit hoc de re Patrum Dominicanorum et Patrum Societatis Iesu sententia. Sententia Patrum Dominicanorum duplex ponit in homine auxilium praesentens...

Des. (f. 127v) Iam cum duplex sit causarum inclinatio, altera naturalis, altera libera, varia quaeque erit earum applicatio. Causa naturalis ¹⁷⁵.

IX. *(Otra redacción del documento anterior) ¹⁷⁶.*

Inc. (f. 131) Caput primum. Quoniam sit hoc de re.

Des. (f. 135) docet omnem effectum naturalis agentis esse a Deo, neque esse absurdum si idem effectus a duobus agentibus subordinatis producatur, ut a vi superioris agentis pendet vis inferioris cum virtus inferioris pendet.

172. Es copia de la que el n.º III (f. 82) es un duplicado. No contiene, sin embargo, el apéndice de que hablamos en la nota 170. Comprende los fols. 102-113v. En el n.º III, el final que reproducimos en el texto está en el f.º 83v.

173. Cita a Molina en dos ediciones. Dice, por ejemplo: p. 24; y, al margen, p. 13; 272 (y al margen, 190), etc.

174. Es un borrador con numerosas correcciones, tachaduras, etc. Tiene foliación especial: A II.

175. Hay un folio arrancado. Los fols. 128-130, en blanco.

176. Algo más extensa. El fol. 135r sólo tiene tres líneas escritas; los 135-140, en blanco.

X. *Propositiones quibus sententia plurimorum Patrum Societatis continetur.*

Inc. (f. 141) I. Ad pietatis opera praesertim, quae ad iustificationem requiruntur, necessaria est gratia.

Des. (ib.) .. 6. ... sed etiam quia sic accipit quo operantem, quem, qui non consentit, non habet¹⁷⁷.

XI. *Propositiones quae in sententia Patrum Dominicorum pluribus Societatis Patres maxima probantur.*

Inc. (f. 143) Prima. Liberum hominis arbitrium nullam operationem naturalem elicere potest sine antecedenti Dei praedestinatione.

Des. (ib.) ... non habent illa causa, quae ex parte actus primi antecedenter necessaria sunt ad consentiendum divinae vocationi¹⁷⁸.

XII. *Causae propter quas sententiam de physica voluntatis praedeterminatione antecedente quamcumque liberam actionem actionem voluntatis, plurimi Societatis Iesu Doctores sibi sequentem non putant, nec modum loquendi probandum.*

Inc. (f. 145) Prima, quia in re gravissima, et ex qua magna pars Theologiae supernaturalis pendet, novam doctrinam praedeterminationis voce introducit...

Des (f. 146) ... Cum tamen communis consensus sit non modo sanctorum Patrum ac Theologorum, verum etiam omnium hominum, libertatem arbitrii etiam, cum agit, esse lumine naturae evidentem.

XIII. *Propositiones interrogandae.*

Inc (f. 147) Prima. An sit necessaria intrinseca Dei ac physica praedeterminatio, ut liberum hominis arbitrium.

Des. (ib.) .. si ... possit in sensu composito non operari aut aliter operari¹⁷⁹.

XIV. *Responsio Patrum Societati Iesu ad Propositiones primo loco propositas.*

Inc. (f. 149) Prima Propositio: An sit necessaria... Respondetur. Non est necessaria intrinseca Dei ac physica praedeterminatio...

Inc. (f. 150) ... aut in Conciliis aut in Patribus aut in antiquioribus scholasticis aut philosophis reperitur. Haec tamen ac reliqua omnia, quae vel adhuc diximus et scripsimus, vel dicemus et scribemus in posterum Sacrosanctae Romanae et Catholicae Ecclesiae, atque Smi. D. N. iudicio, ut aequum est, demisso subiciemus.

XV. *Responsio fratrum Praedicatorum ad propositas quaestiones.*

Inc (f. 151) Prima quaestio Utrum ante bonum usum liberi arbitrii quem ex innata libertate homo habilurus est...

177 El fol. 142, en blanco.

178 El fol. 144, en blanco.

179 El fol. 148, en blanco.

Des. (f. 151v) ... Octava questio. Utrum talis bonus usus praescitus sit ratio praedestinationis¹⁸⁰. Respondetur si cum talis bonus usus sit divinae praedestinationis effectus ipse ratio esse non potest.

XVI. Responsio Patrum Societatis Iesu ad Propositiones secundo loco propositas.

Inc. (f. 152) Prima propositio. Utrum ante bonum usum liberi arbitrii...

Des. (f. 153) ... Respondetur, talis bonus usus praescitus non est ratio praedestinationis. Haec tamen ac reliqua omnia quae vel adhuc diximus et scripsimus, vel dicemus et scribemus in posterum Sanctae Romanae ac Catholicae Ecclesiae atque Smi. D.N. iudicio, ut aequum est, demisse subicimus.

XVII. Sententia Patrum Praedicatorum de Responsione Patrum Societatis ad octo propositiones ab Illmo. et Rmo. Dno. Cardinali Madraccio propositas.

Inc. (f. 154) Circa primam. Fatemur ponendam esse in Deo praescientiam et praedestinationem ante bonum usum liberi arbitrii respectu actuum quibus homo ad iustificationem disponitur...

Des. (f. 154v) ... Quod demum dicunt de respectu illo gratiae efficacis ad liberum arbitrium, satis circa tertiam propositionem diximus. Quae circa quatuor alias quaestiones respondent, ut laeant, amplectimur¹⁸¹.

XVIII. Sententia Patrum Societatis de responsione Patrum Praedicatorum ad octo quaestiones ab ipsis Fratribus Praedicatoribus iussu Illmi ac Rmi. Dni. Card. Madructii nobis propositas.

Inc. (f. 156) Circa primam. Concedimus illum bonum usum liberi arbitrii hominem habere ex innata libertate gratuito auxilio excitata et mota efficaciter a Deo...

Des. (ib.) ... sed quia obiectum ponit, ne aliquid necessario connotatum ponatur sine respectu ad quod haec auxilia gratiae complete efficacia esse non possunt. Quae circa quatuor alias quaestiones respondent, omnino amplectimur¹⁸².

XIX. Petunt Dominicani ut respondeatur ad quaestionem de praedeterminatione divino. Responsio ad interrogationem de praedefinitione divina.

Inc. (f. 158) Si vox divinae praedefinitionis in quaestionibus nobis propositis pro divina praedestinatione accipiatur...

Des. (ib.) ... atque a sana doctrina esse prorsus alienam, ita de physica praedefinitione idem omnino existimamus.

2. Ad hanc ultimam responsionem. haec Dominicani.

Inc. (ib.) Cum vox praedefinitionis vel praedestinationis in propositis quaestionibus adiecta fuisset, eam respondentem huc addendum putavimus...

180. Así acaba. Con otra letra está lo que a continuación aparece en el texto.

181. El fol 155. en blanco.

182. Varios renglones tachados. En medio los títulos: «Petunt Dominicani. El fol 157. en blanco.

Des. (ib.) ... quam ostendemus quibus consentaneum ecclesie litteris, et Patribus, ac potissimum sanctis Augustino et D. Thome.

3. Replicare Dominicani.

Inc. (f. 158v) Cum debitus ordo poscat ut quae priori loco illis, ac Rmo. D. cardinali Madrutio examinanda proconsult ita definitur.

Des. (ib.) ... ut ex scriptis verbis Fratrum Praedicatorum Provinciae Castellae tum in prologo, tum versus finem Apologiae manifestissime deprehenditur.

4. Quae in Dominicanorum responsione animadvertenda.

Inc. (f. 159) Circa primam. Cum in Prima Parte non quaeretur de utilitate efficacis auxilii, ipsi in responsione addiderunt verba ista: Efficaciter tamen a Deo gratuito auxilio ad hoc est excitata et mota.

Des. (ib.) sed de modo efficaciae, an sit per praedeterminationem physicam rerum supernaturalium quam et ipsi auctores censuram potissimum controversiam appellat in responsione ad allegationes Litterae M et S.

5. Responsio ad tres propositiones in ultimo scripto propositas

Inc. (f. 159v) Ad primam: illam concedimus si nomine auxilii gratiae efficacis non intelligatur auxilium physicum praedeterminatum...

Des. (ib.) Constat tamen illud, ad quod in quantum efficax referitur, dependet ab actu liberi arbitrii.

XX. Propositiones disputandae a Dominicanis Ill. Card. Madrutio exhibitae, et ab ipso Ilmo, ad nos missae.

Inc. (f. 160) 1. Libera arbitrium ad actus quibus ad iustificationem discurrit, et in vitam aeternam pervenit, concurrat ex innata libertate.

Des. (ib.) Circa visum fuit expedire ut sensus et sententiae utriusque partis per mutuum congressum discutatur.

1. Ad tertiam.

Inc. (f. 161) Ad primam partem. Auxilia gratiae sufficientia proprie loquendo non solum a libero arbitrio habent quod effectum non sortiantur.

Des. (ib.) seu intelligente motum secundum se sumptum, sicut non repugnat cum dissenso coniungi ita nec inefficacem existere.

2. Interrogationes faciendae¹².

Inc. (ib.) Primo, quid addat gratia ut efficax...

Des. (f. 161v) ... ut liberum arbitrium consentiat nec primum vere est ille motus vincularis, siquidem cause efficax est primum vere motus.

XXI. Quaestiones proponendae Dominicanis.

Inc. (f. 162) Quaestio prima. An liberum hominis arbitrium ad omnem operationem moraliter bonam eliciendam indigeat antecedenti Dei praedeterminatione.

123. Se encuentra en la unidad baja del mismo fol. 161.

Des. (ib.) . . . Quaestio sexta. An Deus certa et Infallibil, scientia cognoscat omnia contingentia, non solum ea quae futura sunt, sed etiam quae futura essent, his aut illis positis conditionibus¹⁸⁴.

XXII. *Circa primam quaestionem. Propositiones in quibus convenimus.*

Inc. (f. 164) Datur auxilium praeveniens gratiae efficaci, per quod Deus facit...

Des. (f. 164v) ... seu intrinsecae tritioni secundum se sumptae scilicet, non repugnat cum dissentiri contingi, ita nec inefficacem existere.

XXIII. *Propositiones in quibus convenimus in tertia congregatione.*

Inc. (f. 165) Prima. Convenimus dari auxilium praeveniens gratiae efficaci, per quod Deus facit.

Des. (ib.) Octava. Motio gratiae efficaci est effectrix bonae voluntatis ac proinde ab eadem voluntate realiter distincta

XXIV. *Propositiones Patrum Praedicatorum quibus eorum sententia continetur.*

Inc. (f. 166) 1. Efficacia auxilii divinae gratiae ad actus supernaturalis movens non consistit in sola motione sc. tenente ex parte proponentis ubi dicitur

Des. (ib.) ... 5. Unde stante praedicta efficaci Dei motione applicat in sensu composito quod voluntas dissentiat, licet sent. per possit, si velit, dissentire.

XXV. *Responsio ad propositiones Patrum Praedicatorum tertio positas, n. 17¹⁸⁵.*

Inc. (f. 167) Ad primam partem primae propositionis. Ex propositionibus 3.^a et 6.^a in quibus convenimus, aperte constat efficaciam auxilii divinae gratiae non consistere in sola motione...

Des. (f. 167v) ... Ad quatuor in quibus praesciverat vulum ratum tali motione pulsantem praestaturam esse consensum.

XXVI. *Propositiones quibus in prima quaestione de efficacia divinae gratiae Patres Praedicatores a nostra sententia discrepare putamus.*

Inc. (f. 168) Prima. Efficacia auxilii praevenientis consistit in qualitate seu motione quae physice praedeterminat voluntatem ad consensum...

Des. (ib.) ... Quod tamen Deus ante omnem operum praevisionem omnibus illis voluit denegare, quibus illud reipsa non con fert¹⁸⁶. Has propositiones Patres Praedicatores affirmare existimamus; nos vero non esse affirmandas putamus.

184. Et. (al. 163, et. bianco.

185. Son las contenidas en el n.º anterior, XXIV, fol. 166.

186. Lo que sigue, con letras distintas.

XXVII. *[Jesuitica sententia]*.

Inc. (f. 189) Cum in proxime praecedenti congregatione omnium consensu constituta essent nonnulla quae circa efficaciam gratiae praeventivae opportunissima sunt... Propositiones quibus circa primum questionem de efficacia gratiae nostra sententia continetur...

Des. (f. 169v) ... sed per vitales illas inspirationes, et motiones voluntati congruas ut consentiat, et per gratiam compromittentem, modo supra explicato *.

XXVIII. *Responsio Patrum Praedicatorum.*

Inc. (f. 180) Negotio illo, quod fratres Praedicatorum Provinciae Castellae, catholicae doctrinae retinendae studio ac zelo commoti agebant in Hispania adversus multa contenta...

Des. (f. 182v) ... aliquid inquam detrimenti nocideret, cum multa artificioso adeo a fratribus in dies fieri certamus **.

XXIX. *Responsio Patrum Societatis.*

Inc. (f. 184) Optandum quidem erat ut tempus quod scribendis narrationibus et libellis non adeo utiliter insumimus et in disceptationibus de eligenda controversia potius in veritate indaganda

Des. (f. 187) ... et si quid minus clare hactenus diximus, quod non poteramus, iterum et saepius voce et scripto explicare, et ad rem citius veniamus, modo simul curramus ad veritatem investigandum ad gloriam et laudem Sancti Spiritus, qui est spiritus caritatis et pacis.

Códice del siglo XVII de 215 x 285 mm. Tiene un forro de pergamino, en cuyo lejuelo se lee: Torrecilla. De la potestad episcopal. Incompleto.

Proced.: Archivo. Biblioteca del Colegio de Granada (asi en el fol. 1). Procede, pues, del archivo del Colegio de San Pablo. De la misma procedencia es también el cód. Caja C-68, del que nos consta fueron papeles recogidos por el P. Esteban de Hojeda. Puede ser que éste tuviera la misma remota procedencia. Letra caligráfica de copista. al comienzo. Varias manos y letras.

Olm.: E-1 T-5 N-14.

En la revisión del 30 de mayo de 1912 se nos dice que tenía 181 hojas útiles, más 23 en blanco. Hoy, setiembre del 83, llega hasta el fol. 187; los folios en blanco los vamos anotando en sus lugares respectivos.

Al comienzo, tiene dos hojas, con letra posterior, con el título: *Index operum quae hic continentur*, que copiamos a continuación:

I. Summa Apudicuae Fratrum Praedicatorum in Provincia Hispaniae sacrae Theologiae Professorum, adversus quasdam assertiones Ludovici Molinae de Societate Iesu ..

187. Faltan los fols. 173-179, quizá por error del que numeró los fols., ya que en la otra numeración, la del margen izquierdo superior, continúa bien.

188. El fol 183, en blanco.

27. Allegationes Sanctorum et Doctorum quas afferunt Molina et sui ad probandum auxilium efficax prædeterminans voluntatem non dari. et responsio ad singula loca.

41. Lunds. et Romæ. Cardinalibus Congregationis Sancti Officii Inquisitionis.

43. In Dominici Bannes nonnullas propositiones quas in eius commentariis in Primum partem et in 2.2 Sancti Thomae notata sunt, censura.

82. Controversiæ inter Patres Dominicanos et Societatis Iesu. Conclusio huiusmodi est: An danda sit aliqua prædeterminatio Dei et motio physica adeo effectum determinans voluntatem nostram et illi exuti voluntas non dissentire possit nec eam abicere?

99. Rationes quas persuadent oportere ut a Smo. D. N. Gregorio XV postuletur ac fiat potestas edendi typis excussam materiam divine gratiæ.

102. Idem ac in l. 2.

113. Quid senserit Ludovicus de Molina in materia de auxiliis, quas inter PP. Dominicanos et Jesuitas controversantur.

124. An ad actus supernaturales efficiendos necessario ponenda sit in humana voluntate aliqua gratia adven ex se efficax ut eadem posita voluntas repugnare non possit, nec illam abicere.

131. Idem ac in præcedenti numero

141. Propositiones quibus sententia plurimorum Patrum Societatis cunctatur

143. Propositiones quas in sententia multorum Patrum Dominicanorum pluribus Societatis Patres minime probantur.

145. Cause propter quas sententiam de physica prædeterminatione Societatis Doctores sibi sequendam non putant, nec modum loquendi probandum.

147. Propositiones interrogandæ.

149. Responsa Patrum Societatis ad prædictas propositiones.

151. Responsio Fratrum Prædicatorum ad propositas questiones.

159. Sententia PP. Prædicatorum de responsione Patrum Societatis circa octo questiones.

165. Propositiones in quibus conveniunt et differunt Dominici et Jesuitæ.

166. Propositiones Patrum Prædicatorum quibus eorum sententia continetur.

167. Responsio ad eorum responsionem.

168. Propositiones quibus in prima questione de efficacia divine gratiæ PP. Prædicatorum a nostra sententia discrepare putamus.

169. Jesuitica sententia.

182. Responsio Patrum Prædicatorum.

184. Responsio Patrum Societatis.

188. [Desde aquí, faltan las cuestiones. Ignoramos su pérdida]. Questiones propositæ ab Ilmo. Madrugio ad fratres Prædicatorum et Patres Societatis.

201. Responsio Patrum Societatis

204. Responsio ad propositiones Patrum Prædicatorum

206. Responsio ad tria proposita ex P. Juanne Vincentia.

214. Epistola Lunds. et Romæ. Cardinalibus Congregationis Sancti Officii et Inquisitionis

233. Rationes pro libero arbitrio

242. Ex modo operandi intellectus et eius operationibus.

250. Utrum modo efficax qua Deus movet hominis voluntatem ad actus bonos ipse determinet et voluntas non possit resistere

259. De efficacia divine auxili.

261. De libero arbitrio

265. Controversia inter PP. Dominicanos et Jesuitas ad quatuor praecipua capita revocantur.
 270. De efficacia et inefficacia auctritatis.
 288. De discordia atque concordia liberi arbitrii.
 294. Memorial del Mtro. Nicolás Echarte, dominicano
 298. Censura in Mtrum Canum et varios auctores.
 318. Propositiones Domini Ruñez uolae dignae.
 237. [f. 3r] De libertate providentiae.
 343. An ad efficiendos actus supernaturales poeenda sil gratia la voluntate ob intrinseco efficax.
 352. Lectiones super praemium Metaphysicae et super Ibrum 12am.

Caja B-14

I. CRISTÓBAL DE BEAUMONT, arzobispo de París. *Mandato e Instrucción Pastoral*. Sobre la Autoridad de la Iglesia, la enseñanza de la Fe, la Administración de los Sacramentos, la sumisión debida a la Bula *Unigenitus*. Prohibiendo juntamente la lección de muchos escritos, etc.

1. [Preámbulo de la obra y motivos para publicarla.]

Inc. (p. 1) Cristóbal de Beaumont, por la misericordia divina... La Iglesia, mis carísimos hermanos, ni puede variar en su doctrina...

Des. (p. 2) ...y de caridad que tiene por término la salvación.

2. Primera parte.

I. Autoridad e independencia de la Iglesia en general sobre lo concerniente a las máximas espirituales.

Inc. (p. 8) § 1 Cuando os hablamos, mis carísimos hermanos, de la autoridad

Des. (p. 52) ...y de su libertad, en todo lo concerniente a los objetos de la Religión

II. Autoridad e independencia de la Iglesia, especialmente en la enseñanza de la fe.

Inc. (p. 53) § 1. Pero, ¿cuáles son estos objetos? Ya no podéis dejar de conocer

Des. (p. 62) ...y la contusión, la infidelidad, la rebeldía y el escándalo.

III. Autoridad e independencia de la Iglesia especialmente en la administración de Sacramentos.

Inc. (p. 62) § 1 Es cosa asombrosa, mis carísimos hermanos, que después de más de diez y siete siglos...

Des. (p. 87) ...y el uso que se debe hacer de ella en las circunstancias presentes. Fin de la primera parte.

3. Segunda parte. Consecuencias de la doctrina establecida hasta ahora y uso de ella en las presentes circunstancias.

I. Consecuencia primera. Sumisión a la Bula *Unigenitus*.

Inc. (p. 89) § 1. En primer lugar; que la Bula *Unigenitus* exige de los fieles una sumisión plena.

Des. (p. 112) ... la duda, los peligros ciertos y los naufragios inevitables

II. Consecuencia segunda. La rebeldía contra la Bula *Unigenitus* es pecado mortal.

Inc. (p. 113) § 1. De todo lo que hemos dicho hasta ahora...

Des. (p. 130) ... y por más máscaras que tome para ocultarse

III. Consecuencia tercera. Quien resiste a la Bula *Unigenitus* por sola su resistencia se hace indigno de la participación de los sacramentos.

Inc. (p. 120) § 1. Fuera de esa pertinaz adhesión a los errores de Jansenio y de Quesnel...

Des. (p. 158) ... y será nuestra presente Instrucción pastoral leída, publicada, y fijada en todo lugar donde fuera menester. Dado en Compiègne en 19 de septiembre del año de 1756 y por Nos publicamos. : Cristóbal, arzobispo de París.

II. Conformidad de doctrina entre la Instrucción Pastoral del señor Arzobispo de París, de 19 de septiembre de 1756, y la Carta de los veintitún Obispos al Rey en 1752, a la cual carta se habían adherido otros setenta y un obispos.

Inc. (p. 159) El Mandato e Instrucción Pastoral del señor Arzobispo de París de 19 de septiembre de 1756 presentan cuatro objetos principales: 1.º La potestad de la Iglesia en la enseñanza

Des. (p. 162) ... En la una y en la otra, es un deber, una obligación el negar los Sacramentos a los que son notoriamente retractsarios.

III. Conformidad de doctrina entre la Instrucción Pastoral del señor Arzobispo de París, y la respuesta del Papa de 16 de octubre de 1756 a los obispos de la última junta.

Inc. (p. 163) Esta conformidad es de la evidencia más convincente, y no hay cosa de mayor consuelo...

Des. (p. 167) Conclusión: Es, pues, la doctrina del señor Arzobispo en todos estos puntos importantes, no solamente la Doctrina de la Francia adoptada expresamente por más de ochenta obispos, como se ha visto antes, sino también es la Doctrina de la Santa Sede.

IV. Carta Pastoral II, del señor Arzobispo de París, escrita a todos los fieles de su Diócesis desde la Rochela en Perigord, provincia de Francia, en 18 de enero de 1758.

Inc. (p. 169) Cristóbal de Beaumont... El primer sentimiento de nuestro corazón al arribar al término de nuestro viaje se ordena a testificarnos, mis caros hermanos, nuestra caridad pastoral...

Des. (p. 173) ... y correr con fidelidad hacia aquel único fin que en esta vida es objeto de nuestra esperanza, y en la otra será el término y cumplimiento de ella. La paz y la gracia de Jesucristo sea con vosotros. Amén. Dado en La Rochela en 18 de enero de 1762. Signado: Cristóbal, Arzobispo de Paris.

Siglo XVIII. 300 x 205 mm. 2 hojas de guarda + 1 (título) + 1 (índice) + 173 págs. + 2 hojas de guarda. Autor: En la portada aparece: «Traducido todo de la lengua Francesa a la española Por el P. Fr. Thomas de Burgul, Lector de Theologia en el Convento [sic] de Capuchinos de Pamplona. Año de 1757». *Olim*: E-2 T-5 N-11.

En el índice aparecen otros documentos (sin señalar página) que no se encuentran en el código. Estos son: Breve de S. S. P. Benedicto XIV en respuesta a la Consulta de la Junta de el Clero Galicano. — Mandato del señor obispo de Orleans, imponiendo entredicho en una Parroquia de Orleans, por causa de un Decreto del Parlamento de Paris. — Otro Mandato del mismo obispo contra el Cura de dicha Parroquia por haber violado el primer Mandato. — Bula Unigenitus del Papa Clemente XI. — Bula segunda del mismo Papa: Pastorales (sic) officii contra los inobedientes a la Bula Unigenitus. — Mandato del Ilmo. Señor Arzobispo de Paris para pedir a Dios la prosperidad de las Armas del Rey de Francia. — Declaración del Rey de Francia Luis XV sobre la obediencia a la Bula Unigenitus, y administración de los sacramentos.

Caja B-16

Respuesta por la Compañía de Jesús al memorial que salió en nombre de la Universidad de Salamanca, y de las sagradas Religiones sancto Domingo y san Agustín impugnando las doctrinas nuevas, y deffendiendo el acuerdo jurado de seguir la doctrina de san Agustín, y conclusiones de sancto Thomas.

Inc. (I. 1) Un memorial ha salido a la luz, en que a sombras de dar autoridad y fuerza al juramento, que la universidad de Salamanca ha hecho de defender la doctrina de el Angelico doctor S. Thomas, desembaina vivos y rigurosos azeros contra la doctrina y doctores de la Compañía de Jesús, ensangrentándose tanto en la honra y crédito dellos...

2. Parte primera en que se responde a los agravios hechos a la Doctrina y Autores de la Compañía. Artículo primero. Las razones del justo sentimiento que tiene la Compañía y las que la obligan a la respuesta.

Inc. (f. 2) Parecerá a alguito que está la Compañía muy desocosa de pendencias, embrazando escudo...

Des. (f. 100v) ... puede aplicar a los émulos que tan en vano la hacen guerra el versillo. *Bella geel placuit nullus habitura triumphos.*

3. Parte segunda. Trátase la materia de el juramento que hizo el Claustro de Salamanca de seguir la doctrina de Sancto Thomas y los motivos que tuvo el Real Consejo para revocar el acuerdo de él.

Inc. (f. 102) l. El autor del Memorial entra diciendo en la prelación de él: *Llegamos a los pies del Consejo con grande confianza de vencer en esta causa...*

Des. (f. 191) ... seguros de que como han decretado la revocación de este juramento, últimamente decretaron que no se lleve a ejecución, y cumplimiente una acción que se opone tan claramente al precepto, e intención de la ley.

Siglo XVII. 310 x 220 mm. 191 fols. + 12 en blanco (5 + 7). El fol. 101, también en blanco. *Ofim:* E-I T-5 N-12. *Encuad.:* Pergamino.

Proced. Del Colegio de la Compañía de Jesús de Granada = Archivo.

Tiene numeración marginal: la primera parte 1-262; la segunda, 1-237.

Autor: En el margen del fol. 1 hay una indicación: *P. Jacome*, que puede expresar el poseedor, autor, etc. Pensamos, por un tiempo, podría referirse al P. Diego Ledesma (profesor de Teología, 1556-62 y Prefecto de estudios en el Colegio Romano, 1563-1573), pero tuvimos que desechar esta hipótesis porque murió el 10.11.1575 y este escrito, aunque sin datar, es posterior a esa fecha.

Caja B-28

Varia dubia circa definitiones Tridentinae Synodi suborta, soluta tamen per Congregationem Cardinalium ad eusmodi Tridentini Concilii dubia specialiter destinata.

1. Sess. liij. Decretum de canonicis scripturis (f. 1).

Inc. Dubitatur in quadam universitate, quae Societati Iesu curae commissa est, quo pacto intelligendum sit decretum illud, quo sacra Tridentina Synodus enumeratis libris sacris, sic statuit. Si quis libros ipsos integros cum omnibus partibus suis prout in Ecclesia catholica...

Des. (Ib.) ... integritatem ad tertiam regulam Ind. sub Pio IV editam.

2. Sess. 4. Decretum de editione et usu sacrorum librorum.
Inc. (f. 2) Cum Tridentinum concilium sess. 4. in decreto de editione et usu sacrorum librorum sub Anathematis poena prohibuit.
Des. (fb.) ... et ideo orationem debere petere absolutionem pro omnibus, si ea circumstet.
3. Sess. 5. Decretum de peccato originali § fin.
Inc. (f. 3) Cum Dimaneus proposuisset Congregationi expedire ut Constitutio Sixti IV circa disputationem de Beatæ Virginis Conceptione, alia constitutione...
Des. (fb.) ... Congregatio censuit super huius operis altercatione nullas litteras apostolicas esse promulgandas, et illas Sixti IV sufficere
4. Sess. V de reformatione, cap. primitum.
Inc. (f. 4) Cardinalis Borromeus petit declarationem infra scripti dubii: An admittendi ad officium legendi Sacram Scripturam in conventibus Regularium...
Des. (f. 17) ... ut iterum ad eum a Congregatione in eodem sensum scribatur.
5. Sess. V, c. 2 de Reformatione.
Inc. (f. 18) Praeres Sancti Francisci Provinciae del Casco petierunt declarari, an ipsi vigore suorum privilegiorum...
Des. (f. 18v) ... Congregatio censuit intelligi episcopum, non superiorem exemptum, nisi ecclesiae esset nullius Dioecesis.
6. Sess. VI de Reformatione, c. 1.
Inc. (f. 19) In hoc decreto agitur de residentia Praelatorum, quib...
Des. (fb.) ... et si eorum crasset contumacia, erunt ad Ordinaris ad Metropolitanum, a Metropolitana ad Papam referendi.
7. Sess. VI, c. 2 de Reformatione.
Inc. (f. 19r) Episcopus Aquilanensis dubitavit: An Rectores habentes Parochianos...
Des. (f. 24v) ... quod nec Synodus provincialis possit obligare ad residentiam aut immutare statum beneficiorum.
8. Sess. 6, cap. 3.
Inc. (f. 25) Licet alias in Congregatione esset resolutum quocumque exemptos et quorumcumque militiarum professores extra eorum loca etiam de licentia superiorum suorum...
Des. (f. 28) ... Die 26 Martii 1583 Congregatio curam Caroli Aret. Matib. censuit non comprehendi si in ea domo sub superiore regulariter vivunt.
9. Sess. 6, cap. 4.
Inc. (f. 28v) I. An c. 4. sess. 6. et cap. 6. sess. 25 procedant in capitulis exemptis tantum vel etiam in non exemptis...
Des. (f. 24v) ... et sicut etiam attestazione Jo. Andr. Card. et Bnific. postea referendum ad Sum.
10. Sess. 6, cap. V.
Inc. (f. 35) Congregatio Episcoporum censuit Congregationi Concilii: An legitimae essent penales episcopi Costaciarum prepositi
Des. (f. 38) Congregatio censuit posse accedere quem voluerit episcopus pro chrismate.

11. Sess. 7, cap. V.

Inc. (f. 38v) An decretum cap. V, sess. 7 sicut in principio loquitur de habitibus beneficiis...

Des. (ib.) ... An simplicia beneficia possint novis operibus ab episcopis gravari. Congregatio censuit, non posse.

12. Sess. 7, cap. 6.

Inc. (f. 39) Cum episcopus Zamorensis examinaret uniones ex c. 6, sess. 7 et c. 9, sess. 25...

Des. (ib.) ... Congregatio censuit ex decreto Concilii non posse.

13. Sess. 7, can. 1 et 3 de confirmatione.

Inc. (f. 39r) An Episcopo causa conferendi christum tantum...

Des. (ib.) ... Congregatio censuit posse.

14. Sess. 7, c. 17, et can. 4 tit. de baptismo.

Inc. (f. 40) Utrum baptizati a Calvinistis negantibus ipsum sacramentum et conferre gratiam, iustificare...

Des. (ib.) ... Est enim de solemnitate baptismi ut alius sit minister et alius sit patrinus.

15. Sess. 7, cap. 4.

Inc. (f. 40v) Joannes Belgat. petit declarari a Congregatione Concilii: 1.º An Concilium c. 4, sess. 7 comprehendat eum qui...

Des. (f. 41v) ... cum utrumque beneficium residentia requirat nec retineri possint ex c. 17, sess. 24.

16. Sess. 7, cap. 7 de Reformatione.

Inc. (f. 42) Prior prioratus S. Olyvae Monachorum Claustrum sancti Benedicti: E, monachus professus monasterii sancti Lucie...

Des. (f. 50) ... qui possidet nemus voluit adhibere temperamentum illud quoad ratam teneat vicarius, sed voluit teneri in totum solum vicarium.

17. Sess. 7, cap. 8, de reformatione.

Inc. (f. 50v) Generalis sancti Francisci de Paula petit declarationem infrascripti dubii: An appellatione ecclesiarum exemptarum, de quibus agit hic c. 8, sess. 7, veniant...

Des. (f. 55) ... An c. 8, sess. 7 de reformatione, loquens de quibuscumque ecclesiis exemptis quolibet anno per episcopum visitandis comprehendat et Regularium ecclesias. Congregatio censuit non comprehendere.

18. Sess. 7, cap. 9, de reformatione.

Inc. (f. 55v) An in Provincia, in qua episcoporum cupia haberi non potest...

Des. (ib.) ... et maior pars Theologorum qui consulti fuerint sic responderunt faciendum; et ita Pius V dispensavit.

19. Sess. 7, cap. 10, de reformatione.

Inc. (f. 56r) Pro Penitentiaro Sancti Petri An cap. 10, sess. 7 de Reformatione, quod est correctorium iuris communis, procedat...

Des. (f. 59) ... Ideo ad Papam, qui auctoritate dispensare, et dixit monendum promotum ut consulti sibi.

20. Sess. 7, cap. 11 de reformatione.
Inc. (f. 58v) An videntur litterae dimissoriae obtentae ab O. d. nario ..
Des (ib.) . etiam quod non habent legitimum causam expressam non vitiat ex dispositione d., c. 11, quia non procedit in litteris dimissoriae
21. Sess. 7, cap. 13 de reformatione.
Inc. (f. 60) Quaesivit a Congregatione Episcopus Ponnensis et Ardonsis, primo An approbatio facienda ab Episcopo etiam si consulto pertinet ad inferiores. .
Des (f. 62) . Ad primum, Congregatio censuit posse si beneficia post Concilium collata sunt. Ad secundum, debere.
22. Sess. 7, cap. 14 de reformatione.
Inc. (f. 62v) An r. 14, sess. 7 comprehendantur Regulares exempti intra claustra degentes.
Des (ib.) Congregatio censuit non comprehendere
23. Sess. 13 de reformatione, cap. primum.
Inc. (f. 63v) An liceat appellare a gravamine indebitae taxationis..
Des. (ib.) ...donec causam appellatam terminaverit iudex.
24. Sess. 13, de reformatione, cap. 3.
Inc. (f. 63v) No hallo pregunta^{III}.
Des. (ib.) . a quo si unquam reperiatur cassa fore et vana.
25. Sess. 13, cap. 4, de reformatione.
Inc. (f. 64) Generals Sancti Francisci de Paula petit declarationem..
Des. (ib.) . Congregatio respondit Praelatos istius Religionis cura non habeant nomen dignitatis, sed vocentur correctores, visitatores, etc non comprehendere verbis Concilii.
26. Sess. 14, de sacramento extremae unctionis.
Inc. (f. 64v) Quaesitum est apud Congregationem Marsicuriensis Episcopus quod quidam Rectores oppidorum eius dioecesis. .
Des. (ib.) . quod haec consuetudo introducta fuerit ob non residentium episcoporum in dicta ecclesia
27. Sess. 14 de reformatione, cap. primum.
 Congregatio censuit hoc decreto comprehendere etiam clericos obtinentes beneficia quibus sacer ordo annexus est. S. prohibens talem habuerit facultatem a qua non licet appellare nec arola (?) tam licet poenam hoc modo prohibita.
28. Sess. 14, cap. 2.
Inc. (f. 65v) Concilium Lateranense novissimum permittit Cardinales in ecclesiis suis habere episcopos titulares..
Des. (ib.) . sine expressa licentia Sedis Apostolicae nisi in illa dioecesi cui datur suffraganeus.

189. Al margen: No hallo pregunta «Congregatio censuit constitutio de contraria iudicis a quo recusantur acta, exhibere [sic] appellante partes iudicis ad quem fore appellatam absolvere et pronunciare acta et sententiam iudicis a quo unquam reperiatur cassos fore et vana».

29. Sess. 14, cap. 3.

Inc. (f. 88) Alphonsus Gomezius exposuit: Congregationi se examinatum fuisse.

Des. (ib.) .. et in hunc sensum scripsit ad archiepiscopum Hispalensem.

30. Sess. 14, cap. 4.

Inc. (f. 89v) Archiepiscyteri et Canonici quidam hancquam officiales Sanctae Inquisitionis...

Des. (ib.) .. forte privilegium exemptionis non nocet eius iurisdictioni omnino (?) exemplum libelli mittendum est illustrissimis Cardinales sanctae Inquisitionis.

31. Sess. 14, cap. 5 de reformatione.

Inc. (f. 67) Cap. 5, sess. 14 in fine decreto reservatorio.

Des. (f. 89v) .. An per verba Hospitalitatis hospitalitatem, servanda quae habentur c. 5, sess. 14 excludantur Abbas et Conventus Sancti Antonii Vremensis et aliorum similium Congregatio censuit excludi.

32. Sess. 14, cap. 6.

Inc. (f. 69) Vicarius Neapolitanus volens uti remedio c. 6, sess. 14 in quosdam beneficiatos sibi ignotos qui dicebantur non accedere in habitu

Des. (f. 89v) .. prima vice suspendere ad tempus eius voluntate et arbitrio.

33. Sess. 14, c. 7 de casibus resurvis.

Inc. (f. 70) Episcopus Valentinus petit declarari: An poenitentem in articulo mortis constitutum...

Des. (f. 71v) .. censuit non incidisse in irregularitatem quae contrahitur ex voluntario homicidio.

34. Sess. 14, cap. 8 de reformatione.

Inc. (f. 72) Presbyter alterius dioecesis plures menses commoratus...

Des. (f. 72v) .. adeo locum relinquere gramine, quare ad exemplum non tribuitur.

35. Sess. 14, cap. 9.

Inc. (f. 73) Cum ageretur in Congregatione de unione unius monasterii Celestiorum...

Des. (ib.) .. non dedit generalem licentiam, sed concessit in singulis casibus occurrentibus

36. Sess. 14, cap. 10.

Inc. (f. 73v) An praeter Papam, ordinarii collatores possint regularia beneficia in titulum Regularibus professis provideri...

Des. (ib.) .. cum decreto, quod infra annum habitum omnino suscipere et professionem emittere teneatur.

37. Sess. 14, c. 11.

Inc. (f. 74) Cum sacerdos eques sancti Stephani in concursu parochialis vacantis...

Des. (ib.) .. et Pius V in locis quae inopia presbyterorum saecularium ad curam parochialem idoneorum laborabant, concessit, ut Regularibus, etiam mendicantibus, (f. 74v) committerentur parochiales ad tempus, et ideo petendum esset a Sanctissimo.

38. Sess. 14, c. 12.

Inc. (f. 75) In regno Neapolis est ecclesia dirupta cum annuo redditoLocatorum 30.

Des. (f. 75v) . Congregatio censuit c. 12 intelligendum de Patronatus post Concilium adquirendis

39. Sess. 14, c. 13.

Inc. (f. 76) An Capitulum. cui ius instituendi ad beneficium simplex de iure Patronatus competit, competat et ius apponendi cõicta ad curandos oppositores...

Des. (f. 76v) ... Si vero de parochialibus agatur, servandam esse formam præscriptam c. 18, sess. 24.

40. Sess. 20, caput primum.

Inc. (f. 78v) Officiales archiepiscoporum et episcoporum regni Lusitanie

Des. (f. 80) ... Congregatio respondit debere episcopum permittere ut canonici percipere pecunias perseverarent, sicut hactenus consueverunt.

41. Sess. 21, c. 3 de reformatione.

Inc. (f. 80v) An obtineas illegitam parochiam teneatur promoveri...

Des. (f. 81) An clericus possit promoveri ad subdiaconatum et Diaconatum ad titulum ecclesie matrici eius ad non Presbyteratum nihil percipiat, Congregatio censuit posse.

42. Sess. 21, c. 3 de reformatione.

Inc. (f. 81v) An ordinarius possit cogere procuratores Capituli ad reddendum rationes distributorum...

Des. (ib.) .. Item censuit Congregatio .. et aliis beneficiis in cathedralibus vel collegiatis existentibus vel eis viculis.

43. Sess. 21, c. 4 de reformatione.

Inc. (f. 83) An quibusque in casibus ex decreto Concilii sess. 21, c. 4, episcopus novus parochias erigere possit .

Des. (ib.) .. Congregatio censuit omnes effici, dummodo tamen ab omnibus simul ecclesia sufficienter dotetur.

44. Sess. 21, c. 5 de reformatione.

Inc. (f. 82v) An episcopus possit unire parochiales in vicem

Des. (ib.) si ecclesia sit ei plene in se subiecta, aliquando ab episcopo duntaxat posse fieri.

45. Sess. 21, c. 6 de reformatione.

Inc. (f. 83) Congregatio censuit deputatum de quo hoc decretum .

Des. (ib.) .. Congregatio censuit non posse.

46. Sess. 21, c. 7 de reformatione.

Inc. (f. 83v) An dispositio huius c. 7 procedat in ecclesia non prorsus collapsa...

Des. (ib.) Item censuit Congregatio ruius et alia de talis ecclesiis de quibus hoc decretum, etiam arbitrio ordinarii in ecclesie utilitatem esse convertenda

47. Sess. 21, c. 8 de reformatione.

Inc. (f. 84) An hoc decretum habeat locum ubi viget regularis observantia...

Des. (ib.) ... etiamsi ipsa loca pia essent sub Regularium protectione.

48. Sess. 21, c. 9 de reformatione.

Inc. (f. 84v) An presbyter qui accedit ad recipiendus primitias frugum...

Des. (f. 89) ... Congregatio respondit non licere, sed id munus ad solum ordinarium, adhibitis duobus de capitulis secundum decretum c. 9 specialim.

49. Sess. 22, c. 6 Doctrina de sacrificio Missae.

Inc. (f. 89v) An episcopo praescribere volenti certa temporaria nempe dies dominicas et quartam et sextam feriam

Des. (ib.) ... respondit non obstare absolute doctrina Concilii, sed episcopum non posse dicta temporalia praescribere.

50. Sess. 22, caput unicum. De observandis et evitandis in celebratione Missae.

Inc. (f. 90) An sacerdotes Missas celebrantes possint offerria ante altaria facere, seu elemosynas vel oblationes.

Des. (f. 96v) ... 5. ut qui eisdem Missa audierint non liberentur ab obligatione accedendi diebus festis et praeccepti ad ecclesiam pro Missis audiendis praeter eos famulos et famulas tantum qui servitio domini sui vel facultas concedit, fuerint necessaria.

51. Sess. 22, cap. 3.

Inc. (f. 97) Dubitantur Dignitates Aurienses, an tertia pars suorum praebendarum in distributiones quotidianas...

Des. (f. 102v) Congregatio censuit nihil posseungi ad residendum poenis praescriptis in c. 12, sess. 24.

52. Sess. 22, cap. 4.

Inc. (f. 103) Episcopus Aquilanus declarari instat, An capellanum de iure Patronatus laicorum possit conferri et qui non est aetatis eius ul intra annum ad ordines promoveri possit...

Des. (f. 105) Congregatio censuit si in constitutionibus Religionis cavetur posse quolibet professore habere vocem in capitulo non prohiberi a Concilio quin eam habeat, etsi in sacris non sit, quia decretum Concilii, c. 4, sess. 22 non comprehendit Monasteria Regularium.

53. Sess. 22, c. 5.

Inc. (f. 106v) Cardinalis Vercelensis possidebat duas Abbacias habentes temporalem et spiritualem iurisdictionem ordinariam...

Des. (f. 106v) ... An appellatione ordinarii decreto Concilii c. 5, sess. 22, et c. 9, veniat etiam Generalis Ordinis. Congregatio censuit appellatione Ordinarii decreti, c. 5 et 9 venire tantum episcopos locorum.

54. Sess. 22, cap. 6.

Inc. (f. 107) Catharina de Mendoza ¹⁰¹.

¹⁰¹ Al margen (cortado por la encuadernación): usque ad hanc non facio/.

Des. (ib.) . An episcopus debeat cognoscere summarie et ex
 tradicialiter verum de commutationibus ultimarum [voluntaria-
 tum] ex c. 6, sess. 22, sed etiam de omnibus articulis eiusdem
 cause Congregatio censuit ita debere.

55. Sess. 23, cap. 7.

Inc. (f. 107v) Episcopus Zamorensis dubitat cum ipse procedit
 definitive ad aliquem actum vigore Concilii Tridentini

Des. (f. 108) . tamem dixit querendum primum a Signatario
 iustitie et a Datarlo hactenus observatum.

56. Sess. 22, cap. 8.

Inc. (f. 118v) Proses et consulas regius provincie Mediolanen-
 sis quaerebant An c. 8, sess. 22 excludens a visitatione episcopo-
 rum hospitalia quae sunt sub immediata protectione Regum.

Des. (f. 114) ... aut executoris deneganda; addendam tamen
 clausulam dummodo interea non sit alteri ius quaesitum.

57. Sess. 22, cap. 9.

Inc. (f. 119v) Cum episcopi viciniore amitterent visitationes.

Des. (f. 118) . . Ordinario ex cap. 9, sess. 22 Congregatio Con-
 cilio censuit teneri

58. Sess. 22, cap. 10.

Inc. (f. 118v) In oppido de Alva, Salamanticensis Diocesis, pro
 causis forum ecclesiasticum concernentibus tria Notarium of-
 ficia obtinere solent...

Des. (f. 119) . . Ad seculum extendi.

59. Sess. 22, cap. 11.

Inc. (f. 119v) Dubitatum fuit: An dispositio c. 11, sess. 22 pro-
 cedat in his qui usurpent honorem ecclesiasticum

Des. (f. 121) ... Congregatio die 23 Mali 1587.. censuit tenere

60. Sess. 23, cap. 3.

Inc. (f. 121v) Praesupposito quod Illud. et Revm Cardinales
 in suis titulis vera episcopalis...

Des. (ib.) . Congregatio censuit posse.

61. Sess. 23, cap. 4.

Inc. (f. 122v) ¹⁹¹ Deneganti episcopo Tolerantiae primam consu-
 ram conferre cuidam qui attingebat septimum

Des. (ib.) . . probet coram eodem vicario Urbis qualitates vi-
 tae suae et morum quales de iure requiruntur.

62. Sess. 23, cap. 5.

Inc. (f. 123) Episcopus Granatensis¹⁹² dubitabat An cum per
 Consuetum sess. 23, c. 5 ..

Des. (ib.) . et illae publicentur nomine suo proprio in eade-
 ms parrociis sibi subditis.

63. Sess. 23, cap. 6.

Inc. (f. 123v) Dubitatur: An clericus pubeae tonsurae qui in
 habitu incedit ..

Des. (f. 126v) . Congregatio censuit non gaudere.

191. El fol. 122v, en blanco.

192. Esto paroco lcerse Tinta corrida.

64. Sess. 23, c. 7.
Inc. (f. 147) Archidiaconus Urzensis [?] ab antiquo tempore in exanilibus ordinandorum.
Des. (ib.) .. nisi tamen eum dignitatis collatione examinatus et ordinatus fuerit, iuxta decretum Concilii c. 7, sess. 23
65. Sess. 23, c. 8.
Inc. (f. 147v) Praepositus Collegiatae ecclesiae S. Mirati, dioecesis Lucensis...
Des. (f. 150) .. et si ordinandus fuerit, absens poterit eius examen committi ordinario loci in quo ille degit.
66. Sess. 23, c. 8 de reformatione.
Inc. (f. 150v) An ex Regularibus ordinandis obligentur expressum licentiam habere
Des. (ib.) .. ut si ab eo nolint promoveri saltem dimissorius ab eo obtineant.
67. Sess. 23, c. 9.
Inc. (f. 151) Dabitavit Illmo. Urbini: An c. 9, sess. 23 habeat locum in inciendo in sacris ordinibus tantum vel etiam .
Des. (ib.) .. An episcopus sicut potest familiarem suum ordinare, ex c. 9, sess. 23 ita etiam possit ad alium ordinandum dimittere iuxta c. 7, sess. eadem. Congregatio censuit posse.
68. Sess. 23, c. 9.
Inc. (f. 151v) An episcopus sicut potest familiarem suum ordinare ex c. 9, sess. 23 ita etiam possit ad alium ordinandum dimittere .
Des. (f. 152) .. Congregatio censuit non dici satisfecisse, et illud verbum spiritum positum in decreto c. 9 esse idem quod *continenti*.
69. Sess. 23, c. 10.
Inc. (f. 152v) Statute consuetudine immemoriali Archidiaconi Gerundensis sede episcopali vacante administrare episcopatum Gerundensem in spiritualibus et temporalibus...
Des. (f. 156v) .. Cardinalis Farnesius ubiorms in commendam Abbatiae S. Zeni et Parvae in quibus habet iura episcopalia, dubitavit An posset dimissoria ad ordinationem concedere. Congregatio respondit non posse.
70. Sess. 23, c. 11.
Inc. (f. 157) Quererent cardines Portugalliae An per decretum Concilii c. 8, 11 et 12, 13 et 14 esset sublatum indultum apostolicum concessum religiosis Societatis Iesu dictae provinciae .
Des. (f. 158) .. non tamen in publicis ordinationibus, sed private et aliquibus potius minores ordines conferre.
71. Sess. 23, c. 12 de reformatione.
Inc. (f. 158v) An furiosus habens delicta intervalla ad subdiaconatus ordinem promotus
Des. (f. 159) .. dixit injungendum parci ut extulkeret edictum episcopi
72. Sess. 23, c. 13.
Inc. (f. 159v) An archidiaconus et alii qui obtinent prebendas diaconales.
Des. (ib) .. Congregatio censuit Consilium videri locutum de puris diaconis

73. Sess. 23, c. 14.

Inc. (f. 160) Episcopus Teretianus a Congregatione Concilii declarari postulavit...

Des. (f. 160v) ... Nihil reperio decessuro licet quedam sint annullata pag. 379.

74. Sess. 23, c. 15.

Inc. (f. 161) Abbas Monasterii Sanctae Mariae ordinis sancti Benedicti Calagurritanis dioecesis habere iurisdictionem quasi episcopalem...

Des. (f. 165) ut tamen Regularis debeat esse semel approbatus ab Ordinario, sicut eadem Bulla sic declarare ut vobis. Statuimus.

75. Sess. 23, c. 16.

Inc. (f. 165v) An sint denegandae litterae commendatitiae ab episcopo sacerdotibus...

Des. (f. 167) ... seu ab aliis quibus episcopus mandaverit, sui qui hanc facultatem a Sede Apostolica obtinuerunt.

76. Sess. 23, c. 17.

Inc. (f. 167v) An episcopus sua auctoritate ordinaria potuerit sibi subdito viro bigamo qui alias cum dualis virginibus...

Des. (f. 168) constitutos in dictis ordinibus exerceantur comprehendat etiam Regulares. Congregatio Concilii censuit comprehendere.

77. Sess. 23, c. 18.

Inc. (f. 168v) Conquerente Capitulo Ulisboensi quod episcopus locum Seminarium extra moenia civitatis...

Des. (f. 176v) ... ipsi clerici cogi ad solvendum ad rationem unius decimae donec beneficia applicata vacaverint Congregatio censuit non posse.

78. Sess. 24, cap. primum de reformatione matrimonii.

Inc. (f. 177) D. Nicolaus pluries testibus Luciae promisit immo per verba de praesenti asseruit se eam in uxorem accipere velle...

Des. (f. 198) ... vere baptizatos esse [los calvinistas] ut iterum baptizandi non sint etiam sub conditione nisi non sint baptizati.

79. Sess. 24, cap. 2 de reform. matr.

Inc. (f. 198v) Philippus Colonus Visollnam Blotam in sacramento confirmationis tenuit: qui postea oblitus confirmationis praedictae...

Des. (f. 203v) habeat hanc facultatem eamque personaliter exerceat, nec per vicariam.

80. Sess. 24, cap. 4 de reformatione matrimonii.

Inc. (f. 202) Ludovica Maurillae, matris impulsu cum Andreo sponsalia contraxit.

Des. (f. 204) Quum de missionem rursus daptitatem diligentissimo et consultis et canonis et theologiae, Congregatio confirmavit.

81. Sess. 24, c. 5 de reformatione Matrimonii.

Inc. (f. 204v) An qui se cognoverint carnaliter sine contractu et cogitatione matrimonii, postea volentes matrimonium contrahere

Des. (f. 205v) ... Congregatio censuit obstare, quia perpetua est prohibitio inter affines descendentes et ascendentes. Stephanus Colta, de affin. XI, de prohibitione matr., n. 11.

82. Sess. 24, c. 6 de reformatione matrimonii.

Inc. (f. 206) An ex clausula illa in qua vis dispensatione matrimoniali apponi solita.

Des. (ib.) ipso facto excommunicantur ex c. 6, sess. 24 de reform. Congregatio censuit esse.

83. Sess. 24, c. 7 de reformatione matrimonii.

Inc. (f. 206v) An matrimonium peregrinorum sit nullum ob collusionem eorum quae ..

Des. (ib.) proprius eorum Parochus ad contrahendum, is est in cuius parochia contrahentes habitant tempore quo contrahunt.

84. Sess. 24, c. 8 de reform. matrim.

Inc. (f. 207) An iudices saeculares possint inhibere iudicibus ecclesiasticis ne servant formam trium monitionum...

Des. (f. 207v) ... Congregatio censuit posse stante praesertim consuetudine ecclesiae.

85. Sess. 24, c. 9 de reform. matrimonii.

Inc. (f. 208) Dubitatum fuit. An statuta locorum quibus foeminae possidentes hereditatem prohibentur extra loca praedicta nubere...

Des. (ib.) ... Congregatio censuit non comprehendere, sed tantum dominos temporales et magistratus cuiuscumque gradus, conditionis, etc.

86. Sess. 24, c. 10 de reformatione.

Inc. (f. 208v) Congregatio censuit quocumque tempore posse matrimonia contrahi coram Parocho, sed nuptiarum sollemnitates, convivia, traditionem [sic: traductionem ?] ad domum et carnalem copulam quibusdam temporibus prohiberi.

87. Sess. 24, c. 2 de reformatione.

Inc. (f. 209) Episcopus Comensis (sic) vitam iudicem celebrare synodum diocesanam duabus de causis...

Des. (f. 215v) ... An fratres capellani Sancti Ioannis Hierosolimitani habentes curam animarum teneantur accedere ad synodum diocesanam. Congregatio Concilii censuit teneri.

88. Sess. 24, c. 3 de reformatione.

Inc. (f. 216) Dubitavit episcopus Astoriensis An teneretur suam visitationem concludere intra certum et determinatum tempus .

Des. (f. 219) . et modus corrigendo non excedit per doctrinam Archidiaconi, in « Quia plerique, de offic. ordin., in 6.

89. Sess. 24, c. 4 de reformatione.

Inc. (f. 219v) Abbas Sancti Maioris ecclesiae collegiatae Neapolitanae erat tempore immeritorum in quasi possessione deputandi concionatores...

Des. (f. 225) ... An possint pueri compelli ut accedant ad ecclesiam parochialem ad discendum doctrinam christianam. Congregatio censuit non posse.

90. Sess. 24, c. 6 de Reformatione.

Inc. (f. 225v) An dispositio Tridentini Concilii, c. 6, sess. 24 quod liceat episcopus in quibusque casibus occultis etiam Sedis Apostolicæ reservatis

Des. (f. 226) Congregatio censuit non posse, quia scriptura est deducta ad forum contentiosum etque sufficit sola deductio quæquid inde scribatur.

91. Sess. 24, c. 8 de Reformatione.

Inc. (f. 225v) Queritur si officii presbiterii etiam unitæ præbendæ vacatio contigat...

Des. (f. 224v) ... Congregatio die 18 Julii 1585 censuit dictam decretum in presenti casu non pertinere ad Regulares, præsertim obstantibus Constitutionibus Ordinis.

92. Sess. 24, c. 9 de reformatione.

Inc. (f. 235) Dubitatum fuit, An attendatur vicinitas ecclesiæ vel territorii ut episcopus vicinior beneficiis exempta visitare possit

Des. (f. 236) ... sæculares autem Gregorius XIV putavit, etiam unitas et dependentes a Regularibus quibus per sæculares inservi...

93. Sess. 24, c. 10 de reformatione.

Inc. (f. 236v) Consultit Auditor Camere Congregationem Concilii, An cura Episcopi servata tela iudiciaria¹²² sententiam diffinitivam contra delinquentes habeat solum

Des. (f. 237v) ... in casibus illis in quibus ante Concilium tanquam ordinarius uti poterat, eodem iure eademque potestate, Congregatio censuit non posse.

94. Sess. 24, c. 11 de reformatione.

Inc. (f. 238) Carolus Caietus, eques hierosolimitanus, supra parochum publice alapa percussit.

Des. (f. b) ... et sic intelligendum quando extra visitationem ordinis vult procedere.

95. Sess. 24, c. 12 de reformatione.

Inc. (f. 238v) Canonici et Capitulum ecclesiæ Patavine conqueſti sunt apud Congregationem Concilii, quod vicarius in annatione sacerdotum ordinum...

Des. (f. 267) Idem Congregatio censuit carere voce in capitulo iuxta decretum supra, sess. 22, c. 4 et quatenus eorum sentas patiatur non ante cogendos esse.

96. Sess. 24, c. 13 de Reformatione.

Inc. (f. 257v) Cum ecclesiæ cathedrali Octovensi essent tenuissimi redditus, petit episcopus ea unire Monasterium seu Abbatiam Sanctæ Mariæ de Setto nullius diocesis.

Des. (f. 269v) ... Congregatio censuit non potuisse episcopum ex Concilio huiusmodi unionem facere.

97. Sess. 24, c. 14 de Reformatione.

Inc. (f. 270) Delatum est ad Congregationem Concilii aliquos episcopos in collatione singulorum beneficiorum solere ex immemorable consuetudine ..

193. Un claro ex el textu.

Des. (f. 273) . Congregatio censuit non comprehendere neque decreto Concilii, neque supradicta Pii V Constitutione. Id tamen temporis quod quis in Seminario degit computandum esse in decernit.

98. Sess. 24, c. 15 de reformatione.

Inc. (f. 273v) In ecclesia Barchinonensi sunt 39 canonicatus redditus centum ducatorum, ex quibus subsidia et alia opera solvunt.

Des. (f. 276v) Congregatio censuit posse, secus si solae distributiones sint tenues. Tunc enim placuit Rescripto c. 2, sess. 24.

99. Sess. 24, c. 16 de Reformatione¹⁹⁴.

Inc. (f. 287) Capitulum Ecclesiae Panormitanae consulit congregationem Concilii .

Des. (f. 289v) . dum tamen praediti sint qualitatibus quas Concilium Tridentinum requirit. Ad secundum, censuit posse.

100. Sess. 24, c. 17 de reformatione.

Inc. (f. 281) Dubitatum fuit: An possidens duos canonicatus¹⁹⁵ pacifice et per longum tempus...

Des. (f. 287) . An capellaniae cathedralis ecclesiae quantum redditus in distributionibus quotidianis consistunt, personalem residentiam requirant. Congregatio censuit requirere.

101. Sess. 24, c. 18 de reformatione.

Inc. (f. 297v) Dubitatur: An ex pluribus quorum aliqui in ordine presbyteratus constituti sunt aliqui non sunt et omnes ad examinandum renuntiati fuerunt idonei...

Des. (f. 328v) . . Ad secundum respondit ex Concilio non teneri quando de collatione agitur, secus si de institutione secundum c. 13, sess. 7.

102. Sess. 24, c. 19 de reformatione.

Inc. (f. 329) An episcopo et capitulo canonicorum numerum absque tamen exportatione praebendarum augere a Concilio Tridentino prohibeatur .

Des. (f. 331) . . An talis consuetudo censuit sublata decreto Concilii c. 19, sess. 24. Congregatio censuit non esse sublata.

103. Sess. 24, c. 20 de Reformatione.

Inc. (f. 331v) Dubitatum fuit: An: c. 20, sess. 24, § Ad haec quo admittitur facultas inferioribus episcopo cognoscendi de causis criminalibus et matrimonialibus. Regulares comprehenduntur.

Des. (f. 340v) . . sed eam totam et integram episcopo Tullensi relinquendam esse.

104. Sess. 25, c. 2 de Regularibus.

Inc. (f. 340v) Generalis Ordinis Sancti Hieronymi Hispaniarum petit a Congregatione Concilii declarationem huius subit.

Des. (f. 341v) . . Congregatio censuit ita posse praevaleere quamdiu superioribus monasterium permissum fuerit.

194. Parece tachada esta consulta. En efecto: repite el texto a continuación.

195. Parece tachado en el original.

105. Sess. 25, c. 3 de Regularibus.

Inc. (f. 342) Cum Universitas Maloricensis conquesta esset apud Congregationem .

Des. (f. 343) Cum autem huiusmodi libertate ad proxima difficulter deinceps possint, referendum Sanctissimo qui probavit sententiam Congregationis confirmans augendum ruderum, si dos recipienda sit.

106. Sess. 25, c. 4 de Regularibus

Inc. (f. 343v) Praesupposita Bulla Martini V, qua lectores publici Universitatis Vleritensi^m cuiuscumque ordinis, gradus et conditionis subiacentur Rectori eiusdem Universitatis ita ut .

Des. (f. 344) ... nihil decretum esset, fuit dictum esse amplius deliberandum.

107. Sess. 25, c. 5 de Regularibus

Inc. (f. 34v) Cum esset ab episcopo translata monasteria a suo ad aliud monasterium...

Des. (f. 351v) censuit non incidisse, sed tamen consuevisse ut petat ingressus absolutionem ex abanti [sic] idque esse dicendum eius procuratori

108. Sess. 25, c. 6 de Regularibus.

Inc. (f. 352) Generalis Ordinis Sancti Hieronymi Hispaniarum petit a Congregatione declarationem infrascriptorum dubiorum. Primo: Cuius Constitutionibus Ordinum cautum sit .

Des. (f. 355) ... vicario suo vel secreto vel alio ipso assumpto vota singularum monialium ore tenus audire. Congregatio censuit posse.

109. Sess. 25, c. 7 de Regularibus.

Inc. (f. 355v) Cum monasterium esset recens erectum nullumque aliud in tota Provincia eiusdem Ordinis reperitur

Des. (f. 357) . sed si nulla sit huius aetatis, nullam aetatis minoris eligendam esse, sed postulandum esse apostolica [decentia].

110. Sess. 25, c. 8 de Regularibus.

Inc. (f. 357v) An convocare monasteria ad Congregationem faciendam de qua in 8, sess. 25 de Regularibus .

Des. (f. 358) .. quam Congregationis sententiam ad se relatum Sanctissimus probavit et executioni demandari iussit.

111. Sess. 25, c. 9 de Regularibus.

Inc. (f. 358v) Cum Hieronymensis Episcopus vellet iure ordinario visitare monasterium Sanctae Mariae de Valle Viridi

Des. (ib.) ... supplicavit Congregationem pro declaratione non nullorum dubiorum ad quae non est notatum quod responsum fuit.

112. Sess. 25, c. 10 de Regularibus.

Inc. (f. 359) Cardinalis Toletanus per litteras petit a Congregatione Concilii definiri quatenam ex pluribus interpretationibus...

Des. (f. 360) .. An possit episcopus prohibere ut ecclesia exempla veluti Hospitales Sancti Spiritus non conservet sanctissimum Christo Corpus. Congregatio censuit posse.

113. Sess. 25, c. 11 de Regularibus.

Inc. (f. 360v) Cum super Parochiali erecta esset domus monasterii monialium, dubitatum fuit: An posset Ordinarius...

Des. (f. 362v) ... In illis dumtaxat quae ad dictam curiam et sacramentorum administrationem pertinent et quod ab hoc decreto nullus censeatur exceptus

114. Sess. 25, c. 12 de Regularibus.

Inc. (f. 363) Doctor Nazarrus¹⁸⁷ editurus Manuale Confessorum, consulti Congregationem: An privilegio Regularium conceditur eis facultas.

Des. (f. 364) Itemque, An excommunicationes latae a Religione in ecclesiis episcopo subiectis sint publicandae mediante episcopo, Congregatio censuit ita debere.

115. Sess. 25, c. 13 de Regularibus.

Inc. (f. 364v) Orta controversia praecedentiae inter Capitulum Canonum et Priores, et Magistratus Civitatis

Des. (f. 366v) ... Religionis cui a Sede Apostolica sit indultum, ut quarum funeralium, non tenetur solvere episcopo, Congregatio censuit non comprehendere.

116. Sess. 25, c. 14 de Regularibus

Inc. (f. 367) An regularis extra claustra delinquens, remitti debeat ad superiorem.

Des. (f. 367v) ... At qui habitum abiicit, desertor est instituti sui. Mellius tamen poterit puniri ex Bulla contra apostatas.

117. Sess. 25, c. 15 de Regularibus.

Inc. (f. 368) An professio regularis emissa anno 1564 die prima Aprilis ante annum probationis expletum, ab eo qui tunc ignorat.

Des. (f. 371) ... An is qui ex voto Religionem ingreditur possit in ea valde extra annum ibidem expletum vel intra annum probationis professionem emittere suo decreto Tridentini Concilii, c. 15, sess. 25 de Regularibus. Congregatio Concilii respondit non posse.

118. Sess. 25, c. 16 de Regularibus.

Inc. (f. 371v) An quod disponitur c. 15, sess. 25 de renuntiatione et obligatione habeant locum etiam

Des. (f. 376) ... tunc compellendam monialem ad profitendum absque eo quod expectetur ut annus probationis elapsus sit.

119. Sess. 25, c. 17 de Regularibus.

Inc. (f. 376v) An quibus episcopus ex facultate et attributa explorare voluit voluntatem monialium antequam professionem emittant...

Des. (f. 377) ... neque puellae professionem emittant non explorata prius illius voluntate ab Ordinario ad praescriptum Concilii, c. 17, sess. 25 de Regularibus. Congregatio censuit posse.

120. Sess. 25, c. 18 de Regularibus.

Inc. (f. 377v) An mulieres quae poenitentes aut convertitae appellantur, de quibus.

187. Ms.: Nazarrus.

Des. (ib.) ... Nec in earum monasteriis possunt reponi amplius moniales aliorum monasteriorum quae sub clausura degunt correctiōnis causa nec amplius egredi ipsae possunt

121. Sess. 25, c. 19 de Regularibus.

Inc. (l. 378) An verba posita in hoc capite eorum superiore suos sint intelligenda...

Des. (f. 382) ... dummodo intra ipsum quinquentum reclamaverint idque legitime probaverint secundum quam formulam Congregatio decrevit litteras servandas esse.

122. Sess. 25, c. 20 de Regularibus.

Inc. (f. 382v) An omnia monasteria commendata habent eorum numerum professorum...

Des. (ib.) ... Congregatio Concilii censuit tale ius ita demum pertinere ad commendatarios si et monasterium non existant sub aliqua congregatione habente suos regulares superiores et Constitutio commendatarios non excludat.

123. Sess. 25, caput primum de Reformatione.

Inc. ff. 383) An c. Concilii 21, sess. 25 de Regularibus censuram praecipere debeat...

Des. (ib.) ... et quando Concilium vult praecipere utitur in sequentibus verbis tenetur.

124. Sess. 25, c. 2 de Reformatione.

Inc. (f. 383v) An constitutio Pa IV de professione fidei Doctorum...

Des. (ib.) An Regulares accepti ad praelaturam suorum ordinum teneantur emittere huiusmodi professionem ex Bulla Pa V. Congregatio respondit non teneri.

125. Sess. 25, c. 3 de Reformatione.

Inc. ff. 384) An cap. 3, sess. 25 Tridentini Concilii, vers. In casibus, procedat in pensionariis vigore litterarum Apostolicarum quibus inserta sunt illa verba

Des. (f. 388v) addidit Sanctissimus ratiōnem: quod hic est actus iurisdictionis contentiosae quae comprehenditur sub generali commissione

126. Sess. 25, c. 4 de Reformatione.

Inc. (f. 389) Cum Canonici Conchenses urgente c. 4, sess. 25 petent non anniversarium numerum in minus vel illorum loci commemorationem fieri...

Des. (f. 389v) ... iurata habeat etiam in obligationibus Missarum quae impositae sunt capellis ereclis in titulum cum certo numero Missarum.

127. Sess. 25, c. 5 de Reformatione.

Inc. (f. 390) An Episcopus pro una vice dispensare possit contra legem.

Des. (ib.) ... Congregatio respondit spectare ad episcopum providere ne capellanum posse fructus suos facere si per se ipsum non deservierit.

128. Sess. 25, c. 6 de Reformatione.

Inc. (f. 390v) Cum episcopus Astoriensis a tempore immemoriali consuevisset in visitatione adhibere duos adiunctos a capitulo, fuit dubitatum An huiusmodi consuetudo esset sublata...

Des. (f. 399r) ... contra quos non nisi cum adiunctis est procedendum iuxta decretum Concilii, sess. 25, c. 6. Die 3 Januarii 1589. Bust. Card. et Cus. Congregatio censuit posse.

129. Sess. 25, c. 7 de Reformatione.

Inc. (f. 400) An habens actu unam cathedralem etc., et regressum... seu accessum ad aliam cum dispensatione ut possit evenientem utramque per sex menses retinere et interim...

Des. (f. 402) ... et existimavit hunc canonicum ex accessu acquisito non confectis litteris diei de novo acquirere beneficium et non posse retinere utrumque, sed dandos aliquos menses (sic menses ?) ad dimitendum alterum.

130. Sess. 25, c. 8 de Reformatione.

Inc. (f. 402v) Cum episcopus Melitensis in visitatione compertisset Abbatem Fabium Sorianum Montis Leonis habere Hospitale Sancti Spiritus eiusdem Montis Leonis

Des. (f. 405) ... Utrum vero ei liceat de integro unire, an potius facultas unendi sibi a Gregorio felicis recordationis per privilegium concessa censeatur et ipsa supradictam regulam revocata, maturius deliberandum.

131. Sess. 25, c. 9 de Reformatione.

Inc. (f. 405v) An haec verba c. 9, sess. 25: «ex iure requisitus ostendatur», censuit Congregatio...

Des. (f. 407v) ... si vero concessum est a quatuor annis citra ab ordinario uti delegato Sedis Apostolicae diligenter esse cognoscendum.

132. Sess. 25, c. 10.

Inc. (f. 408) Ad verbum «Ordinarius loci cum consilio» Congregatio censuit...

Des. (ib.) Congregatio censuit resignationem posse cogitur, sed non resignatarium.

133. Sess. 25, c. 11.

Inc. (f. 408v) Congregatio censuit hoc loco comprehendere et alienationes sive locationes proprias itemque et emphyteusim perpetuam...

Des. (ib.) ... vel deputati ab eis iudicaverint factam in donum monasterii; dumtaxat autem curare debet ut quam prebuit fiat hoc iudicium.

134. Sess. 25, c. 13.

Inc. (f. 409) Congregatio censuit hoc decreto non comprehendere monasteria aedificata a quatuor annis...

Des. (ib.) ... 3.º schismaticum in coemeterio non esse sepeliendum. Denique, hoc decreto legata non comprehendere.

135. Sess. 25, c. 14.

Inc. (f. 409v) Congregatio censuit hoc decretum non procedere in simpliciter incontinentia...

Des. (ib.) ... Quaesitum est, An et quomodo clerici concubinari censeantur suspendi. Congregatio respondit ipso iure suspensus a divinis.

136. Sess. 25, c. 15.

Inc. (f. 410) *Ad filius illegitimus excludatur quominus possit obtinere beneficium*

Des. (f. 410v) ... sed si pater in utraque monstraverit, non posse.

137. Sess. 25, c. 16.

Inc. (f. 411) *Congregatio censuit hoc decretum non prohibere beneficium regulare curatum converti in simplicem constituto vicario perpetuo.*

Des. (ib.) ... 3.º non habere locum hoc decretum si uno surta sit effectum ante Concilii publicationem.

138. Sess. 25, c. 19.

Inc. (f. 411v) *Congregatio censuit hoc decretum intelligendum de duris solentibus et publicis, non autem de privatis.*

139. De delectu ciborum ieiunii et diebus festis.

Inc. (f. 412) *Congregatio censuit quantum ad hoc decretum, nihil invocandum in consuetudine hucusque tolerata.*

Des. (ib.) *An etiam ultra peccatum tollerari possit, Congregatio posse respondit.*

140. Sess. 25, tit. De indice librorum et catechismo et brevario (et missali).

Inc. (f. 412v) *Consulta fuit Congregatio. An privationis beneficiorum vel excommunicationis poena punition[is] essent utentes in Missa vel officio...*

Des. (f. 413) *... num hinc casu (?) gravissimo lethali peccato autem quantumvis puram in reliquis et virtutibus instructam contaminaret.*

141. De observandis et recipiendis decretis Concilii Tridentini.

Inc. (f. 413v) *Causae graviores committuntur in Rota et apponitur haec clausula*

Des. (ib.) *... An publicatio Concilii facta in Urbe liget episcopum Leodensensem ubi nec hodie per episcopum fuit publicatum Congregatio respondit ligare.*

Códice del siglo XVII. 265 x 200 mm. 3 - 413 + 7 fols. La foliación es continúa, aunque del fol. 91 en adelante los números son posteriores.

Exc. pergamino. *Fojuelo:* *Responsa Congr. Concil. Trident.* Escrito en la portada sobre el pergamino: *Responsa Congr. etc.* circa varia dubia.

Proc.: En guarda 2v: «Doiselo a mi hermano el Pe. Pedro del Castillo, religioso de la Compañía de Jesús. Dr. Gómez del Castillo. Aplicose a la librería del Colegio de la Compañía de Jesús del Colegio de Granada». En la guarda 3r: «Varia dubia circa definitiones Tridentinae Synodi suborta, soluta tamen per Congregationem Cardinalium ad eiusmodi Tridentini Concilii dubia specialiter destinata». Y prosigue: «Ut fidem tibi, lector, faciat liber hic scias me obtinuisse a secretario praedictae congregationis li-

ceras et instrumenta publica huiusce resolutiones continentia: inde transcripsi: inde et tu poteris petere testimonium quamlibet harum resolutionum contestaturum. Interim fidem praesentis libri iuramento in verbo sacerdotis obsigno me neque addidisse vel subtraxisse aliquid quod non acceperim a praememoratis litteris ex praedicto secretario acceptis. Granatae postridie Idus Septembris an. 1635. Dr. Andres Gómez del Castillo». Y, con distinta letra: «Hoc testimonium dedit praedictus dr. Andreas Gómez del Castillo, qui Romae immoratus transcripsit haec, dum legatione fungeret ad sanctissimum D.N. Paulum quintum nomine Illustrissimi ac Reverendissimi d.d. Petri Gonzalez de Mendoza, archiepiscopi Granatensis anno 1613».

Portada: un grabado con cáliz y forma (con crucifijo) orlado de ángeles. *Leyenda:* Bendito y loado sea el sanctissimo sacramento. (Francisco de Herrera fecit).

Caja B-29

[Documentos de Trento; y otro de D. Pedro Guerrero] ¹⁹⁸.

I. *Acta Concilii Tridentini ab eius reductione per Julium tertium, Pontificem maximum.*

1. *Bulla reductionis Generalis Concilii ad civitatem Tridentinam.* Cum monitione et requisitione praelatorum ad illius prosecutionem per S. D. N. Julium tertium, pontificem maximum ¹⁹⁹.

Inc. (f. 1) Julius episcopus, servus servorum Deo: ad futuram rei memoriam. Cum ad tollenda religionis nostrae dexdia quae in Germania longo tempore...

Des. (f. 1v) ... Datis Romae apud Sanctum Petrum, anno incarnationis dominicae millesimo quingentesimo quinquagesimo, decimo octavo calen. decembris, Pontificatus nostri anno primo. Ro. Amassaeus. Ma. card. Crescen[tius]. E. de saint Mar[sal].

2. *[Detrás de la Bula]* ²⁰⁰.

Inc. (f. 2) Anno a Nativitate Domini

Des. (13.) ...supradictae litterae lectae fuerunt alta et intelligibil voce... Registra apud Romulum secretarium.

198. Es el tercer códice que existe en la Biblioteca con Documentos de Trento. Los otros dos son: Caja B-4 y Caja B-5. La procedencia de todos es la misma: *Del Colegio de Granada [de la Compañía de Jesús]*.

199. *CT I = Concilium Tridentinum (Ed. Soc. Goerresiana)*, 7/1, 68.

200. *CT 7/1, 7s.*

3. *!Convocatoria del Concilio!*²⁰¹.

Inc. (f. 3) Julius Papa Tertius. Ad futuram rei memoriam. Superantibus diebus de venerabilium fratrum nostrorum S. R. Ecclesiae Cardinalium consilio.

Des. (ib.) . et ibi, adjuvante Domino, terminari deberet.

4. *!Nombramiento de Delegado!*²⁰².

Inc. (f. 3) Julius episcopus servus servorum Dei dilecto D. Jo. Marcello, tituli sancti Marcelli presbytero cardinali Crescencio nuncupato...

Des. (f. 4) ... anno Incarnationis dominicae... Pontificatus nostri anno secundo.

5. *Sessio Prima sacri Concilii Tridentini sub sanctis. D. N. Julio pp. ij*²⁰³.

Inc. (f. 5) Die veneris calen. Maii anno domini milles. quing. quinq. primo, sub sanctiss. D. N. Julio papa tertio, Pontificatus eius.

Des. (ib.) . legit infra scripta verba pro decreto ipsius sessionis videlicet.

6. *Decretum primum primae sessionis Tridentini sub Julio tertio*²⁰⁴.

Inc. (f. 9) Reverendissimi et Illustrissimi domini.

(f. 5v) Postea idem R. Archiepiscopus legit aliud decretulum sub his verbis: Secundum decretum eiusdem sessionis... .. Placeat.

Des. (ib.) Tom. Remus. et Illust. D. Legatus praefatus dixit alla voce haec verba, videlicet. Et haec Concilium ipsum reassumimus, et ad ulteriora procedendum esse declaramus.

7. *Nomina praelatorum qui affuerunt huic sessioni*²⁰⁵.8. *Sessio secunda post reassumptum concilium Tridentinum sub Julio pp. tertio*²⁰⁶.

Inc. (f. 6) Die martis prima mensis septembris fuit secunda sessio.

9. *!Discurso del Legato papal!*²⁰⁷.

Inc. (f. 6) Cum post restitutam hac synodum, Patres amplissimi, recens isque opportunum ac nobis...

Des. (f. 10) .. et usionum omnium spectatorem et iudicem esse affuturum, cui laus est et honor in saeculis saeculorum. Amen.

10. *Decretum recitatum in sessione secunda, habita prima die septembris Anno domini 1551*²⁰⁸.

Inc. (f. 11v) Sacrosancta oecumenica et generalis Tridentina Synodus in Spiritu Sancto legitime congregata etc.

201. CT 7/1. 9a.

202. CT 7/1. 11.

203. Cfr. CT 7/1. 33

204. CT 7/1. 33.

205. CT 7/1. 34 En la lista del código aparecen sólo diez y seis nombres.

206. Cfr. CT 7/1. 89.

207. CT 7/1. 89-93.

208. CT 7/1. 93, 49 — 94. 17.

Des. (ib.) ... corda hominum ad verae suae fidei agnitionem, et sanctae matris ecclesiae unitatem, ac recte vivendi normam reducere dignetur.

11. *Epistola Regis Francorum ad Patres conventus Tridentini*²⁰⁹.

Inc. (f. 11) Sanctissimis et observantissimis in primis in Christo patribus conventus Tridentini. Henricus divino beneficio.

Des. (f. 11v) ... dignitatis vestrae. Valet. Ex Villa regia quam Fontis bellae aquae dicitur ante diem idus augusti 1551. Henricus. Dulhier

12. *Protestatio Patrum Concilii antequam legerentur litterae et protestatio Regis Galliae*²¹⁰.

Inc. (f. 12) Sacrosancta generalis oecumenica Tridentina Synodus etc. Interpretandi verba litterarum christianissimi Regis, ubi illam conventum appellat.

Des. (ib.) .. sine aliquo apertus praedictio

13. *Propositio protestatoria quam Henricus, Francorum Rex, fieri et recitari mandavit...*²¹¹.

Inc. (f. 12) Huc sunt, sanctissimi Patres, quae post susceptam primum atri Parmensis patrocinium

Des. (f. 14) .. ut simul agerent, et innocentiae suae conscientia, et recordatione officiorum suorum. Henricus. Dulhier.

14. [*Respuesta de os Padres del Concilio*]²¹².

Inc. (f. 14v) Lectis coram synodo Regis Galliae scriptis sequens responsum praebuerunt Patres nuntio: Sacrosancta et generalis synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, intendens consulto et mature ac causae cognitione adhibita...

Des. (ib) .. an sine suis notariis subscriptione, alias protestatur de nullitate.

15. *Nomina Patrum qui fuerunt in hac sessione septembris*²¹³.

Inc. (f. 14v) Imprimis antedicti Legatus et nuntii

Des (ib) .. Episcopus Viennensis, orator Regis Romae.

16. *Tertia sessio. Decretum de sanctissimo Eucharistiae sacramento publicatum in tertia sessione Tridentina sub Julio pp. tertio, die undecima octobris 1551*²¹⁴.

Inc. (f. 15) Sacrosancta oecumenica et generalis Tridentina Synodus

Des. (f. 13) Can. 11... eo ipso excommunicatus existat.

209 CT 7/1, 100s.

210 CT 7/1, 100.

211. CT 7/1, 101-104.

212. CT 7/1, 104, 13-25.

213. Cfr. CT 7/1, 104s.

214. CT 7/1, 209-204, 20.

17. *Decretum super reformatione publicatum in sessione habita XI die octobris 1551*²¹⁵.

Inc. (f. 18v) Eadem sancta Tridentina synodus .

Des. (f. 19v) Octavus canon... referantur ac per ipsum terminentur.

18. *Decretum prorogationis [...] eucharistiae, et salviconducti protestantibus dandi, publicatum in sessione 3.^a XI die octobris 1551*²¹⁶.

Inc. (f. 20) Eadem sancta synodus errores omnes .

Des. (f. 20r) . ac haeresim sapientia fuerint.

19. *Mandatum Marquionis brandenburgensis ab oratoribus suis exhibitum in sessione concilii Tridentini habita XI octobris 1551*²¹⁷.

Inc. (f. 21) Nos, Joachimus, Dei gratia Marquo brandenburgensis, sancti Romani imperii, archicamerarius.

Des. (f. 21v) ... et omnia que possimus meliori modo, iure, et via. Dat. Coloniae ad Suerum prima die augusti Anno salutis 1551. Joachimus elector. Manu propria

20. *Oratio habita ab oratore electoris Brandenburgensis in praesentatione sui mandati in sessione celebrata 11.^a octobris 1551*²¹⁸.

Inc. (f. 22) Rēmi et Illm. Cardinales sanctissimi Dni. nostri Julii divina providencia pape tertii Legati...

Des. (f. 23v) . Reliquum est ut Illustrissimum principem electorem, inque cum collega, Rēmi, et Illm. dominationibus vestris commendem. Dixi

21. *Responsio sanctae synodi ad oratores electoris brandenburgensis in praesentatione mandati facta in sessione habita XI octobris 1551*²¹⁹.

Inc. (f. 22v) Dicere non potest, optatissimi viri,

Des. (f. 23) et mandatum per vos exhibitum, quantum de iure debet, admittit.

22. *Sacrosancta Tridentina Synodi ad scripta christianissimi Francorum Regis responsio*²²⁰.

Inc. (f. 23) Cum ex proxima sessione maximam haec sancta Synodus laetitiam voluptatemque cepisset...

Des. (f. 25v) quae et Regi gloriosae, et christianae reipublicae futura sunt salutaria.

215. CT 7/1, 204ss.

216. CT 7/1, 207s.

217. CT 7/1, 197s.

218. CT 7/1, 198s.

219. CT 7/1, 199s.

220. CT 7/1, 206-211.

23. *Nomina praelatorum et oratorum et doctorum qui affuerunt in sessione quae habita fuit XI octobris*²²¹.

Inc. (f. 26) Edmus D. Marcellus tituli sancti Marcelli.

Des. (f. 27) . frater Iouannes de Ortega, eiusdem ordinis [minorum], hispanus.

24. *Quarta sessio. Doctrina de sacramentis poenitentiae et extremae unctionis publicata in sessione Tridenti celebrata die vigesima quinta nobembris anno 1551*²²².

Inc. (f. 37v) Sacrosancta et generalis Tridentina synodus...

Des. (f. 38) .. et asserentes contrarium perpetuo damnat et anathematizat.

25. *Canones de sacramentis poenitentiae et extremae unctionis publicati in sessione habita 25. nobembris Anno Domini 1551*²²³.

Inc. (f. 38v) Canon primus sacramenti poenitentiae. Si quis dixerit in catholica ecclesia...

Des. (f. 40v) .. poena temporalis plerumque exolvenda tenent. Anathema sit

26. *Canones de sacramento extremae unctionis*²²⁴.

Inc. (f. 41) Canon primus. Si quis dixerit extremam unctionem...

Des. (ib.) .. ob idque propterea extremae unctionis ministrum non esse solum sacerdotem, Anathema sit.

27. *Decretum de reformatione*²²⁵.

Inc. (f. 41v) Prohemium. Cum proprium episcoporum munus sit...

Des. (f. 48v) . et proseguendum esse materiam reformationis.

28. *Nomina Patrum qui adfuerunt in hac sessione celebrata 25. die mensis nobembris anni 1551*²²⁶.

Inc. (f. 47) Edmus. et Ilamus. Dns. cardinalis Crescentius...

Des. (f. 48) Angelus Masarchus, secretarius Concilii. ... Iouannes Baptista Castellus. promotor concilii. Ludovicus Firmianus, magister ceremoniarum²²⁷.

29. *Quinta sessio. Decretum quintae sessionis concilii Tridentini sub Iulio papa tertio. Publicatum die vigesima quinta mensis Ianuarii. Anno 1552*²²⁸.

Inc. (f. 49) Cum ex eo quod proximis sessionibus decretum fuit, Sancta haec et universalis .

221. CT 7/1, 212. 17 — 214. 5.

222. CT 7/1, 343-357. Las palabras *Quarta sessio* están escritas con letra distinta.

223. CT 7/1, 357ss.

224. CT 7/1, 358, 10-30.

225. CT 7/1, 359-363, 33.

226. CT 7/1, 364-368, 32.

227. No figura Nicolás Drel, notario. Y el último nombre: Ludovicus Firmianus ... parece añadido después, con la misma letra.

228. CT 7/1, 403s.

Des. (f. 48v) ... et prosequendum esse materiam reformationis.

30. *Salvus conductus*²²⁹.

Inc. (f. 50) Sacrosancta oecumenica et generalis Tridentina synodus.

Des. (f. 52v) aut quavis in hac parte contradictione

31. *Nomina Patrum qui adfuerunt in hac sessione celebrata 25 die ianuarii 1552*²³⁰.

Inc. (f. 52v) Imprintis antedicti legatus et nuntii... et etiam omnes Archiepiscopi et episcopi praeter Episcopum Castellensis. Et ultra hos, etiam fuerunt.

Des. (ib.) . Montis Palaei, Silonsis vel Agamerlorum.

32. *Scripta sessio. Decretum suspensionis aut prorogationis concilii Tridentini, publicatum vigesima octava die mensis Aprilis. Anno 1552*²³¹.

Inc. (l. 53) Sacrosancta, oecumenica synodus Tridentina.

Des. (f. 54) . Nuntii nucleus statuta et decreta.

33. *Nomina Patrum qui fuerunt in publicatione decreti prorogationis aut suspensionis concilii*²³².

Inc. (f. 54v) Rmi. Nunti Apostolice praefati praesidentes Illm. et Rvdms. D. Christophorus Madrutius...

Des. (f. 55v) . Iardevicus Pirmanus, magister ceremoniarum.

34. *Propositio protestatoria aliquorum Patrum repugnantium decreto suspensionis*²³³.

Inc. (f. 56) Cum hoc sacrum oecumenicum Concilium ante tot annos a toto christiano orbe desideratum, tantis laboribus procuratum...

Des. (f. 57v) indeque ipse vel alii nobis unum vel plura authentica instrumenta exhibent.

Subscripserunt huic propositioni aut attestationi Patres sequentes in hunc modum. Salvator, archiepiscopus Turritanus. Ioannes, episcopus Lancianensis. Michael, ep. Ethnensis. Petrus, ep. Astoricensis. Alvarus, ep. Pamplonenst. Ioannes, ep. Castellmaris. Franciscus, ep. Pacensis. Alvarus, ep. Venusinus. Joannes, ep. Tudensis. Martinus, ep. Guadixiensis. Petrus, ep. Civitatensis.

35. *Supplicatio Theologorum ducis Wirtenbergensis, et Reipublicae Argentoralensis*²³⁴.

229. CT 7/1, 494ss.

230. Cfr. CT 7/1, 496-498, 22. La lista del código está abreviada. Dice: Los antedichos legados, nuncios... y todos los arzobispos y obispos, excepto el obispo de Castellamaris. Y a éstos hay que añadir... (y prosigue la lista de nombres que no estaban en la sesión anterior).

231. CT 7/1, 520s.

232. CT 7/1, 552ss.

233. CT 7/1, 530, 28 - 531, 30. Los nombres de los que suscribían en: CT 7/2, 688, 24-32, aunque no coincide con la lista del código, que es más breve.

234. CT 7/3, 622s.

Inc. (f. 58) Illmi. et observantissimi Dombi Caesareae Maestatis oratores dignissimi. Cum multi optimi viri vestram insignem humanitatem...

Des. (f. 59) ... studiosissimi et observantissimi Theologi Wirtembergenses: Joannes Brentius, doctor. Jacobus Beurlin, doctor. Jacobus Herbrandt, doctor. Republicae Argentoratensis: Joannes Marbachius, doctor. Christophorus Soelius, doctor.

36. *Supplicatio oratorum ducis Wirtembergensis qui Tridentum secunda vice sunt missi, in primo suo accessu ad oratores Caesaris.*

Inc. (f. 59v) Sacrae Caesareae Magestatis domini nostri clementissimi. Illmi. atque amplissimi commissarii atque oratores, Domini gratiosissimi. Illmus. princeps ac dñus. dñus., Christophorus dux Wirtembergensis, ac Hierensis, comes Montis Belligordi...

Des. (f. 60v) ... fiat resolutio ac relevatio.

37. *Synodi Tridentinae protestatio in congregatione generali 24. die Januarii 1552, antequam protestantes audirentur, facta*²³⁵.

Inc. (f. 61) Haec sacrosancta synodus etc. quae pacem et unionem Ecclesiae omnibus modis exoptat, et Christum Dominum ac redemptorem nostrum, qui omnes homines salvos fieri vult...

Des. (f. 61v) ... et en tendat. ut pax et concordia, quaecumque ratione licita tamen et congruente in ecclesia reducatur.

38. *Grammina ducis Wirtembergensis per suos oratores exposita in generali Patrum congregatione 24. die Januarii 1552*²³⁶.

Inc. (f. 61v) Illmus. Princeps ac Dominus Dominus Christophorus, dux Wirtembergensis etc. Dominus noster clementissimus certo ordinavit ad Tridentum quosdam e theologis suis qui oblatam confessionem autoritate sacrae Scripturae...

Des. (f. 62v) ... et incolumitatem ac tranquillitatem verae, sanctae, apostolicae ecclesiae iuvare posset.

39. *Oratio oratoris ducis Saxoniae habita in congregatione die 24 Januarii ad oratores concilii oecumenici generalis Tridentini.*

Inc. (f. 62v) Generosissimus et illmus. Princeps Mauritius, dux Saxoniae et Princeps elector etc. Nos ad vos tanquam Caesareae Magestatis oratores cum literis credensiae quas hic vobis...

Des. (f. 67) ... cuius ipsi ob singularem suum erga Ecclesiam Dei affectum memores estote.

40. *Oratio habita ab oratoribus Ducis Mauriti in generali Patrum congregatione die 24 Januarii. Anno 1552*²³⁷.

Inc. (f. 67v) Quod bonum, felix, faustumque sit christianae reipublicae, Rmi. et Amplissimi quarumcumque dignitatum, ordinis et status viri, Patres et Domini debita reverentia observandi, illmus. Princeps Mauritius

235. Cf. CT 7/1, 466, teniendo en cuenta las notas ' y '.

236. CT 7/1, 468a

237. CT 7/1, 471-474.

Des. (f. 71v) ... eadem in scriptis offerimus cum coplis earum constitutionum. quarum mentionem perorando fecimus. LXXI.

41. *Doctrina de sacrificio Missae examinanda per Patres, nondum definita, quia antequam diffiniretur prorogatum fuit concilium*²³⁸.

Inc. (f. 72) In Missa veram et proprium esse sacrificium a Christo Domino institutum. Caput primum. Ut semper in ecclesia Dei creditum est: per Veteris Legis abrogationem.

Des. (f. 78) ... ac ipse etiam cum populo suo conjunctionem representet.

42. *Canones de sacrificio Missae examinandi per Patres*²³⁹.

Inc. (f. 78) Primum. Si quis dixerit in Missa non esse sacrificium: nec oblationem pro peccatis

Des. (f. 78v) quum fuerit a Christo celebrata, Anathema sit. [de' can. 13].

43. *Doctrina de sacramento Ordinis examinanda per Patres, nondum definita quia antequam diffiniretur fuit prorogatum concilium*²⁴⁰.

Inc. (f. 79) De necessitate institutionis sacramenti ordinis. Caput primum. De sacramenti ordinis. Illud ante omnia sancta synodus docet...

Des. (f. 83) ... et rituales, iuxta hos qui deinde sequuntur canones perpetuo anathematizant et damnant.

44. *Canones de sacramento Ordinis examinandi per Patres*²⁴¹.

Inc. (f. 83v) Primum. Si quis dixerit Ordinem non esse verum et proprium sacramentum.

Des. (ib.) ... si quis non habere ius ordinandi, vel id etiam presbyteris competere, Anathema sit.

45. *Sequuntur nomina Patrum qui affuerunt in concilio Tridentino sub Julio papa tertio*²⁴².

Inc. (f. 24) Rmus. et Illms. Marcellus, huius sancti Marcelli S. E. R. cardinalis Crescentius, legatus concilio et primus...

Des. (f. 24v) Ludovicus Firmianus, magister caeremoniarum, Italus.

46. *Sequuntur nomina doctorum qui affuerunt in concilio Tridentino sub Julio Papa tertio*²⁴³.

Inc. (f. 86) Missi a Summo Pontifice: Jacobus Lainez, ordinis congregationis Iesu, hispanus. Alphonsus Salmerón, eiusdem ordinis, abbas clerici, Hispanus...

Des. (f. 86v) ... fr. Franciscus de Villalba, ord. Sti. Hieronymi, cum Archiep. Gratienensi, hispanus²⁴⁴.

238. Cf. 7/1, 475-483.

239. Cf. 7/1, 480, 10-45.

240. Cf. 7/1, 483-489.

241. Cf. 7/1, 480, 48 — 481, 17.

242. Cf. 7/1, 537-66.

243. Cf. Cf. 7/1, 539, 22 — 541, 5.

244. Afadido, de mano de D. Pedro Guerrero: fr. Joannes Antonius, et magister Ordinis S. Francisci conventualiuro, lector bononiensis, Italus.

47. *Oratio facta ab oratore Regis francorum coram sacri Imperii ordinibus die 3 Junii 1552*²⁴⁵.

Inc. (f. 87) Neminem vestrum, potentissimi, illustrissimi et amplissimi principes, alicque S.R. Imperii ordines, ignorare arbitror, tantam multo ante quam francorum nomen innotuisset...

Des. (f. 89v) ...Haec proposita sunt a nobis nomine Regis christianissimi, Rm. et Illm. sacri Imperii ordinibus et principibus praesentibus, et absentium legatis die iii Junii 1552. Ioannes Frax [Ioannes Moustier de Proissac], episcopus Baionensis.

48. *Epistola eiusdem oratoris cancellario Rm. Dni. Archiepiscopi Moguntini*²⁴⁶.

Inc. (f. 90) Vir clarissime, Puto me heri amice, fraterne, et ut christianum hominem decet..

Des. (9b) ... si quid mihi sine communi omnium germanorum perfidias non accidere possit. Vale. Tuus Ioa. Frax episcopus Baionensis. Clarissimo viro Rm. Dni. archiep. Moguntini Cancellario.

49. *Copia litterarum Philippi Melun. ex germanico in latinum versarum*²⁴⁷.

Inc. (f. 90v) Ad electorem Saxoniae Ducem Mauritium. Etia arcana principum negotia neque sciam, neque admodum scire unquam desiderarim...

Des. (f. 92) ... qui gladii ictu confossus Interit, et Arselbertus Lothoringus: dux tormento bellico occisus Philippus Melan- ton²⁴⁸.

II. *Utrum Evangelium dixi Joannis auctoritate praestet aliis tribus?*²⁴⁹.

Inc. (f. 98) Casus positio. Quidam vir doctus in sermone habito cathedrali Toletanae pro examine ad canonicatum et prebendam quam dicunt magistralem eiusdem cathedralis dixit et asseruit beati Joannis Evangelium praestare auctoritate aliis tribus, esto omnia quatuor sint aequae necessariae et infallibilis veritatis. Super quo dicto et assertionem rogatus, fero meam sententiam...

Des. (f. 114v) ... Hugo de S. Victore in Summa Sententiarum, tractatu 1.º, c. 8 ait, et est notandum, quod Filius aequalis est Patri secundum substantiam, non secundum proprietatem qua distinguitur a Patre. In eo enim quod Filius est unus Deus cum Patre, una natura, una substantia, aequalis est Patri; sed secundum quod est de Patre est genitus [asi acaba la página y el código].

245. Existe otra copia, como vimos, en Caja B-5, fols. 251-253v.

246. Véase Caja B-5, fol. 254.

247. Véase Caja B-5, fols. 254v-258.

248. Los fols. 93-97 están en blanco.

249. La letra de las notas marginales parece de D. Pedro Guerrero. A partir del fol. 112, escribe Fonseca, con amplias anotaciones marginales de mano de Guerrero.

Siglo XVI (excepto el *Index rerum quae continentur in hoc tomo praeter Acta*, escrito en la guarda posterior, que es del tardío XVIII).

Enquad. pergamino. *Tefuelo*: no tiene. Falta el pergamino, roto, en ese sitio.

Proced.: Del Colegio de Granada [de la Compañía de Jesús]. 270 x 190 mm. 114 folios.

Nota. Los libros y escritos del arzobispo D. Pedro Guerrero fueron donados por éste a su sobrino homónimo (Véase: DR. JUAN MARTÍNEZ RUIZ, *Don cartas desde Trento y Catálogo de la Biblioteca de Don Pedro Guerrero, Arzobispo de Granada: ArchTeolGran* 31 (1968) 235, 266s). Cómo pasaran después al Colegio de San Pablo es cosa que desconocemos. D. Pedro fue el fundador y gran bienhector del Colegio.

Caja B-31

[Escritos de Francisco de Toledo, S.I., sobre Sgda. Escritura] ²⁵⁰.

1. *Certesitas* 4 [23s].

Inc. (f. 1) Dixit Lamech uxoris suis: Audite vocem meam, uxores Lamech

cap. 1 (f. 1) An Lamech occideret Cain.

cap. 2 (f. 1v) An Lamech occiderit aliquem.

cap. 3 (f. 2) Ex praedictis excluduntur expositiones Rabbinorum

cap. 4 (f. 2v) Quid sit xiv vulnus meum, in livorem meum.

cap. 5 (f. 3v) Quid sit ad septuplum ultio dabitur de Cain.

cap. 6 (f. 4) De sensu «Omnia qui occidit Cain septuplum punietur».

cap. 7 (f. 5) Quid dicendum de illo «De Lamech vero septuagies septies».

cap. 8 (f. 6v) De integro sensu verborum praepositorum.

cap. 9 (f. 7) De bigamia Lamech.

Des. (f. 8v) excusantur mortibus propriis, quod non esset nisi iure naturali ardeantur non nisi unam habere uxorem.

2. *Tractatus de Melchisedech* (f. 9) ²⁵¹.

Inc. (f. 10) Caput 1. De prima haeresi quantum ad personam Melchisedech. Epiphanius, Haeresi 16, refert tres haereses de persona Melchisedech exortas. Prima fuit quoddam: affirmantium illum fuisse virtutem quandam magram ..

cap. 2 (f. 10v) De haeresi secunda.

²⁵⁰. Este manuscrito ya fue presentado y descrito por José A. de Aldama, S.I., en: *ArchTeolGran*: 3 (1940) 354). Con todo, para facilidad de los lectores, hemos querido incluirlo en este catálogo. En general, seguimos la descripción del P. Aldama, aunque hemos modificado algunos puntos y completado otros.

²⁵¹ Autógrafo. Editado por J. A. de Aldama en: *ArchTeolGran* 3 (1940) 113-149

- cap. 3 (f. 11) De confutatione haeresis praecedentis et argumentorum solutione.
- cap. 4 (f. 11v) De haeresi tertium et declaratio verborum Ambrosii.
- cap. 5 (f. 12v) De haeresi quarta.
- cap. 6 (f. 12v) De hebraeorum opinione.
- cap. 7 (f. 13) De regno Melchisedech.
- cap. 8 (f. 13v) De sacerdotio Melchisedech.
- cap. 9 (f. 14) De oblatione Melchisedech.
- cap. 10 (f. 14v) De obiectione haereticorum adversus oblationem Melchisedech.
- cap. 11 (f. 15) Quod oblatio Melchisedech typus fuerit sacrificii et oblationis quam obtulit Christus in Coena et quod hodie Ecclesia celebrat in Missa.
- cap. 12 (f. 15v) Quomodo Christus sit sacerdos secundum ordinem Melchisedech.
- cap. 13 (f. 17) De vera interpretatione ordinis Melchisedech.
- cap. 14 (f. 19) De solutione cuiusdam difficultatis.
- cap. 15 (f. 20) De alterius difficultatis solutione.
- Des. (f. 20v) ... sed aliis potentioribus et efficacioribus, de quibus agere non est instituti huius.

3. De benedictione Iudae ²⁵².

Inc. (f. 21) Quatuor in huius benedictionis Iudae praestanda sunt. Unus est sensus literalis...

Part 1.º (f. 21) De literalis expositione.

Part 2.º (f. 25v) De dubiis circa lectionem litteralem.

Part 3.º (f. 34v) De aliorum expositionibus circa sensum litteralem.

Part 4.º (f. 37) De expositione respectu Christi ²⁵³.

Des. (f. 66) ut in nomine Iesu omne genuflectatur, Philip. 2. Et Praeuenti eum in benedictionibus dulcedinis, posuisti in capite eius corona de lapide pretioso, Psal. 20.

4. An Samuel fuerit sacerdos ²⁵⁴.

Inc. (f. 67) Quid suum doctores senserint ante omnia proponendum est...

Des. (f. 69) ... et filius Phineas erat sacerdos succensus habens Ephod tempore Saul, et Samuelis. Non igitur Samuel sacerdos erat, nec successit Eli ²⁵⁵.

5. Dubium propositum [de 1 Reg 15, 35] ²⁵⁶.

Inc. (f. 71) Dubium est quomodo verum sit quod dicitur 1 Reg 15 [35] de Samuele quod non vidit ultra Saul usque ad diem mortis suae.

Des. (ib.) ... vel quia tunc venit ad eum, dici potest videre eum, et non admississe, ut videret eum, quia non venit ut videret.

252. Autógrafo.

253. Estu quarta parte es larga. La tilde en capítulos y algunos de éstos en partes.

254. Breve nota autógrafa.

255. El fol. 70, en blanco.

256. Autógrafo.

6. *Dubium*²⁵⁷.

Inc. (f. 71v) Quomodo psalmus 98 [6] ubi dicitur Moyses et Aaron in sacerdotibus eius. et Samuel inter eos qui invocabant nomen eius.

Des. (ll.) ... Sic non est dubitatio uita cum fuerit David post. Samuellem tempore.

7. *Dubia circa 1 Reg 28, 7-25*²⁵⁸.

a. Dubium est: An 1 reg 28 fuerit verus Samuel excitatus ad vocem Pythonissae. an spiritus malus apparet (f. 71v).

Des. (f. 75) ex ipso textu deducitur ubi Samuel dixit: Faciet Deus sicut loquutus est in manu mea et quod interrogas no, cum Dominus recesserit a te, etc.

b. Dubium est si Samuel verus apparuit et veritatem praedixit, an in hoc fuerit propheta.

Inc. (f. 75) S. Thomas, 22., q. 174, a 3 ad 4, respondet affirmative...

Des. (ib) sicut fecerat sum inter vivos huius saeculi erat.

c. Dubium occurrit obiter.

Inc. (f. 75) Quomodo Saul consulit Pythonissam. cum ipse decrevisset omnes pythonissas et magos ac divinos tollere de terra...

Des. (f. 75v) ... Haec consultatio pythonissae fuit grave peccatum, et una ex causis ab qua morte punitus est, ut habetur 1 Pa cap. 18.

d. Dubium est.

Inc. (f. 78v) An Samuel aliquod peccatum commisisset propter quod a Domino temporaliter sit punitus...

Des. (f. 75va) ... quia hic solum innoxius agitur, cum eis prius quo promittuntur subsecutae iniquitatis signa nulla patuerint. Haec Gregorius.

8. *Apuntes varios*²⁵⁹.

a. Quis est dies magnus Israel *gl'at* (Os 22).

Inc. (f. 76) Dies hic est redemptionis factae per Christum.

Des. (ib.) ... ut per diem seminis Dei tempora Evangelii significantur

b. Quomodo Abraham significat patrem multarum gentium *'abrahám*.

Inc. (f. 76) Adverte ex Gen 17 prius dicebatur *'abrahám*, id est, pater excelsus...

Des. (ib) ... ut per hoc significetur divina virtute semen Abrahae multiplicatum esse

c. Quis est sensus Psal. 11: In circuitu impij ambulat...

Inc. (f. 76) Per litteram hebraeam facile est sensum assequi...

Des. (ib.) ... seu cum exaltati fuerint vilissimi filiorum hominum. tunc nempe in circuitu impij ambulat, et securi vivunt.

d. Verumtamen in imagine pertransit homo. Psal 38 [7].

Inc. (f. 77) Aliqui de imagine Dei, ad quam homo creatus est, exponunt

Des. (f. 77v) ... quod explicat verbus sequentibus: frustra concurbat Theaurizat enim et nescit cui congregat²⁶⁰.

257. Breve nota. Son sólo siete líneas.

258. Autógrafo. Del fol. 72v pasa al 75, el texto. Los otros están incluidos posteriormente. El 74va es blanco.

259. Autógrafo.

260. Fol. 77va, en blanco

e. Proverb. 21 [1] Sicut divisiones aquarum, ita cor regis in manu Domini: quocumque voluerit, inclinabit illud.
Inc. (f. 78) Tribus modis sacri doctores hanc sententiam explicant...

Des. (f. 79v) omnibus potestatibus sublimioribus subiecti estote, non enim est potestas nisi a Deo. Rary et alii Irenicus

9. *Fuge dilecte mi, et assimulare capreae, hinnuloque cervorum super montes aromatum. Cant. 8 [14]²⁶¹.*

Inc. (f. 80) Multa sunt prius explicanda pro titulo loci expositione .

cap. 1 (f. 80) Quare Christus cervo similis dicatur.

cap. 2 (f. 81v) Quare hinnulo cervorum assimiletur.

cap. 3 (f. 82) Quare capreae assimiletur.

cap. 4 (f. 83) Quae sint ista iuga.

cap. 5 (f. 85) Qui sint montes aromatum?

Des. (f. 85v) ... Prophecia enim est de Christi ascensione ad coelos, de persecutorum eius vi et post ascensionem futuram, et de vano eorum conatu²⁶²

10. *De vero sensu illius Ecl. 10 [1]: Pretiosior est sapientia et gloria parva (et) ad tempus stultitia²⁶³.*

Inc. (f. 86) Locus hic multos recepit a doctoribus sensus pro varietate expositionum seu potius versionum...

Des. (f. 87v) ... illi tertio sensu apertius est. Omne tamen expositiones veras continent sententias.

11. *Explicatio loci illius Eccles. 11 [2]: Da partem septem, necnon et octo; quia ignoras quid futurum sit male super terram²⁶⁴.*

Inc. (f. 88) Gregorius Nazianzenus, Oral. 16, quae est de pauperum amore, sic interpretatur: per partes enim divitias intelli gi.

Des. (f. 90v) . sed multo utilior est maioresque fructus reportat, sicut semen multiplicatum in terra. Haec sunt quae de elemosyna Iul. Salomon tradit²⁶⁵.

12. *Quis est sensus illorum verborum Ecoll. 42 [14]: Melior est iniquitas viri, quam benefaciens mulier²⁶⁶.*

Inc. (f. 91) Varie sententia ista est a sacris doctoribus exposita, quarum expositiones

Des (f. 91v) ... Unde cavenda est eius conversatio, etiam si utilis aliquando sit Ut vestimentum²⁶⁷.

261. Autógrafo. Tratado sobre Cant. 8.

262. Entre los fols. 83-84, hay un trozo de folio suelto: Quatuor vocabula habentur [?] a Paulo; Ecce piscium Dei, propositum, consilium voluntatis eius, sacramentum voluntatis eius. Græce: πρὸς τὴν εὐσέβειαν, βελόν, μ.σ.ν.β.β.β.β.

263. Autógrafo.

264. Autógrafo.

265. El fol. 90^v, en blanco.

266. Autógrafo.

267. Así termina El fol. 92, en blanco.

13. [Seis sermones sobre el capítulo 11 de Isaías]²⁶⁸.a. Dom. 24 post Pentecost.²⁶⁹.

Inc. (f. 93) Egredietur virga de radice Iesse et flos de radice eius ascendet. Isa. 11 [1]. Crescente et invalescente idololatría et veni Dei ignoratiene in mundo...

Des. (f. 96r) quae egressura pronuntiatur recta omni ex ipso est. Fins²⁷⁰.

b. Concio 3 P²⁷¹

Inc. (f. 98) El flos de radice eius ascendet. Supponendum nobis unum est: prophetas non omnia, quae futura erant, clare et aperte pronuntiassent...

Des. (f. 101v) Nemo enim ascendet ad eam perfectiorem, nisi cui [?] dicitur: est requiescit super eum Spiritus Domini²⁷².

c. Concio 4 P Spiritus sapientiae, et intellectus.

Inc. (f. 101) Explicat prophetia quos effectus efficiat Spiritus Sanctus requiescens in humanitate Christi.

Des. (f. 103v) ut repleat nos limbo suo, ut per hunc requiescat in nobis Spiritus Sancto septumplex gratia, et postremo gloria impleamur²⁷³

d. Concio 5 P Non sermone visionem oculorum iudicabit, neque secundum auditum aurium arguet.

Inc. (f. 104) Tria sunt supponenda in huius loci explicatióne: unum est totam hanc sententiam...

Des. (f. 107v) ...sus credibilia facta sunt nimis. Acquitate ergo arguet mansuetos Fins²⁷⁴.

e. Concio 6, P Et percussit terram virga oris sui²⁷⁵.

Inc. (f. 108) Potentiam regis exponit, et per terram hanc humiles mortales...

Des. (f. 111) profecto magna potentia tantum hostem vincere, et expellere, et tam facili instrumento²⁷⁶

f. Concio 7, P Et erit iustitia iugulum iacoborum eius.

Inc. (f. 112) Ornamentum regis huius propositum, et sequenti sententia describitur...

Des. (f. 114v) idcirco iugulum est humanitas non vestimentum competens, et comprehendens totam divinitatem, quae incomprehensibilis est²⁷⁷.

268. Autógrafo.

269. En el margen Concio 2 En todos los que quedan, hay después de Concio y el número correspondiente hay una P. No sabemos qué significado pueda tener. Predicado (?).

270. Así termina A continuación una lista de los reyes israelitas y los años que reinó cada uno; siguen unos comentarios. *Des.* (f. 97) «... quia dixit Isa. 6. Vidi Dominum sedentem in solio, etc. v. Son cuatro líneas escritas; el resto del folio, en blanco. El sermón tiene numeración marginal 1-28.

271. Estas indicaciones se encuentran en el margen.

272. Numeración marginal 1-26. El fol. 100^v, en blanco.273. Numeración marginal 1-31. El fol. 103^v, en blanco.

274. Sigue el número 5 marginal, al que seguirá el 9. Numeración marginal 1-37; pero con los cambios apuntados.

275. Está tachado el texto y escrito de nuevo al margen. 1-4.

276. Numeración marginal 1-30. Termina a la mitad del fol. 11r. En blanco el resto de la hoja.

277. Numeración marginal 1-19. Los números 15-19, entre paréntesis y con una nota marginal. *Non dicitur* El fol. 114^v, en blanco.

14. *[Tratado, en diez capítulos, sobre Isaías 40, 27]²⁷⁸.*

Ine. (f. 115) *Dubium propositum: Quomodo intelligitur verba illa Esai. 40: Suscepit de manu Domini duplicita pro omnibus peccatis meis...*

cap. 1 (f. 115r) *De varietate lectionum.*

cap. 2 (f. 115v) *De prima expositione.*

cap. 3 (f. 116r) *De obiectone contra hanc expositionem.*

cap. 4 (f. 116v) *De aliorum expositione.*

cap. 5 (f. 117r) *De aliorum expositione²⁷⁹.*

cap. 7 (f. 118r) *De propria expositione.*

cap. 8 (f. 118v) *De furore Lutheri contra hunc locum.*

cap. 9 (f. 119r) *De explicatione priuæ particulæ.*

cap. 10 (f. 120r) *De explicatione secundæ particulæ.*

Des. (f. 120v) ... *Ex quibus omnibus loci huius propositi sensus trahet explicatus²⁸⁰.*

15. *Sic Pater meus faciet vobis, si non demiseritis etc. Math. 18 [35]²⁸¹.*

Ine. (f. 121) *Huius parabolæ scopus et propositum est ostendere...*

Des. (f. 124v) ... *Qualis si non esset, non considerant, ut induerent Deum ut me pueret.*

16. *Math. 18 [20]: Si duo ex vobis consenserint, etc.²⁸².*

Ine. (f. 125) *Lege Basilium in Regula breui, r. 261 et 225 et Ambrosium.*

Des. (fb.) ... *Ambrosius ad compensationes, et consilia ad concordiam multorum.*

17. *De expositione illius Math 19 [9]: Quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, et aliam duxerit, moechatur, et si dimissam duxerit, moechatur²⁸³.*

Ine. (f. 126) *Caput primum De duplici historia in qua de ea re agit Crisostomus in præsentia, quæ alii varie super hunc locum dixerunt.*

cap. 2 (f. 128v) *An in secunda historia verba illa bis dicta sint a Domino.*

cap. 3 (f. 127v) *De sensu legitimo verborum propositorum.*

Des. (f. 128r) ... *quæ doctrina est contra Evangelium, et contra Paulum 1 Cor 7, et contra communem sensum Ecclesiæ²⁸⁴.*

278. Autógrafo.

279. Falta el cap. 6. Quizá dejó para él la mitad inferior del f. 118r, que está en blanco.

280. En el fol. 120v hay una nota sobre el mismo tema, con un texto del Crisóstomo que termina: «... quando maledicebatur a Semei: Dimitte illum, ut videat Dominus humilitatem meam, et retribuatur mihi, ut me puniret, etc.».

281. Autógrafo.

282. Es una breve nota autógrafa, con textos de Santos Padres, sobre ese pasaje de S. Mateo.

283. Tratado autógrafa en tres capítulos. Editado por Pedro M. Abellán, S.I., en: *ArchTeolGran* 3 (1940) 107-111.

284. Fol. 128^{vv}, en blanco.

18. *Math. 27 [19]: Nihil tibi et iusto illi*²⁸⁵.

Inc. (f. 129) Antiqui Patres, qui sequuntur, interpretantur revelatione divina uxorem Pilati significasse haec Pilato.

Des. (f. 130) neque per illius mortem ipse auileret mortis imperium. Haec Deda.

19. *Ephortatio in oratorio Sancti Petri. «Ores meae vocem meam audiant». Ioum. 10*²⁸⁶.

Inc. (f. 131) Tria in hac lectione evangelica continentur...

Des. (f. 132) ut in altro [saeculo] esse mereamur ex illis qui in Deo regno indefessibiliter pascentur.

20. [*Comentario al capítulo 13 de S. Juan*].

Inc. (f. 133) Caput 13°. Ante diem festum Paschae. Quoniam loquitur de die quo Dominus comedit Paschae.

Des. (f. 136) Nos omnia copulantes dicamus 34. anno. Lunam 15° primi mensis lucidissae iuxta computationem hebraeorum in 6° feria, octavo Calendas Aprills²⁸⁷.

21. *Explicatur locus Actorum 23 [3] qui sic habet: Percutiet te Deus, paries dealbata; et sic sedens iudicas me...*²⁸⁸.

Inc. (f. 143) Quatuor difficultates in hac sententia apparent. Prima est, quomodo Paulus maledixerit Summo Sacerdoti

Des. (f. 147) ... Gravius enim scandalum contra se, et aduersus veritatem doctrinae suae excussisset²⁸⁹.

22. *Ex epistola ad Romanos, cap. 1*²⁹⁰.

Inc. (f. 148) Iustitia enim Dei in eo revelatur ex fide in fidem [v. 17]. Christi fides semper fuit necessariam ad iustitiam Dei assequendam, quae in peccatorum remissione et in reconciliatione cum Deo posita est.

cap. 2 (f. 148) Divitias bonitatis eius, et patientiae, et longanimitatis contemnis?

cap. 3 (f. 149) Incredulitas eorum fidem Dei nunquam evacuavit.

cap. 4 ff. 152) Fides reputatur ad iustitiam, secundum propositum gratiae Dei.

285. Textos de Santos Padres sobre este pasaje evangélico. Autógrafos.

286. Al margen superior derecho: Año 1587, 18. Marti, feria 4.ª post Dominicam in Passione. Autógrafo.

287. El P. Aldama piensa que podría ser un borrador de los Comentarios a S. Juan, que publicó Toledo, y que correspondería a la Anotatio V. Está escrito por otra mano y trata de una materia a la que, en esa nota, no alude Toledo: la edad de Cristo. ¿No podría ser de otro autor? En este códice no se encuentra ningún borrador de Toledo sobre el comentario a S. Juan. Quizás el que lo encontramos aquí se deba a que Toledo lo descartó. Recordamos un párrafo de Enrique Henríquez, S.I., en su *Summa Theologiae moralis* (Salamanca 1893), t. 2, Ad lectorem: «De vita Christi, et de mysteriis passionis et resurrectionis eius, scripserat copiose et erudite P. Franciscus a Ribera in Evangelio Matthaei et Ioannis, sed morte praeventus limare et in lucem edere non potuit: ex quibus ego pauca, Suarez t. 2 multa, et P. Toletus in Ioannem plurima in publicam utilitatem decerpimus».

288. Autógrafo.

289. Fol. 147va, en blanco.

290. Son borradores, sin duda, sobre Rom 1-7 pertenecientes al tiempo en que preparaba Toledo su Comentario impreso posteriormente. Autógrafos (Aldama).

cap. 5 (f. 154) In hoc capite Paulus iustitiae fidei utilitatem, ac excellentiam...

Ex capite sexto (f. 157v) Ex his quae capite praecedenti dicta...

Ex capite septimo (f. 158v) Postquam excellentiam iustitiae fidel...

caput octavum (f. 162ra).

23. *De sensu Pauli 1 Cor 2 (14)*:²⁹²

Inc. (f. 163) Animalis autem homo non percipit ea, quae sunt Spiritus Dei...

cap. 1 (f. 163) De triplici homine.

cap. 2 (f. 163v) De singulorum eorum distinctione.

cap. 3 (f. 164) De falsa quorundam opinione.

cap. 4 (f. 164ra) Quomodo unus eorum ad alterum se habeat.

cap. 5 (f. 164va) De expositione priorum verborum propositorum.

cap. 6 (f. 165v) De expositione illorum: Stultitia enim est illi, et non potest intelligere: quia spiritualiter examinatur.

cap. 7 (f. 166) De expositione illorum: Spiritualis autem iudicat omnia, et ipse a nemine iudicatur.

cap. 8 (f. 167) De expositione: Quis enim cognovit sensum Domini, nisi cui instruit eum?

cap. 9 (f. 167v) De doctorum expositionibus, ex Sancto Ambrosio.

cap. 10 (f. 168) De expositione sancti Augustini.

cap. 11 (f. 169) De expositione Anselmi.

cap. 13 (f. 169) De expositione Chrysostomi.

Des. (f. 169v) ... aliorum vero doctrina non indiget. Haec Theodorus.

24. *Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt. 1 Cor 6 (12)*:²⁹³

Inc. (f. 170) S. Athanasius, Oracione contra Idola, illud dicenti generatum interpretatur...

Des. (ib.) ... Hic est sensus huius contextus, alius obscurissimus.

25. *1 Cor 3 (13): Si quis aulem superaedificat super fundamentum hoc...*:²⁹⁴

Inc. (f. 171) Cap. 1. De multiplici difficultate. Doctorum expositio multiplex et varia loci huius difficultatem probat...

cap. 2 (ib.) De errore Originis.

cap. 3 (f. 171v) De expositione Theodoretii.

cap. 4 (f. 172) De expositione Athanasii.

cap. 5 (f. 172v) De expositione Ambrosii.

cap. 6 (f. 173v) De expositione Gregorii.

cap. 7 (f. 173v) De expositione Accursii.

cap. 8 (f. 173v, en nota marginal) De aliorum expositione

cap. 9 (f. 173v) De expositione Augustini.

cap. 10 (f. 174v) De alia expositione Gregorii.

cap. 11 (f. 175) De expositione Basili.

cap. 12 (f. 175v) De varietate expositionum.

cap. 13 (f. 178) Quod sit hoc fundamentum.

²⁹¹. Con este título arriba. Queda en blanco medio fol. 162v y los siguientes: 162va, 3 & 5.

²⁹². Autógrafo. Eritado por Juan Luis, S.I. en: ArchTeolGran 3 (1940) 85-106

²⁹³. Breve nota autógrafa.

²⁹⁴ Es autógrafo, también, este tratado en diez y seis capítulos.

cap. 14 (f. 176v) Quid per lignum, foenum, stipulam intelligat.
 cap. 15 (f. 177v) Quae sit ista dies.
 cap. 16 (f. 178) De sensu legitimo verborum propositorum.

Des. (f. 178v) ... quae omnium nobis probabilissimus indicatur, haec multae expositiones alitae non careant probabilitate.

26. *Quomodo intelligatur illud 1 ad Timoth. 2 [4]: Qui omnes homines vult salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire*²⁹⁵.

Inc. (f. 179) Cap. 1. De us quae in huius loci intelligentia difficultatem faciunt. Locus hic magnam facessit negotium us, qui de praedestinatione tractant...

cap. 2 (ib.) Prima expositio Augustini.

cap. 3 (f. 179v) De secunda expositione Augustini.

cap. 4 (ib.) De tertia expositione Augustini.

cap. 5 (f. 180) De quarta expositione Augustini, et quinta.

cap. 6 (ib.) De expositione Damasceni.

cap. 7 (f. 180v) De sententia Ambrosii et aliorum.

cap. 8 (ib.) De diversitate doctrinae Augustini a doctrina praecedenti.

cap. 9 (f. 181v) De fundamentis Augustini, et rationibus contra oppositam sententiam.

cap. 10 (f. 182) De discussione rationum Augustini.

cap. 11 (ib.) De sententia Prosperi seu Ambrosii.

cap. 12 (f. 182v) De theologorum expositione.

cap. 13 (f. 183) De his quae sunt contra praedictam expositionem.

cap. 14 (f. 183v) De vero sensu verborum propositorum.

cap. 15 (f. 184v) De solutione difficultatis.

cap. 16 (f. 185v) De testimonio doctorum pro libero arbitrio.

cap. 17 (ib.) De solutione argumentorum Augustini.

Des. (f. 185v) ... qui solum sensum verborum propositorum Pauli aperire intendimus²⁹⁶.

27. *Quis est sensus illius verbi Pauli 1 Timó. 3 [16] iustificatum spiritus*²⁹⁷.

Inc. (f. 187) Patres antiqui omnia illa sex verba, quibus hoc connectitur, de Christo exponunt; varie tamen interpretantur. Ut autem a graecis incipiamus.

Des. (f. 189) ... qui reformabit corpus humilitatis nostrae configuratum corpori charitatis suae secundum operationem virtutis suae.

28. *(Notas breves)*²⁹⁸.

a. Is 41 [1] *Et c.* 4 [10]: Spiritus Domini super me... et testimonium pertubeam veritati.

b. 2 Cor 3 [18] *Transformamur de claritate in claritatem.* ... hoc est de claritate in claritatem transformari.

c. ad Roma, 6 [10] *Ulierari a peccato servi facti estis iustitiae* ... nisi virtus adiat gratiae in peccatum laborat.

d. Ioan 1 [17] *Lex per Moysen data est...* et figura haec complectitur per Christum.

295. Autógrafo. Editado por Augusto Segovia, S.I. an: ArchTeolGran 3 (1940) 43-88.

296. Sigue un texto de Fausto.

297. Autógrafo.

298. Autógrafos. Indicamos los *Inc.* y *Des.* Están escritos en dos medias hojas 187^v y 187^r. Hay otras medias hojas 189^v, 189^r, en blanco.

e. (f. 187^v): 2 Cor 3 [18] Nos vero omnes revelata facie gloriam Dei speculantes. . . per velamen intuebant gloriam Dei in Moysse.

29. *Quomodo intelligenda sunt verba sequentia 1 Timoth. 5 (24): Quorundam hominum peccata manifesta sunt* ²⁹⁹.

Ite (f. 190) Multipliciter sacri doctores haec verba exposuerunt

Des. (f. 195^v) ... Haec Gregorius. Ex quibus huius rei intelligentia patet.

30. *1 Ioan. 5 (16): Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem* ³⁰⁰.

Ite (f. 194) Cap. 1. De expositione Novatianorum. Novatiani haeretici, qui negabant ventum a Deo dari...

cap. 2 (ib.) De expositione Origenis.

cap. 3 (f. 194) De expositionibus Anastasi duabus.

cap. 4 (f. 195) De expositione Ambrosii.

cap. 5 (f. 195^v) De expositione Augustini

cap. 6 (f. 198) De expositione tributa Augustino.

cap. 7 (f. 198^v) De expositione Augustini et Gregorii.

cap. 8 (f. 197) De expositione aliorum.

cap. 9 (f. 198) De aliorum expositione.

cap. 10 (ib.) De sensu legitimo.

cap. 11 (f. 199^v) De prosecutione eiusdem expositionis.

Des. (f. 201^v) . . . quod dum non adhibetur remedium, ad utramque pervenit mortem.

31. *Opusculum imperfectum de humilitate (f. 203)* ³⁰¹.

Ite (f. 203) Primo omnium loco, a bonis ratione incipendum est...

cap. 1 (ib.) De duplici humilitate hominis.

cap. 3 (f. 203^v) De causis humilitatis operis.

cap. 4 (ib.) De definitione virtutis humilitatis.

cap. 5 (f. 204) De subiecto humilitatis.

cap. 6 (f. 204^v) De extremis contrariis humilitatis.

cap. 7 (ib.) Quod humilitas non sit magnanimitas.

cap. 8 (f. 205) Quod humilitas non sit modestia.

cap. 9 (ib.) Explicatur adhuc quod humilitas non sit magnanimitas.

cap. 10 (f. 205^v) Quod parva et magna in ordine ad Deum differant.

Des. (f. 205^v) ... Iria et parva habere aliam rationem eligibilitatis a magnis et excellentibus in ordine ad Deum. Nunc huius causa spectanda est ³⁰².

299. Autógrafa.

300. Tratado autógrafa. Editado por Jesús Martínez Eujanda, S.I., en: ArchTeolGran 3 (1940) 63-84

301. Este doble folio hace, en su primera mitad, como de envoltura y portada. Escrito con otra letra es una petición en favor de Juan de León, presbítero cordobés. En el reverso (203^v), hay apuntes, borradores, esquemas, etc. para ese tratado. El tratado está editado por Miguel Nicolau, S.I. en: ArchTeolGran 3 (1940) 151-169.

302. Los fols. 205^v y 206^r, en blanco. En el fol. 205^r, que corresponde a la mitad posterior del doble folio de la envoltura, hay también apuntes sobre

32. *Tratado sobre el reino interior del alma*³⁰³.

Inc. (f. 206) Caput. 1. De regno hominis interiori. In regno sunt haec: 1.º multi subditi ac subiecti; 2.º, unus, cui h. omnes subiectantur...

cap. 2 (f. 206v) Quale regnum post peccatum.

cap. 3 (f. 206v) De restitutione regni hominis per Christum.

cap. 4 (ib.) De qualitate praedicti regni.

Des. cap. 5 (f. 207) De regno perfecte pacato³⁰⁴.

33. *De canonizatione sanctorum*³⁰⁵.

Inc. (f. 218) Cap. 1. Quid sit canonizatio. Inter reliqua quae de sanctorum canonizatione inquirenda sunt, illud est primum: quid sit canonizatio...

cap. 2 (f. 208v) De duabus partibus praedictae canonizationis

cap. 3 (f. 209) Ad quem pertinet canonizari, et quare.

cap. 4 (f. 310v) De rationibus Hostiensis.

cap. 5 (f. 211v) De vera et propria causa cur hoc ad Papam pertinet.

cap. 6 (f. 212v) Quae sint in canonizatione inquirenda.

cap. 7 (f. 213v) De modo canonizandi.

cap. 8 (f. 214) An possit Papa errare in canonizatione.

cap. 9 (f. 216v) De examine praecedentium rationum.

cap. 10 (f. 217v) De infantium canonizatione.

cap. 11 (f. 218) De sanctis quorum officia celebrantur sine canonizatione.

cap. 12 (f. 219) De resolutione eiusdem dubitationis.

cap. 13 (f. 220v) De Reliquis sanctorum.

Des. (f. 221v) sed de sola canonizatione, et de hac, quae dicta sunt, sufficienter videntur.

34. *De obedientia caeca* (f. 222).

Inc. (f. 222) De obedientia caeca Tractatus. Scripturus breviter de obedientia caeca, quam P. Ignatius Societati a se institutae plurimum commendavit.

cap. 1 (ib.) Quam obedientiam P. Ignatius Societati a se institutae commendavit.

cap. 2 (f. 224v) De obedientia caeca. Testimonia Scripturarum

cap. 3 (f. 226) De obedientia caeca Sententiae Patrum

cap. 4 (f. 231v) Miracula quibus obedientia caeca a Deo commendata est.

cap. 5 (f. 233) Dissolvuntur obiectiones.

Des. (f. 235v) ... atque adro necem obedientiam in illis, quae manifeste contra Dei legem non pugnant, exhibere³⁰⁶

el tratado, v.gr.: «Primus liber est de natura humilitatis. Secundus, de actibus et gradibus ipsius. Tertius, de utilitate humilitatis. Quartus, de iis, quae ad ipsius acquisitionem, conservationem et augmentum conferunt. Véase el art. c. de Nicolau (nota anterior), p. 151s.

303. Autógrafo.

304. Termina con este título de lo que habría de ser el cap. 5.

305. Autógrafo editado por Rafael Sánchez Lamadrid. S.L. en: Arch. TeolGran 3 (1940) 171-212.

306. Los cols. 235^v'''', en blanco.

35. *Genesios notae*³⁰⁷.

Inc (f. 236) Cap. 1. v. 2: *Et Spiritus Domini ierubatur super aquas.* «Spiritus Deo. Ita habent Hebraei, Graeci, Latini codices manuscriptoris et aliquot impressi. Hieronymus.

Des. (f. 325v) [Ad Apoc 21, 13: In sanguine Agni] ... quam nos nunc legimus certum est, et utraque pars est legenda, ut Codices communiter Latini legunt. 28. Augusti anni 1592, die Sti. Augustini, Clementis VIII, Anno 1.º, perfecti Annotationes has omnes.

Códice 280 x 215 mm. 325 fols. Útiles. 2 | 325 - 2.

Tejuelo: [Más bien, todo el lomo] Cardinal. Toleti man. I pt.

Orim: E-2 T-5 N-2. Fol. I: B. de Granada [= Biblioteca del Colegio de la Compañía de Jesús de Granada, como aparece más claramente, aunque con la misma letra, en otros códices].

Encaod.: Pergamino.

Observaciones. Es un precioso códice con muchos autógrafos del card. Toledo. Vimos algunos autógrafos del cardenal en Caja B-7, como anotamos más arriba; pero este códice es mucho más rico en ellos. El P. Aldama los sitúa en el tiempo que precedió al cardenalato (17.9.1593) y ya no era profesor en el Colegio Romano (1562-1569).

Los datos principales de su vida podemos resumirlos así: Nace en Córdoba el 4.10.1532. Estudia Filosofía en Valencia y Teología en Salamanca, bajo Domingo de Soto. Enseña Filosofía en Salamanca. Entra en la Compañía de Jesús en Simancas el 3.6.1558. En 1559 es enviado a Roma para enseñar en el Colegio Romano, hasta 1569 en que es nombrado predicador pontificio y teólogo de la Sagrada Penitenciaría. S. Pío V hace que viva en el palacio papal. Allí permanece viviendo con los Papas que le sucedieron. Tiene que emprender viajes políticos-religiosos a Polonia (1571), Viena (1572), Bélgica (1580) y Baviera (1581) En 1589 es nombrado miembro de la Comisión para la revisión y edición de la Vulgata. Muere en Roma, 14.9.1596.

Caja B-37

GABRIEL RUIZ, S.T., *Physica universalis iuxta mentem Aristotelis Philosophorum principis. D. Iyvasio de Loyola sacratum opus...*³⁰⁸.

307. Hay una nota marginal que dice: «Ex annotationibus quae erant in Bibliis Card. Toleti, quae iussu Clementis 8. sunt in Vaticano». Parecer, pues, copias de esas notas de Toledo a la Biblia Sixtina.

308. Continúa: «scripta a Michaelle Craibinquel [Craywulckel]; et annotata a R. P. M. Gabriele Ruiz. Anno D.M.DCCLIII».

*Inc. ff. 11 § 1 Prooemium. Huius mundi visibilibus machina in-
finiti artificia cuncta, mentis nostrae oculos rapit ad sui con-
siderationem.*

- Liber primus. Caput primum (f. 6) Quid sit corpus³⁰⁹.
 Caput 2° (f. 9v) Cartesi sententia de conceptu corporis.
 Caput 3° (f. 15) An corpora sint simplicia an composita?
 Caput 4° (f. 19) Iudicium Atomistarum et corpuscularium³¹⁰ cir-
 ca compositionem corporis.
 Caput 5° (f. 22) Systemata mundi ex corpusculis heterogeneis.
 Caput 6° (f. 23) Dogma stagasticum
 Caput 7° (f. 24) Aristotelis sententia.
 Caput 8° (f. 27v) Fundamenta novae Physicæ
 Caput 9° (f. 30v) Fundamenta aristotelica
 Corollarium (f. 39) Nostra sententia.
 Caput 10 (f. 39v) Impugnantur singula Antipergasteticorum sys-
 temata.
 Caput 11 (f. 43v) Principia corporis in factu esse.
 Caput 12 (f. 48) Utrum unio materiae cum forma sit principium
 corporum.
 Caput 13 (f. 51v) De principiis corporis incipientis.
 Caput 14 (f. 54) Essentia, existentia et proprietates materiae pri-
 mae aristotelicae.
 Caput 15 (f. 58) Quomodo materia sit pura potentia?
 Caput 16 (f. 61v) De ratione subjecti et appetitus formalis.
 Caput 17 (f. 66v) Utrum materia possit existere sine forma.
 Caput 18 (f. 70v) De unitate materiae primae.
 Caput 19 (f. 75) An materia coelestis et sublunaris sint eiusdem
 speciei?
 Caput 20 (f. 79) De formis.
 Caput 21 (f. 88) De educatione formarum.
 Caput 22 (f. 98v) An forma sit tota quidditas compositi?
 Caput 23 (f. 104v) An possit coniungi duplex forma in eadem ma-
 teria?
 Caput 24 (f. 111) De forma corporeitatis scholasticae.
 Caput 25 (f. 118v) Sententia scolastica defenditur.
 Caput 26 (f. 127) De unione³¹¹.
 Caput 27 (f. 139) Utrum compositum distinguatur a suis partibus.
 Caput 28 (f. 134) Utrum detur causa intrinseca adaequata com-
 positi?
 Des. (f. 137) . Quaedam obiectivacula omittimus quia sophis-
 mata sunt et facile ex dictis enodantur. Et haec sunt quae pri-
 mis rerum corporearum principiis enuncianda fuere. Nunc
 ad extrinseca rerum principia sive causas sermonem converti-
 mus, utile quidem opus, quod bonis auspiciis aggrediar.
 (f. 138) Index questionum quae in hoc Primo libro continentur³¹².

[Liber secundus. De causis]³¹³.

*Inc. (f. 139) [Caput 1°] Omnes res quaecumque sunt, habent
 causam suam. Implacit enim ens productum a nomine productura .*

309. Párrafos numerados 1-515. El proemio 1-18

310. Sigue una palabra que no he podido descifrar.

311. Entre los folios 128 y 129 faltan algunos. La numeración de párra-
 fos salta del 278 al 285.

312. El índice está hecho según los números de párrafos. No coincide
 plenamente con los capítulos.

313. Numeración de párrafos 1-392 Falta el folio que debía hacer de
 portada.

- Caput 2^m (f. 141) Utrum Deus possit inferre violentiam creaturis?
- Caput 3^m (f. 143v) Essentia et divisiones causae.
- Caput 4^m (f. 149v) De causa efficienti.
- Caput 5^m (f. 151) An necessario debeat existere causa efficiens in instanti in quo causat.
- Caput 6^m (f. 153v) De requisitis ad operandum.
- Caput 7^m (f. 158v) Causalitas causae creatae distinguitur a casu et effectu.
- Caput 8^m (f. 161) De prioritare naturae.
- Caput 9^m (f. 162) Utrum sit possibilis causa sui.
- Caput 10 (f. 167v) De mutua causalitate.
- Caput 11 (f. 171v) An debeat mutua causalitas inter causam motualem et formalem.
- Caput 12 (f. 176v) An causa possit reproducere suum effectum.
- Caput 13 (f. 177) An multiplex effectus possit oriri ab eadem causa, vel unus a multiplici?
- Caput 14 (f. 180v) Utrum idem numero effectus possit produci a multiplici causa in actu secundo adaequata?
- Caput 15 (f. 185v) De causa prima.
- Caput 16 (f. 189v) De concursu causae primae cum causis secundis.
- Caput 17 (f. 198) Utrum sit possibilis creatura operans absque immediato physico concursu Dei?
- Caput 18 (f. 204) Quae restant de concursu causae primae.
- Caput 19 (f. 206v) Utrum causa prima praemoveat et praedeterminet causam secundam ad operandum.
- Caput 20 (f. 212) Solvantur responsiones Thomistarum.
- Caput 21 (f. 220v) Solvantur argumenta.
- Caput 22 (f. 229) De determinatione quoad individuum.
- Caput 23 (f. 233v) Utrum substantia sit principium quo immediate productivum substantiae?
- Caput 24 (f. 240) Utrum quodlibet possit elevari ad producendum quodlibet?
- Caput 25 (f. 244) De causa reatrice
- Des.* (f. 247v) ... non quia sciret rationem scientiae universalem et abstractam, sed quia scias omnes perfecte habere (?). Haec de causis tractavisse placuit, cetera urgente tempore nos vocant ad sui considerationem.

Liber tertius. Quae restant de Physica Generali²⁴.

- Int.* (f. 248) Caput primum. De motu et quiete sex postremos Aristotelis libros de Physica auscultatione.
- Caput 2^m (f. 249) De motu locali.
- Caput 3^m (f. 254) De causa motus reflexi, retracti et accelerati.
- Caput 4^m (f. 258) De loco et spatio imaginario.
- Caput 5^m (f. 260v) An debeat aut dari possit vacuum in natura.
- Caput 6^m (f. 270) De ibucatione.
- Caput 7^m (f. 273v) An idem corpus possit replicari?
- Caput ultimum (f. 279v) De continuo.

Des. (f. 283) ... non est discontinuatum a suis compartibus, quia est continuative unitum suis partibus. Feriarum tempus labori inimicum pro otio quam opportunum veta ulterius progredi. Haec meta sit Physicae Generalis. Dum autem Physicam particularem, et metaphysicas lucubrationes vobis paramus, prospere avite, et Valet.

Códice. siglo XVIII (1753). 200 × 150 mm. Portada + 284 fols. Foliación posterior. Falta folios entre 128 y 129. Del párrafo 270 pasa al 286.

Enc. pergamino. *Tejuelo*: Ruiz. In *Physicam universalem*.

Autor: Gabriel Ruiz, S.I. nació en Granada el 12.6.1713. Entró en la Compañía de Jesús el 15.5.1731. Terminados sus estudios, comenzó enseñando Filosofía en el Colegio de S. Pablo (Granada), 1752-55. En el curso siguiente dirigió los «Casos de conciencia». Pasa a Málaga, donde enseña Teología moral. En 1759 nos lo encontramos en el Colegio de Santa Catalina (Córdoba) enseñando Teología en la cátedra de Vísperas. En 1762 pasa a la cátedra de Prima. En el curso siguiente, está, enfermo, en Cádiz. Allí permanece hasta el «extrañamiento» de Carlos III. Murió en Génova el 16.10.1768.

Scrib. Miguel Crabbinquel, según la portada; Miguel Craywinkel, según la ficha de la Biblioteca de Granada, que le atribuye la autoría del libro¹.

Observaciones: Letra clara. Abreviaturas no siempre congruentes. Mala ortografía.

Caja B-51

AGUSTÍN NUÑEZ DELGADILLO, O.C., *Brevis Resolutio primae partis D. Thomae* / per Reverendum Patrem Magistrum fratrem Augustinum / Nuñez Delgadillo in nostro Granatensi / conventu, incepta die decima / quinta mensis Maii, anno / Domini millesimo sexcentesimo vigesimo quarto.

Inc. (f. 1) Prologus. Post multos annos in sacra Theologia exponenda (utnam fructuose) consumptos, brevissimam sed sufficientem...

Quaestio prima (f. 1v) De sacra doctrina.

- * 2.º (f. 22) De cognitione naturali Dei.
- * 3.º (f. 27) De simplicitate Dei.
- * 4.º (f. 33) De perfectione Dei.
- * 5.º (f. 34v) De bono in communi, et divino.
- * 6.º (f. 38v) De infinitate Dei.
- * 7.º (f. 44) De immensitate Dei.
- * 8.º (f. 58v) De immutabilitate Dei.
- * 9.º (f. 57) De aeternitate Dei.
- * 10.º (f. 63) De unitate Dei.
- * 11.º (f. 65v) De visione beatifica.¹⁵
- * 12.º (f. 89) De nominibus Dei.
- * 14.º (f. 107) De ideis divinis.
- * 15.º (f. 110v) De veritate.

315. En el fol. 98v hay esta nota: «Este quartapasio es del Padre fray Nicolás Maronjo del Orden de mi Señora del Carmen, natural de la Provincia de Cerdeña, hijo del Convento de la ciudad de Bosa. Lo escribió en este Convento de la Virgen de la Cabeza, desta Ciudad de Granada, año del Señor 1824 en 9 de Junio. Fr. Nicolás Maronjo».

Annotations circa difficultatem questionis 14 de scientia Dei (f. 118)³¹⁶

Quaestio 14.ª [De scientia Dei] (f. 122).

Des. (f. 164v): quia absolute melius est cognoscere veritatem quam nos cognoscere. Et haec sufficiunt pro resolutione de scientia Dei³¹⁷.

2. *Quodlibetica. Utrum possit dari pura omnisino peccaminosa absque omni actu* (f. 165)³¹⁸.

Inc. (f. 165) Nota I.^a: Quid sit liberum, quid et voluntarium. Non certum est non esse idem ut aliqui...

Des. (f. 165v)³¹⁹ ...necessario petit actum ac suam operationem, concedo prae liberum.

3. *Materia de Auxiliis* (f. 169)³²⁰.

Quaestio 17 (f. 170) De multiplici genere auxiliorum Dei.

Inc. (ib.) Egimus de divina voluntate; agimus nunc de auxiliis quibus adiuvat nos ad bene operandum...

Des. (f. 211v) ... quomodo autem ponat, vide quae ex D. Thoma diximus teste prudenti, et per hoc patet ad confirmationem. Et haec de hac materia ad laudem omnipotentis Dei, et eius sanctissimae Matris necnon conceptae absque peccato originali³²¹.

4. *Materia de voluntate Dei* (f. 213).

Quaestio 16 (f. 214) De voluntate divina.

Inc. (ib.) Articulus primus. Utrum in Deo detur proprie voluntas et etiam appetitus qui est pondus naturae. In Deo dari proprie voluntatem, tam certa res est...

Des. (f. 252) ... et hoc est concedere prioritatem et posterioritatem obiectivam exprimatam supra, articulo praecedenti. Et haec de voluntate Dei ad laudem Dei omnipotentis, et B. M. absque peccato originali concepta³²².

5. *Utrum Deus physice praedeterminet voluntatem creatam ad materiale peccati* (f. 257).

Inc. (ib.) Suppono primo, quod in omni operatione quicquid positivum est in materiali peccati...

Des. (f. 259) ... ut posui subest debita latroni de iustitia: sic de materiali peccati, etc.³²³.

316 Los fols. 119, 120 y 121, en blanco.

317. Prosigue: «Scriptis fr. Nicolaus Marongius, ord. Car., in conventu Granatae die 22 decembris anno a nativitate Domini mil. sex. vigesimo tertio».

318. Con distinta letra en el fol. 161: fr. Luis Antonio (?). Está cortado parte del texto por la encuadernación.

319. El fol. 166, en blanco. Falta los fols. 169 y 168.

320. Prosigue: «Per R^m Admodum P. M. Fratrem Augustinum Nuñez Delgado Aquil trabaja muchos dias».

321. Prosigue: «Per Patrem Fratrem Nicolaum Marongio, ordinis Cameritarum, in Graecalesi conventu die 27 octobris 1623». El fol. 212, en blanco.

322 Termina: «Scriptis fr. Nicolaus Marongio in Conventu nostro Curmelitano, sub titulo B^e Mariae de la Cabeza, die 23, mensis Martii anno milni 1624».

323 Sigue «El M.^r Fr. Agustín Nuñez Delgado».

6. *De praedestinatione*.

Inc. (f. 260) Prologus. Post quaestionem de auxiliis, agendum est de praedestinatione, ubi quae necessaria sunt ad cognitionem providentiae divinae...

Des. (f. 231) ... Et haec de tota praedestinationis et reprobationis materia [f. 322] dixisse sufficiunt ad laudem omnipotentis Dei, individuaeque sanctissimae Trinitatis, Patris, et Filii et Spiritus Sancti, necnon immaculatae Virginitatis Mariae de Monte Carmelo nostrae singularis protectricis et Matris, et sanctissimi eius sponsi Josephi, necnon Beatissimae Virginitatis Theresiae a Iesu, nostrae Religionis restauratricis, et totius Hispaniae Patronae Amen³²⁴.

7. Secunda pars primae partis Theologiae, in qua inefabile Trinitatis mysterium ac cognitio traditur.

Inc. (f. 323) Eximus in nostra prima parte de Deo uno, et eis quae illi conveniunt.

- Q. 1.^a (f. 323v) De processione divinarum Personarum³²⁵.
 Q. 2.^a (f. 348) De relationibus divinis
 Q. 3.^a (f. 360) De divinis Personis.
 Q. 4.^a (f. 373v) De existentia et subsistentia divinis.
 Q. 5.^a (f. 379) De cognitione mysterii Trinitatis³²⁶.
 Q. 6.^a (f. 391v) De persona Patris.
 Q. 7.^a (f. 393v) De persona Filii.
 Q. 8.^a (f. 396v) De persona Spiritus Sancti.
 Q. 9.^a (f. 402) De constitutivis, et aliis proprietatibus Personarum.

Des. (f. 411v) Haec dicta sufficiunt de abscondito atque intellectum angelicum superante mysterio, quod si non radicatus, ut par est, explicatum, manet non mirum difficultati intrinseci illius, et nostri intellectus hebetudini satis est tot difficultates vel a lumine salutasse³²⁷.

8. Tractatus brevis de potentia obedientiali³²⁸.

Inc. (f. 415) Dubium primum. Utrum detur potentia obedientialis. Conclusio est affirmativa. Tota difficultas est quomodo potentia inferioris ordinis...

Des. (f. 425) ... Sed respondetur negative, quia angelus cognoscit omne naturale in ordine ad naturalia, sed in ordine ad supernaturalia. Quae ergo erit defecta huius potentiae est ipsum esse rerum naturale subditum pleno dominio Dei ad reme quod non implicat contradictionem. Et haec de hac materia. Finita Laus Deo³²⁹.

324 Termina: «fr Nicolaus Marchio scripsit in nostro Conventu granatensi die 3 decembris, anno a parva Virginitatis mill^o sex. vigesimo tertio».

325. El fol. 323v, es blanco, pero con una indicación: «Nihil deest».

326. Fol. 382v, es blanco, la numeración de la q. 8 y 7 están cambiadas.

327. Anado: «Die 3 maii scripsit fr. Nicolaus Marchio in Conventu R. M. de la Cabeza. Anno Dom. millesimo sex^o vigesimo quarto Granatae, fr. Nicolaus Marchio. Falten los fols. 412, 413 y 414».

328. Editado por José MARTÍN PALMA en ArchTeolGran 16 (1953) 398-410.

329. Termina: «Todas estas materias que están en este quartapasso las trasladé en este Convento de la Virgen de la Cabeza, de la ciudad de Granada, el primer año que fui estudiante theologo; costáronme mucho trabajo: porque a buen bocado, buen grito. Año 1625».

Códices del siglo xvii (1623-1625). 200 x 140 mm. 425 + 1 fols.: pero faltan los fols. 167, 168, 253, 254, 412, 413, 414.

Olim; E-1 T-6 N-8.

Encuadernación holandesa, reciente.

Testuelo: Núñez Delgadillo. *Primae Partis Divi Thomae*.

Observac.: Descripción más completa del ms. puede verse en JOSÉ MARTÍN PALMA, *Un tratado inédito de Núñez Delgadillo sobre la potencia obediencial*, en: *ArchTeolGran* 16 (1953) 393-397.

Autor: Agustín Núñez Delgadillo, O.C., nació en Cabra (Córdoba) en 1572. Ingresó en la Orden del Carmen, en el Convento de Granada. A los veinte años ya enseñaba Filosofía en Osuna. Enseñó después Teología en Córdoba, Osuna, Granada, Valencia y Zaragoza. Además de la enseñanza, se dedicó también a la predicación, con gran aceptación y aplauso, como en su labor de cátedra. En el Hospital Real de Zaragoza predicó cuatro Cuaresmas con gran afluencia de oyentes. Murió en 1631. Poca obras publicó en vida, si se compara con lo mucho que escribió. La lista de sus obras y escritos puede verse en *Bibliotheca Carmelitana*, t. 1 (Roma 1927), pp. 205s, o en Nicolás Antonio, *BHN* 1, 177.

Caja B-53

JUAN B. TOMATI, S.I., *Controversias logicæ*.

I. *Controversia prima*.

Ine. (f. 1) Prolegomena seu proemialium Logicæ. Ordo ab authoribus servandus in rebus pertractandis, sicut a Philosophicis, l. 1.ª Posteriorum, cap. 7 præscribitur...

Disputatio prima De existentia et natura Logicæ (f. 1).

o 2.^a An Logicæ practica, ar. speculativa etc. (f. 18).

* 3.^a De influxu et necessitate Logicæ ad alias scientias (f. 33).

* 4.^a De ubi-cto materiali Logicæ (f. 43v-44).

* 5.^a De objecto formali Logicæ (f. 67v).

Dev. (f. 89) . et ornat reliqua de quibus agit. Et hæc in Logicæ vestibulo appendix sufficient³⁰.

3. *Controversia secunda. De rerum identitate et distinctione* (f. 93)³¹.

Disputatio prima. De distinctione reali et actuali.

Ine. (f. 96) Sectio prima. Præluet ad difficultatem explanationis § 1. Logicæ regalis aulae limine superato nobilioris secretis domus sedes nobis manent adeundum...

Disputatio hic de universali formali (f. 147v).

Disputatio tertia. De individuo (f. 211).

30. Los fols. 90-92, en blanco.

31. Portada. El fol 84, en blanco. Faltan el fol 95 (cortado).

Disputatio quarta. De praedicamentis et postpraedicamentis (f. 226)³².

Des. (f. 283) ... non enim verificatur de actu intellectus ut si: quia indicativus gravi fundamento iustus, et non certus orialis (?) qualiter requiritur ad opinionem.

Código del siglo XVIII. 200 x 150 mm. 2 portadas + 283 fols. (Comienza la foliación en el 90). La primera portada es un grabado de S. Miguel. La segunda, un escudo con un corazón. La primera indica: 1723. Ahumada. En fol. Iv: Es de Don José Juan de Olea, Piña, Pacheco, Cobus, et Balsoca.

Tejuelo: Thomati in Logicam et pr [tapado el resto].

Encuad. pergamino.

Autor: Juan Bautista Tomati [o Thomati], S.I., nació en Cádiz el 7.1.1700. Ingresó en la Compañía de Jesús el 28.7.1716. Pocos datos poseemos de su vida de jesuita. Sabemos que enseñó un curso de Filosofía en Granada (Véase MIGUEL SÁNCHEZ ASTUBILLO, *Textos de catedráticos jesuitas en Quito colonial*. Quito, Casa de la Cultura Ecuatoriana, 1959, pp. 60 y 65) de 1732 a 1735. En 1752 lo encontramos de Prefecto de Estudios Superiores en el Colegio de S. Hermenegildo (Sevilla). De allí pasó a ser Rector del Colegio de Jerez (desde el 27.9.1753) hasta que pasa al Colegio de Baeza (Terceronado) también de Rector (el 21.8.1759). Muere en Baeza el 6.4.1781.

Caja B-54

GABRIEL RÍSQUEZ, O.F.M., (*Cursus philosophicus*).

1. *Epitome dialecticam iuxta mentem mariani doctoris Joannis Duns Scoti* (f. 5)³³.

Inc. (f. 6) Praeludium. Pauci vos monere volo, auditores charissimi, ut timeatis Deum, et sapientes vultis esse, cum secundum illud davidicum: Non sapientes eritis, nisi Deum timeatis ..

Disputatio 1.ª (f. 7v) De his quae ad primam intellectus operationem pertinent.

Disputatio 2.ª (f. 22v) De his quae ad secundam intellectus operationem pertinent.

³² Cortada la hoja 252. Cada Controversia tiene numerados los párrafos: 1-780; 1-809.

³³ La portada completa dice: «Epitome dialecticam iuxta mentem mariani doctoris Joannis Duns Scoti, omnium philosophorum et theologorum merito principis subtilissimi, publice concionatum a patre fratre Gabriele Risquez, sacrae Theologiae professore, nunc autem in hoc sacro Canobio Matri Dei consecrato, Philosophiae lectore. Inceptum die 29 mensis octobris. Me audiente et scribente Bartholomeo Amaro. Año de 1744».

Disputatio 3.ª et última (f. 37v) De illis quae ad tertiam intellectus operationem pertinent.

Des. (f. 45v) .. *Ecce Logicam Parvam, quam, ut potui claritate, et breviter, vobis tradidi, cuique finem datus. Utinam cedant . . . qui omnes intercedentes pro nobis ad Dominum, qui vivit etc. Amen.*³³⁴

2. *Brevis expositio in magnam universamque Stagiritae Aristotelis principis philosophorum Intellectum* . . .³³⁵ (f. 48).

Inc. (f. 49) Praecludium. Egressa estis iam, carissimi discipuli mei, ex summatisticis rudimentis, in quibus iam versati estis. Accedamus nunc ad

Disputatio 1.^a (f. 49) De proprietatibus Logicae Magnae.

Disputatio 2.^a (f. 77v) De ente rationis.

Disputatio 3.^a (f. 80v) De natura communi seu de universali metaphysico.

Disputatio 4.^a (f. 88v) De praedicatione in communi agt.

Disputatio 5.ª (f. 101) De universali logico tractatus.

Disputatio 6.ª (f. 107v) De genere, primo praedicabili.

Disputatio 7.ª (f. 110) De specie, secundo praedicabili et individuo eius correlativo.

Disputatio 8.ª (f. 113) De differentia, tertio praedicabili

Disputatio 9.ª et última (f. 115) De proprio et accidenti

Des. (f. 117) . . . et in hoc sensu sunt inferiora subiecti. Haec de praedicabilibus sufficiant.

3. *Expositio in libros Categoriarum seu Praedicamentorum Aristotelis.*

Inc. (f. 117) Disputatio 1.ª De antepraedicamentis. Quaestio unica; Per articulos antepraedicamenta declinantur, Regulae praedicamentorum ponuntur, et reliqua dubia examinantur. Aggredimur, charissimi audientes, Categorias seu librum Praedicamentorum Aristotelis. . .

Disputatio 2.^a (f. 119) De substantia, primo praedicamento.

Disputatio 3.^a (f. 123v) De quantitate, secundo praedicamento.

Disputatio 4.^a (f. 124v) De qualitate.

Disputatio 5.^a (f. 125) De ad aliud, seu de relatione, quarto praedicamento.

Disputatio 6.^a (f. 131v) De sex ultimis praedicamentis tum in communi quam in particulari.

Disputatio 7.^a (f. 133) De inherentiis accidentis tum absoluti, quam relativi.

Disputatio 8.ª (f. 134) De postpraedicamentis.

Des. (f. 136v) . . . quia in Summis egimus sufficienter de illis quae ad proprium syllogismum spectant. Utinam hucusque dicta . . . *habita est die 14 maii 1745*

334. El fol. 46. en blanco. El 47 con varios apuntes. El 48 es la portada de la Lógica que aporta pocos datos. Señalamos los más destacados: «...luxta vestigia N. D. S. Joannis Duns Scot... per P. Fr. Gabrielum Riquiez... professione minorita. . die septimo mensis januarii, anno a virgineo partu 1745».

335. Continúa: « sacrae Theologiae professore, et in hoc alio conspectu Bnae. Dei Genitricis Mariae, Philosophiae lectore Incepta die decimo septimo mensis Maii Anno a virgineo partu 1748».

4. *Principium Metaphysicæ* (f. 137).

Expositio in Metaphysicæ libros seu tractatum de Ente iuxta vestigia N. D. S. Joannis Duns Scoti omnium Theologorum, ac Philosophorum principis, ordinata a P. fr. Gabriele de Risquez, ...

Inc. (f. 138v) *Praefatio ad auditores.* Aggredimur post Logicae explanationem, auditores carissimi, tractatum *Metaphysicæ* et *Ethicæ*. Hic enim est etiam agendum de ipsa...

Disputatio 1. (f. 138) De obiecto *Metaphysicæ*.

Disputatio 2. (f. 140v) De natura entis realis in communi.

Disputatio 3. (f. 160) De passionibus simplicibus entis.

Disputatio 4. (f. 164v) De passionibus complexis entis realis.

Disputatio 5. (f. 186) De entis finiti essentia et existentia.

Disputatio ultima (f. 228v) De individuo.

Des. (f. 234v) ... quod est contra rationem subsistentiae. Quibus satis probatum est in hac disputatione. Omnia cedant... necnon in vestram utilitatem. Amen. Finita est die 3.º martii del año 1746, vespere³⁴.

5. [Portada, f. 236] *Physica more Philosophi in octo volumina seu libros distributa, clypeo Scotico munta, ...*³⁵.

Inc. (f. 237) *Oratio ad auditores.* Praehabita notitia, discipuli carissimi, totius Logicae, et *Metaphysicæ*, merito Aristotelicae *Physicæ*, seu *Physicæ* explanationem aggredimur...

Disp. unica (f. 237) De obiecto philosophiae naturalis.

Liber primus Physicorum (f. 238v).

Disputatio 1. (f. 238v) De principis corporis naturalis in communi.

Disputatio 2. (f. 241v) De materia prima, primo entis naturalis principio.

Disputatio 3. (f. 254) De forma substantiali, secundo entis naturalis principio.

Disputatio 4. (f. 262v) De privatione, entis naturalis principio etiamque de unione.

Disputatio 5.º et ult. (f. 265v) De composito substantiali.

Liber secundus Physicorum.

Disputatio 1. (f. 271v) De natura creata, et arte.

Disputatio 2. (f. 274) De causa in communi.

Disputatio 3. (f. 283v) De causa materiali et formali.

Disputatio 4. (f. 284) De causa efficienti.

Disputatio 5. (f. 300) De causis instrumentariis et exemplariis.

Disputatio 6. (f. 301) De causa finali.

Liber tertius Physicorum.

Disputatio 1. (f. 304v) De motu, actione et passione.

Disputatio 2. (f. 307v) De infinito.

Liber quartus Physicorum.

Disputatio 1. (f. 310) De loco.

Disputatio 2. (f. 318) De vacuo.

Disputatio 3. (f. 319) De tempore.

Liber quintus Physicorum (f. 319v).

336. El fol 236, en blanco

337. Prosigue: ... clypeo scotico munta a P. F. Gabriele Risquez. Incepta die 5 martii, anno a virgineo partu de 1746, me audiente et scribente Bartholomeo Amaro.

Disputatio unica (f. 320) De nominibus quae ab Aristotele disputantur, disceptantur.

Liber sextus Physicorum.

Disputatio 1.^a (f. 321) De contingendo

Disputatio 2.^a (f. 323) De inceptione et decisione rerum²⁸.

Liber septimus Physicorum.

Disputatio unica (f. 327) De mundo, et primo motore.

Des. (f. 330v) ... si alia circa hoc desideratis, consulte Pontium et Manstrum. Haec sufficiant de octavo libro Physicorum. Utinam cedant in laudem omnipotentis Dei in essentia unius...
...et insuper in vestram utilitatem. Amen.

6. [Portada:] *Periucunda expositio in libros de Ortu et Intertu seu De generatione et corruptione*... .. incepta die 10 decembris 1746. Me audiente et scribante Bartholomeo Antonio Amaro y Garrido (f. 331).

Tractatus unicus De generatione et corruptione.

Inc. (f. 332) Disputatio prima: De generatione substantiali. Quaestio unica: Quid sit generatio substantialis. Articulus primus: Quaestio cum brevitate resolvitur. Generatio enim substantialis tripliciter sumi potest: ut productio, ut mutatio, et ut conversio...

Disputatio 2.^a (f. 337) De corruptione.

Disputatio 3.^a (f. 340v) De alteratione.

Disputatio 4.^a (f. 349v) De nutritione, augmentatione, rarefactione et condensatione.

Des. (f. 357) ... sed quae ad nostrum intentum parum interest, ideo apud ipsos reliquo videnda. Finis generationis. Jesu, Fili David, miserere mei.

7. [Portada:] *Utilis et periucunda expositio in tres Aristotelis libros de Anima, iuxta mentem N. D. S., disceptata per P. F. Gabrielem Riquex, Artium lectorem, in hoc almo Cenobio licenciensi B^{no} De Genetricis Mariae consecrato. Incepta die decima septima mensis februarii anno Domini millesimo septingentesimo quadragesimo septimo (f. 358).*

Inc. (f. 358v) Praeludium. Qui animi sui dignitatem et excellentiam, fratres dilectissimi, ignorat...

Liber primus. De anima in communi.

Disputatio 1.^a (f. 359) De essentia, multiplicitate, et potentia animae et communi.

Liber secundus De anima.

Disputatio 1.^a (f. 370v) De anima vegetativa et sensitiva.

Disputatio 2.^a (f. 375) De sensibus externis in particulari.

Disputatio 3.^a (f. 378v) De sensibus internis, appetitu et sensitivo, et de habitibus.

Liber tertius De anima.

Disputatio 1.^a (f. 381) De anima rationali.

Disputatio 2.^a (f. 382) De potentia intellectiva et eius actibus.

Disputatio 3.^a (f. 383v) De voluntate

338. El fol. 326, en blanco.

Disputatio ultima (f. 401v) De anima rationali secundum se, seu separata.

Des. (f. 405) .. ergo anima virtute intrinseca movetur de loco in locum. Probo minorem: quia talis intrinsecus est quam perfectior intrinseco cuiuscumque alterius motus; ergo intrinsecus motus localis, etc. Iam iam, dilectissimi discipuli mei, sistit gradum calamus et nostro operi ultimam manum impono... .. et denique in vestram utilitatem. Amen. Jesus, María y Joseph^{us}.

Index disputationum, questionum et articulorum, quae in Metaphysica, generatione et anima continentur. Num. notat paginam (ff. 407-408v).

Código del siglo XVIII (1744-7). 205 x 143 mm. 1 h. + 409 folios + 4 h.

Encuad. Pergamino con restos de correillas. Olim: E-1 T-7 N-14.

Observaciones: El Índice de 1, 2 y 3 preceden a la portada de 1. Los restantes tienen su índice después del *explicit* del 7. Los folios en blanco, los hemos notado en su lugar correspondiente. Tiene paginaciones particulares: Summulae, 1-262; Metaphysica, 1-191. Y foliadas, Physica, 1-94; De ortu et interitu, 1-69.

Caja B-56

[De Incarnatione].

Inc. (f. 2) [Disputatio prima] Tertia sententia docet numerandas esse [las semanas de Daniel] a primo anno Siri [Cyril] b[is] qui tempore haebraeos ablato iugo servitutis liberos dimisit in patriam.

Disputatio 2.^a (f. 28) De perfectionibus satisfactionis Jesu Christi [Koubi nosi].

Disputatio 3.^a (f. 63v) De virtute ad quam pertinent in Christo satisfacere pro hominum peccatis.

Disputatio 4.^a (f. 72v) De decreto Incarnationis cum peccato.

Disputatio 5.^a (f. 85v) De unione hypostatica qua formaliter facta est Incarnatio.

Disputatio 6.^a (f. 100) In causa mentoria unionis hypostaticae.

Disputatio 7.^a (f. 110v) De modo unionis ex parte naturae.

Disputatio 8.^a (f. 116) De partibus immediate assumptis a Verbo divino.

Disputatio ultima (f. 120v) De ordine assumptionis.

Des. (f. 122v) ... Secundo probatur nostra sententia probando non solum nos fuisse necessariam tertiam unionem totius naturae humanae Verbo ut uniretur immediate, verum hanc tertiam unionem diversam ab unione partium fuisse impossibilem; ergo ex eodem / face.

Códice del siglo XVII. 122 fols. Faltan los fols. 1, 6, 7, 16 y 23.
Olím. E-1 T-6 N-2. *Enclav.*: en pergamino. Deteriorado.

Autor: Anónimo. Las *Disputas* están divididas en Dudas. La primera: 3 dudas. La segunda, 3. La tercera, 1. La cuarta, 1. La quinta, 8. La sexta, 3. La séptima, 4. La octava, 4. La nona, 2. Y la última, 3. La numeración o foliación es muy posterior.

MARTÍN GARCÍA, S.I., *Tractatus scholastici in ... Aristotelis libros De ortu et interitu... De anima*³⁴⁰.

Inc. (f. 1v) Prolusio. Fallitur quisquis creditur speciosam Physicæ naturalis arborum quam nos anno proximo elapso patetis veritatis fructibus.

Tractatus primus de generatione accidentali (f. 2).

Pars prima. De intensione et remissione qualitatum (ib.)

Disputatio 1.^a (ib.) De qualitate in genere.

Disputatio 2.^a (f. 7) De intensione qualitatis non vitæ forma-
liter.

Disputatio 3.^a (f. 24v) De graduum heterogeneitatis.

Disputatio 4.^a (f. 33) De intensione qualitatis vitæ forma-
liter.

Pars secunda. De activitate et resistantia qualitatis, successione et continuatione alterationis (f. 38)

Disputatio 1.^a (f. 38v) De similitudine inter agens et passum.

Disputatio 2.^a (f. 46v) De activitate et resistantia qualitatum.

Disputatio 3.^a (f. 52) De successione et continuatione alterationis.

Tractatus secundus. De generatione substantiali (f. 56v).

Pars prima. De generatione substantiali in communi (ib.).

Disputatio 1.^a (f. 57) De generatione et corruptione substantia-
libus.

Disputatio 2.^a (f. 61) De resolutione compositi usque ad mate-
riam primam.

Pars secunda. De generatione substantiali in particulari (f. 67v).

Disputatio 1.^a (f. 67v) De generatione substantiali conversiva.

Disputatio 2.^a (f. 77) De substantiali generatione viventis.

Disputatio 3.^a (f. 82) De rarefactione et condensatione.

Des. (f. 88v) ... et quæ non parvo tempore nec duplici dispu-
tatione passa est in hisque disputationibus comprehenditur (?)³⁴¹.

2. *Tractatus scholastici in tres Aristotelis libros De anima*
(f. 92).

Inc. (f. 92v) Prolusio. In Delphini templi foribus. teste TULLO.
inscriptum oraculum...

Tractatus primus. De anima in communi (f. 93).

Pars prima. Animæ essentia et eius informatio.

Disputatio prima. De generico vitæ conceptu.

Disputatio secunda (f. 107v) De animæ definitione et divisione.

Des. (f. 109v) ... Possibilis est anima cui in prima informa-
tione³⁴².

340. El título dice: Tractatus scholastici in nostri principis Aristotelis libros de ortu et interitu, ... auctore Reverendo Patre Magistro Martino García e Societate Iesu, Granatensis Collegii Philosophiæ professore. Anno Domini MDCCIX. [sic].

341. Prosigue: «Impositum fuit huc tractatui finis tertio Idus Novembris, vespere, anno Domini 1719».

342. Aquí se interrumpe. Está en el párrafo 88.

Códice del siglo xviii (1719). 201 x 145 mm. 4 hojas guarda + 1 lám. + 2 hojas en blanco + 109 fols. + 5 hojas guarda.

Encuad.: pergamino.

Tejuelo: García. In lib. de Generatione et corruptione.

Olím: E-1 T-6 N-7.

Autor: Martín García nació el 11.11.1689 en Cádiz. Ingresó en la Compañía de Jesús el 7.6.1703. Sabemos que enseñó en Granada y fue rector del Colegio de S. Hermenegildo (Sevilla), donde murió el 20.1.1757.

Observaciones: En la segunda hoja en blanco, con letra al parecer contemporánea al texto, la misma leyenda del tejuelo. En la primera lámina, grabado en metal, que representa la imagen de Ntra. Sra. con dos escudos a ambos lados de la Orden mercedaria, y al pie la leyenda: «La milagrosa imagen de Ntra. Sra. de la Piedad de Baza. Año de 1708». Una segunda lámina, en el r. 90, con la imagen, también grabada en metal, de la Divina Pastora, con la leyenda al pie. «El Ill. Sr. Arzobispo de [una granada] concedió cuarenta días de indulgencia a quien rezare el Ave María ante esta imagen de María santísima Divina Pastora de las Almas, sita en el convento de la Stma. Trinidad. Redempt. Descalzos de dicha ciudad».

El primer libro dividido en 471 párrafos; el segundo en 90, en el que queda interrumpido e incompleto.

Caja B-59

[*Tractatus in Libros Physicorum Aristotelis*].

Inc. (f. 1) Praefatiuncula. Postquam absolutam de principis intrinsicis corporis translationem, Philosophi vestigia...

Tractatus primus (f. 1) De causa efficiendi in communi

Tractatus secundus (f. 69) De causa prima efficienti

Tractatus tertius (f. 121) De causa secunda efficienti.

Tractatus quartus (f. 141) De line et causa exemplari.

Liber III De proprietatibus corporis naturalis (f. 145v)

Tractatus primus (ib.) De motu et localitate.

Tractatus secundus (f. 157v) De infinito tempore et inceptioe mundi.

Des. (f. 171) sicut potest dari creatura in aeternum destructa, non autem destructa ab aeterno. Et in hoc exemplo potest retorquere contra rationem supra positam hinc, et omnia argumenta.

Códice del siglo xvii-xviii. 209 x 145 mm. 2 + 171 fols. + 2 hojas de guarda.

Olím: E-1 T-6 N-18. Encuad.: pergamino. Tejuelo: in Aristotelem. Physicorum.

Observaciones: los tratados están divididos en secciones. El primero tiene 17 secciones; el 2.º, 17; el 3.º, 7; el 4.º, 3. Del libro 3.º (no consta la indicación del libro 1.º y 2.º), el tratado primero tiene 5 secciones y otras tantas el tratado 2.º. La portada está arrancada. Contiene un índice de los libros de la Física aristotélica, incompleto: llega sólo al folio 54.

Autor: Anónimo. No hemos podido encontrar ninguna indicación ni del autor ni del tiempo de composición de estos apuntes.

Caja B-65

(*Dialectica*).

Inc. (f. 1) Operis dispositio. Dialecticæ, quæ rationalem philosophiam arithmetastice appellant Dialecticæ, finis est dirigere

(Controversia prima. De signo).

Disputatio 1.ª (f. 19) De signo in eorum.

Disputatio 2.ª (f. 17) [Sign]i divisiones spendit.

Controversia 2.ª De vocibus ..

Disputatio 1.ª (f. 36v) Quæ sit termin[us] vocis natura, et quot eius divisiones.

Disputatio 2.ª (f. 57) De proprietatibus termin[us] vocis.

Controversia 3.ª De vocibus prout iudicio respondentibus...

Disputatio 1.ª (f. 67) De natura propositionis vocalis.

Disputatio 2.ª (f. 79) Materia circa quam atquecum propositionum expenditur.

Disputatio 2.ª [sic] (f. 86v) De oppositione, conversione et sequivalencia propositionis simplicis absolutæ.

Disputatio 3.ª (f. 93v) De oppositionibus formaliter compositis.

Controversia 4.ª De vocibus prout ad discursum pertinentibus.

Disputatio 1.ª (f. 101) De modo sciendi et eius divisionibus.

Des. (f. 113) . Sed ecce, auctores mei optatam metam præcursor noster tractatus pervertit; nec vox . Valeat.

Códice del s. XVIII. 205 x 150 mm. 1 + grabado + 2 hojas en blanco + 113 folios + 1.

Obj: E-1 T-6 N-25.

Observaciones: En el primer folio (sin foliar) una como portada de difícil lectura: «Præcursor ad dialecticæ tractatus viam, ad reliquam Aristotellæ sagittæ philosophiam... Prælocutio. Sæpius ex Gadibus cum parente Hercule... Atqui demum, nobiles granatenses mei, Granatam veni, ubi auriferæ Daurus...». En el folio siguiente grabado de una Inmaculada; dos hojas en blanco y comienza la foliación. Hay otro grabado con esta leyenda: «la milagrosa ymagen de Ntra. Sra de las Angustias de Granada. Ilúzose esta lámina este año de 1731».

Autor: Anónimo. Existen dos nombres: Don Juan Joseph de Olea (quizás uno de los poseedores del manuscrito). Y: Castillo (quizás el que lo escribió).

Caja R-72

JOSÉ DE SAN MARCELINO, O.M.Disc.. [*Commentaria in Logicam Aristotelis*].

1. *Commentaria in universam Aristotelis Stagiritae Dialecticam*³⁴³.

Inc. (f. 17) Unde sumat exordium dicit in mea? An a Te, oh Maria... [f. 18] Triennio in sacram Theologiam peracto de beatifica visione, sacrosanctae Incarnatorum arcano, sacrae paginae sensibus, fidelique tractatibus, indefesso pede...

Disputatio 1.^a Summularum (f. 18v)³⁴⁴.

[Disputatio 2.^a (f. 25) De nomine et propositione].

Disputatio 3.^a (f. 33v) De modo sciendi et eius partibus.

Des (f. 36v) ... Haec dicta sufficienter pro insipientium captu. Repetam quam plurima ex professo in duobus Peribhermentarum, postquam de Logica sermone egero, ad quam ingredior. Cedant haec omnia in laudem et gloriam Striae Triados... divi Petri Nolaseho vel quam maxime divi Hieronymi, Iunius nostri collegii meritisissimi protectoris et denique scholarum splendidiissimi fari³⁴⁵.

2. *Commentaria in universam Aristotelis Stagiritae Dialecticam*...³⁴⁶ (f. 49).

Inc. (f. 50) Auditores mei. Jam mentis in altum ducimus, iam altam theorematum procellusum mare coepimus transire

Disputatio 1.^a proemialis (f. 51) De objecto Logicae.

[Disputatio 2.^a (f. 74) De Logica utente et docente].

Disputatio 3.^a Logicae (f. 90) De ente rationis.

Disputatio 4.^a (f. 100v) De distinctione in communi.

Disputatio 5.^a (f. 111) Logicae, et Universalium.

Disputatio 2.^a de Universalibus (f. 134v) seu de praedicalibus.

Disputatio 3.^a (f. 169) De antepredicamentis Aristotelis stagiritae

Disputatio 4.^a (f. 199v) De primo praedicatione quod est substantia.

Disputatio 5.^a (f. 205v) De secundo praedicatione quod est quantitas.

343. La portada completa, dice: «Commentaria in universam Aristotelis Stagiritae Dialecticam / P R P F / Josephum de S. Marcelino dignissimi Artium Lectorem ex / Instituto candidissimae familiae Discolaeorum B. Mariae de Mercede / Redemptionis captivorum. In hoc / simo Collegio Dominae nostrae a Mercede / civitatis Gadicensis / Anno Domini 1675 / Ex lucidissimo fonte Aquinatis deducta / me audiente / Patre Dominico / a Sanctis».

A continuación sigue el fol. 17.

344. Como para ponerlo en la página siguiente que, sin embargo, comienza: «Cum nostris intellectus sit triplex operatio, et prima sit facillima 2.ª et 3.ª exordium mihi necessarium fuit ab illa facere...».

345. En el fol. 40: «Quosdam modos loquendi explano. Quaevis ars suas habet frases, atque nomina accommodata suis functionibus ... et ad hoc ut separaretur hae formalitates debet intellectus intervenire formaliter et materialiter».

Faltan los fols. 41-44 El 45, 46 y 48, en blanco. Falta el 47.

346. Se repite la portada según la nota 343.

- Disputatio 6.ª (f. 222) De tertio praedicamento quod est qualitas.
 Disputatio 7.ª (f. 229) De quarto praedicamento quod est relatio.
 Disputatio 8.ª (f. 245) De sex ultimis praedicamentis
 Disputatio 9.ª (f. 251) De postpraedicamentibus.
 Des. (f. 253v) Quoties autem modi enumerati nullatenus attinent ad fundamentum: destructum, et ideo dicuntur postpraedicamentales. Haec de postpraedicamentis sufficiant.

3. Disputatio prima in duos Peripateticorum libros.

- Ino. (f. 255) Aristoteles philosophorum princeps praecipuusque illustratur artis dialecticae lib. I Peripateticorum egit de secunda operatione intellectus.
 Disputatio 2.^a (f. 255) De termino, suppositione, definitione, et etiam de propositione
 Disputatio 1.^a in secundum librum Peripateticus (f. 291) De discursu in communi.
 Disputatio ultima (f. 305) De posterioristica resolutione vel demonstratione.

Des. (f. 318v) ... cur non potest ex actibus omnino incongruentibus generari habitus aliquando compossibile in sensu a nobis explicato? Haec dicta sufficiant de Logicalibus disputationibus. Unam, charissimam ac dilectissimam meae, . . . Die undecima Kalendas Martii, feria 5, die 20 Februarii, hora 9: in hoc almo Collegio Gaditano anno Domini 1675.

Código del s. XVII (1675), 295 x 150 mm. 53 - 14 + 264 + 6, en blanco.

Encuadernación reciente, tomo en pergamino.

Ofim: E-2 T-7 N-8.

Tejuelo: (todo el tomo): J. de S. Marcelino. Comni. in Aristotelis Dialecticam. Tiene una portada. El texto comienza en el folio 17. La foliación, en gran parte, es reciente queriendo aprovechar la antigua. El tratado está articulado en Disputas, Dudas y Secciones.

Autor: José de San Marcelino, O.M.Disc. Enseñaba en el Colegio de Nra. Sra. de la Merced de la ciudad de Cádiz el año 1675 (Portada).

Scrb.: fr. Domingo de los Santos. En el f. 29 aparecen dos nombres: fr. José de S. Ramón y Andrés de León Díaz Ramos.

Observaciones: el segundo tratado tiene una portada antes del folio 50 que dice: «Commentaria in universam Aristotelis Stagiritae dialecticam iuxta Divi Thomae doctrinam. Per R. P. F. Josephum de S. Marcelino, dignissimum artium lectorem, ex Instituto Candidissimae familiae nudipedum Beatae Mariae de Mercede Redemptionis captivorum in hoc almo Collegio Gaditano. Anno Domini 1674. Fratre Dominico a Sanctis audientes».

Los tratados están divididos en Disputationes, Dubia et Sectiones. Tiene un índice en los fols. 319 y 320.

Caja B-73

DIEGO DEL RÍO Y CASTILLO, O.F.M.Obs., *Cursus philosophicus, Logicam, Metaphysicam et Physicam complectens*³⁴⁷.

Inc. (p. 1) Prooemium ad Philosophiam. Philosophiam vobis trado, religiosi adolescentes, optimae spei studentes, primum ut ad Deum traducam vos et scientiam a me vobis traditam ipsi referatis.

Des. (p. 16) ... sapientia in vobis erit, et Deus pater erit vobiscum: sic agite, sic accipite, sicut fuit. Valete.

Inc. (p. 1) Logicae nomine intelligitur...

Disputatio 1.^a (p. 19) De veritate et scientia.

Disputatio 3.^a (p. 48) De universalibus.

Disputatio 4.^a (p. 69) De praedicamentis.

Disputatio 5.^a (p. 94) De vocibus enuntiatione, et argumentatione.

Des. (p. 127) ... Mirum enim est quantum ex familiari confabulatione seruetur memoria, et mentis capacitas augeatur. Dieta pro Logica sufficiant pro instructione compendiosa candidati studentis; qui autem amorem sciendi habent, et in illa profectum habere desiderant, Nm. Cim. Arnaldum Villalpandam et Cartesium legant et meditentur. Omnia ad laudem et gloriam sint D.O.M., B.V.M.S.P.N.F. et omnium sanctorum. H.O.S.C.S.R.E. Ch.Ap.³⁴⁸.

2. *Tractatus III de Metaphysica* (p. 128).

Inc. (p. 1) Quaestio prooemialis. De eius nomine, natura et partibus Metaphysicae, inspecto nomine aetymologica, est scientia ultra naturam...

Metaphysicarum pars prima. De ontologia seu de principiis ontosophiae, et cosmosophiae, sive de ente sermo (p. 133)

Disputatio 1.^a (1b.) De ente in communi.

Disputatio 2.^a (p. 165) De proprietatibus et passionibus entis eiusque sicutibus.

Pars III Metaphysicae (p. 197).

Disputatio 1.^a (p. 197) De Theosophia, seu theologia naturali.

Disputatio 2.^a (p. 220) De psychologia seu mens humana.

Des. (p. 257) ... obscure vere cum primam seriem clare nos cognoscimus. Sed de Metaphysica, satis. Qui voluerint maiorem extensionem ad recentiores adeant, maxime ad nostrum Fortunatum a Brixia, in suo mirifico opere de Philosophia mentis. O.A.L. et G.D.O.M., B.V.M., et omnium Sanctorum. Finis.

3. *Praefatare in Physica*.

Inc. (p. 258) Cum eam Philosophiae partem, quae de rebus corporeis praetretur³⁴⁹.

347. El título completo es: «Cursus philosophicus, Logicam, Metaphysicam, et Physicam complectens. Iuxta D.S.M. Scotum depromptus atque observationibus recentiorum accommodatus, a P. Didaco del Río et Castillo, Provinciae S. Petri de Alcántara, Discalceatorum S.P.N. Francisci Illi. In Opusculo S. Petri Domini de Villacarrillo, cathedrae actione moderatore. Inceptus die 6 Decembris anni Domini 1784. Conclusus die 17 Julii anni 1787».

348. Arrancada una hoja entre los folios 127 y 128.

349. Está dividido en párrafos. De la pág. 285 pasa a la 287. La pág. 286, arrancada. Y, al comienzo, antes de la pág. 258, hay una hoja sin numerar.

Des. (p. 290) ... Nunc inventam superficiem multiplicata per tertiam partem semidiametri (neglectis fractionibus): var per sextantem diametri integrae nempe per 1379, et fient miliaria circa 29994943410. quae dabunt totam terrae soliditatem.

4. *Tractatus IIII. Physica* (p. 291).

Inc. (ib.) In Physicam prooemium. Incedimus cum Philosophiae partem quae rerum omnium corporearum...

Profusiones aliquae in Physicam (p. 294).

Physicae generalis Pars I (p. 297) De corpore generaliter sumpto, eiusque principis et effectibus.

Physicam generalis Pars secunda: Mechanica (p. 345).

Des. (p. 398) ... Scholium 2. Ex hac propositione potissimum pendet constructio fontium salientium, de quibus hydrostaticae, quos habes si ulterius machinis hydraulicis de cursu fluvium aliisque hydraulicae partibus crudiri optas. Nobis hoc sufficiat ad laudem Dei O.M., B.V. Mariae, B. Joseph. R.P.N.F. et omnium sanctorum. Pinis.

Physicae particularis (p. 399).

Inc. (ib.) Huius facultatis scopus est praecipua corporum quae adspectabilium universum componunt. expendere species.

Pars prima (ib.) De mundo in communi, et praecipuis mundi systematibus.

Pars secunda Physicam particularis (p. 416) De caelo et astris.

Pars tertia physicae particularis (p. 438) De corporibus quae in sphaera comprehenduntur elementari.

Des. (p. 539) ... Ob suam gravitatem et subtilitatem fluidi particulae penetrant quorum corporum poros, et in ipsos intimos recessus de se insinuant, unde laxata parietum firmiterum textura, motus et solutio contingit. Sed de hoc videatur Noblet et Boreadum. Finem damus Physicae particularis. Et dicta sint ad laudem et honorem Dei O.M., B.V. Mariae, S. J. Joseph, S.P.N. Francisci, et omnium Sanctorum. Fr. Didacus del Rio [autógrafo] Pinis. Omnia S.C.S.R.E.

Códice del siglo XVIII (1784/7). 215 x 155 mm. Portada + 1 hoja en bl. + 10 + 1 = 539 págs. + 2 h. en bl.

Orig. E-1 T-7 N-17. *Encuad.* Pergamino. *Tejuelo* Del Rio. Philosophia. 1889.

Autor. Diego del Rio y Castillo, O.F.M.Obs.

Caja B-41

Excerpta ex tomo 2 Thesauri Indici P. Didaci de Avendaño.

Inc. (p. 1) Título 12, c. 4, n. 38 ait Bullam Innocentii X qua per dos años concessit privilegia Indica finitam fuisse anno 1670, aliam 1674. Cap. 5: An privilegia uni Provinciae Indiarum concessa, aliis etiam Provinciis concedantur. Distinguenda circa hoc sunt Privilegia Indis concessa, in quorum executio nullus alius intervenit; et quod ita pro illis concedantur, ut ministerio aliorum eisdem applicentur...

Des. (p. 148) [n.º 457] ... quia circa ista inhumanae solent violentiae contingere, unde neque consuetudinem attendendum diximus assert. 3, licet alioquin servanda in primitiis consuetudo erit, ut docet D. Thomas, supra, et alii communiter.

Códice del siglo XVII-XVIII. 320 x 160 mm. 148 págs. Olim: E-2 T-6 N-7.

Encad. pergamino. Tejuelo. No tiene.

Autor: Anónimo.

Observaciones: Va notando los pasajes que copia. Pero en la pág. 131: Utrum in re venerea detur parvitas materiae? Vera sententia duplici conclusione a P. Matthaeo de Moya exponitur, tractatu 6 Miscellaneorum, disp. 2 De peccatis, quaest. 2, p. 487... Sigue, sin embargo, en la pág. 140 comentando y transcribiendo al P. Avendaño.

La obra que transcribe y comenta es: *Thesaurus Indicus seu generalis instructor pro regimine conscientiae in iis quae ad Indios spectant*. Amberes 1668. Dos tomos.

Caja B-83

PEDRO DE CÉSPEDES, S.I.. [*Controversiae in libros Physicorum Aristotelis*].

Inc. (f. 1) Prooemium Natalem Philosophiam explanavi, quod nomen ipsum philosophiae cuius nos professores latemur, praeciperat.

Controversia 1.º (f. 4) In primum physicorum librum. De materia prima.

Controversia 2.º (f. 123v) In primum physicorum librum. De forma substantiali et unione.

Controversia 3.º (f. 30f) In secundum physicorum librum. De toto composito.

Controversia 4.º (f. 348) In secundum physicorum librum. De causa in communi et de causa prius efficiendi in particulari.

Controversia 5.º (f. 420) In secundum physicorum librum. De causa secundis.

Controversia 6.º (f. 476v) In tertium et quartum libros. De influente, loco et tempore.

Controversia 7.º (f. 521v) In quatuor ultimos physicorum libros.

Des. (f. 538v) ... f. 75. Alla obiecta solent argumentu... et adest iam ob dies diu optata qua praecipitur imponere finem quem libentissime imponimus ut quae in eo sunt contenta diligentissime studatis et valeatis. Granatae, profesto Divi Petri et D. Pauli die 23 Iunii anno Domini MDCCXV. Cortés.

Códice del s. XVIII (1715). 205 x 153 mm. 6 + 538 + 1 + 4 + 9 folios.

Olim: E-2 T-7 N-6. Encad. pergamino. Tejuelo: Física del Padre Céspedes.

Observaciones: Las Controversias están divididas en Cuestiones y éstas en secciones. Tiene numeración de párrafos: La 1.ª Controversia, 566; la 2.ª, 655; la 3.ª, sólo tiene numerado hasta el 169; la 4.ª, 305; la 5.ª, 204; la 6.ª, 199; y la 7.ª, 76. Tiene un índice completo de Controversias, cuestiones, y secciones. Hay algunas indicaciones, por ejemplo, en el fol. 345: «Placui [sic] hoc notare, ut alias intelligatis, die decimo Aprilis anno Domini millesimo septemgentesimo decimo quinto». En el fol. 454v, una nota marginal: «De esta question leida hora die 24 de Abril de 1716 (?) al cómputo (?) de 24 horas». En el fol. 476v: «Se acabó el 1 día de junio de 1715». Y un poco más abajo: «El sábado a las 10 de la noche del día 1.º de junio se quebró la pierna Don Fernando Calbache». El códice está bien conservado. La escritura y ortografía no es buena. En la primera hoja: «De D'ego Cuestor».

Autor: Pedro de Céspedes nació en Sevilla el 22.9.1682. Pronto ingresó en la Compañía de Jesús (13.1.1697) Enseñó Humanidades en Córdoba, filosofía y teología en Málaga y Granada, con gran aceptación. Fue Rector del Colegio de Granada. De allí, el 24.10.1738 pasó a ser Provincial. Cuando terminó, fue al Rectorado del Colegio de S. Hermenegildo (Sevilla). De allí pasó a Roma, elegido Asistente del P. General, en 1751. Elegido de nuevo para ese cargo, permaneció en él hasta su muerte, 31.10.1762. Véase UBIARTE-LECINA, *Biblioteca de escritores de la Compañía de Jesús...* t. 2, Madrid 1929/30, p. 220).

Caja R-84

CRISTÓBAL DE RIVADENEIRA, S.I., *Introductio ad Logicam Aristotelis*³⁵⁰.

Ine. (f. 1) Prooemium ad studentes, etc. Lacedemoniorum imitatur morem non classicis, non horrissonis litterarum clangoribus; sit placido dulcis cytharæ sonitus.

Liber primus (f. 1v) De natura terminorum et eorum speciebus.

Liber secundus (f. 10) De oratione, modo sciendi et propositiones.

Liber tertius (f. 20) De nonnullis terminorum proprietatibus.

Liber quartus (f. 42) De modalibus et exponibilibus aliisque propositionibus.

Liber quintus (f. 50) De argumentationibus.

Des. (f. 58) ... v.gr. si dubitatur utrum id syllogismus rectus sit: quidquid a Deo est perfectum; omnis virtus est a Deo; ergo omnis virtus est perfecta, exponatur hoc modo: omne donum Dei est perfectum; omnis virtus est a Deo; ergo omnis virtus est

350. La portada completa dice: «Introductio ad Logicam Aristotelis per R.P. Christophorus de Rivadeneira, theologus Societatis Iesu. Granatae anno I [sic pro: M] DC XII, auditore D. Hermenegildo a Roxas et Tortosa».

perfecta. Atque haec dicta sint pro brevi hac manuactione. Ducat nos ad scientiarum penetralia increata sapientia, cui simul cum Genetrice integerrima, honor, laus. Die 27 mensis octobris anno Domini 1612 Finis.

2. *(Logica)*²⁰.

Inc. (f. 60) Proloquium. Veritas Aristoteles Atheniensium iudicium cum accusantium impietatis criminis quod esset atheus, usebes, hoc est. deorum divinique cultus contemptor...
Disputatio 1.^a (f. 60v) De natura, proprietatibus et causis Logicae.

Des. (f. 97v) Dico 3.^a... ..in quibus si aliqua fustius discussimus, alibi caelerem restituere calamum, ubi repetenda forent et inculcanda quae hic breviter et obscure scripta manerent. Finis pronemialium Logicae.

3. *Commentarii in Porphidii (sic) Isagoguen.*

Inc. (f. 90) Prologus. Quis fuerit Porfidius hic praedicabitum auctor, quae eius natio, patria, vita atque doctrina videri potest apud Comibricenses hic ..

Disputatio de ente rationalis Quaeestio prima: An datur ens rationale.

Supponendum est primum tribus modis sumi posse ens rationale: 1.º effective ..

Des. (f. 122v) ...dicit consequenter debet non satis esse ad hoc ut intellectus excipiat ens rationale quod cognitorem non solum recipiat, sed etiam eandem producat. Quae omnia satis ex dictis constant, et suis locis plenius constabunt. Finem imposui tractatui huic De ente rationalis in die ac festivitate Divae Mariae de N. O.

4. *(Fragmentos de obras tratadas).*

Disputatio 3. De natura universalis in communi.

Inc. (f. 123) Ea quae ad universalium explanationem pertinent propria sunt metaphysicæ considerationis

Des. (f. 127v) ...et indifferens ad inferiora illa quae per singularitates distinguuntur inter se. Quod potest confirmari quae Petrus et Paulus magis conveniunt a parte rei.

Códice del siglo XVII (1612). 205 x 150 mm. 1 + 120 fols. Los fols 25 y 28, en blanco. Faltan los fols. 26 y 29, que debería ser la portada para el segundo tratado. *Qlsm:* E-1 T-6 N-17. *Procedencia:* «Es de la librería del Mayor y Real Collegio Universidad de Granada».

Observaciones: Los Libros del primer tratado están divididos en capítulos: 11, el 1.º; 8, el 2.º El libro 3.º tiene sus anomalías: el capítulo primero tiene siete secciones. Falta el fol. 26 y los fols. 27 y 28 están en blanco. Y en el fol. 29 comienza una Sección 1.ª, que continúa a numeración hasta una Sección 5.ª (f. 31v-33v). A conti-

351. Falta el f. 59, que serviría de portada.

nuación viene el *Capítulo 6*, con 8 secciones, y siguen los capítulos 7 y 8. Sigue el Libro 4.º con 7 capítulos, y el 5.º con 11 capítulos. El segundo tratado, sin título, tiene una *Disputatio* 1.ª dividida en 11 *Quaestiones* (de las cuales la 5.ª tiene 7 secciones: la 6.ª, 5; la 7.ª, 3; la 8.ª, 9; y la 10.ª —la 9.ª no existe—, 4). La *Disputatio de ente rationis* tiene 7 *Quaestiones*, de las que la 2.ª tiene 12 secciones, y la 5.ª, 2.

Autor: Cristóbal de Rivadeneira, S. I. No hemos podido encontrar datos biográficos de él.